

Miljøgodkendelse til udvidelse af konsumægteproduktionen
Aabenraavej 168, 6400
Sønderborg

Meddelt af Erhverv & Affald, Sønderborg Kommune

§ 16 a, stk. 2

IE-brug

Indhold

Datablad.....	1
Baggrund og læsevejledning	2
DEL 1- AFGØRELSE	3
1) Kommunens afgørelse.....	3
2) Baggrund for afgørelse	4
3) Lovgrundlag	5
4) Udnyttelsesfrist	5
5) Alternativer.....	5
6) Revurdering af miljøgodkendelsen	5
7) Andre tilladelser og dispensationer.....	6
8) Retsbeskyttelse	6
9) Vilkår for husdyrbruget jf. § 41	7
DEL 2 – KOMMUNENS VURDERING OG BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSE.....	13
10) Reduktion af ammoniakemission ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik.....	13
11) Maksimal deposition af ammoniak til kategori 1- og 2-natur, samt påvirkning af bilag IV- arter 13	
12) Kommunens vurdering og begrundelse for afgørelse.....	14
13) Indretning og drift.....	17
14) Fastsættelse af vilkår	21
15) Særregler for IE-husdyrbrug	23
16) Samlet vurdering.....	23
17) Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	24
18) Kommunens bilag	26
DEL 3 - MILJØKONSEKVENSRAPPORT	27

Datablad

1. Basisoplysninger

Husdyrbruget

Bedrift Cvr	28239939
Husdyrbrugets navn	Martin Rehloff Madsen
Beliggenhedsadresse	Aabenraavej 168, Ullerup
Postnummer	6400
By	Sønderborg

Ansøger

Ansøgersnavn	Martin Rehloff Madsen
Ansøgeradresse	Aabenraavej 168, Ullerup
Ansøgerpostnummer	6400
Ansøgerby	sønderborg
Ansøgertelefon	40301928
Ansøger-email	mm@40301928.dk

Konsulent

Konsulent Cvr	30869052
Konsulent virksomhedsnavn	Velas I/S
Konsulentnavn	Niels Provstgård
Konsulentadresse	Trigevej 20
Konsulentpostnummer	8382
Konsulentby	Hinnerup
Konsulenttelefon	50956769
Konsulent-email	nipr@velas.dk

Ejendom

Ejendomsnummer	9103361
CHR numre	17416

Matrikler på ejendomsnummer

Matrikel: 11 - Ullerup Ejerlav, Ullerup
Matrikel: 478 - Ullerup Ejerlav, Ullerup
Matrikel: 252 - Blans, Ullerup
Matrikel: 706 - Blans, Ullerup

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune

Erhverv & Affald

Teknik & Miljø

Rådhusvej 10

6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Ann-Kathrin Tessin

Sag nr.: 24/747

KS: SBMO

Baggrund og læsevejledning

Som følge af VVM-direktivet skal der ved ansøgning om miljøgodkendelse foretages en miljøkonsekvensvurdering der er en proces, som bl.a. indebærer krav om inddragelse af offentligheden og udarbejdelse af en miljøkonsekvensrapport.

Visse projekter om intensiv husdyravl, der kan have væsentlig indvirkning på miljøet, skal gennemgå en sådan proces, inden de kan tillades. Ansøgeren har ansvaret for at udarbejde miljøkonsekvensrapporten og at miljøkonsekvensvurderingen er fuldstændig og af tilstrækkelig høj kvalitet i forhold til oplysninger om husdyrbruget og vurderinger af miljøpåvirkningerne, Vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten er et resultat af dialog med ansøger i forbindelse med sagsbehandlingen, og den danner grundlag for kommunens afgørelse og de stillede vilkår.

Miljøgodkendelsen er opdelt i del 1, del 2 og del 3.

Del 1 - Kommunens afgørelse er rammerne for den godkendte produktion beskrevet, baggrund for afgørelsen, og vilkår der er stillet for at sikre, at udvidelsen og produktionen kan foregå uden at miljøet og omgivelserne påvirkes væsentligt.

Del 2 er Kommunens vurdering af det ansøgte og begrundelse for afgørelse og de stillede vilkår, samt en samlet vurdering. Del 2 indeholder også oplysninger om offentlighed, høringer og klagemulighed.

Kommunens vurderinger tager afsæt i den indsendte miljøkonsekvensrapport og beregningerne i husdyrgodkendelse.dk

Del 3 er en miljøkonsekvensrapport, som er indsendt af ansøgers konsulent. Rapporten indeholder de oplysninger og vurderinger, som ansøger og dennes konsulent har afgivet i forbindelse med ansøgningen.

DEL 1- AFGØRELSE

1) Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter husdyrbruglovens § 16 a stk. 2 på Aabenraaavej 168, matrikel 11, Ullerup til udvidelse af konsumægproduktion med etablering af to nye stalde, siloer på 26 m³ og en gastæt silo, med de stillede vilkår.

Miljøgodkendelsen omfatter hele husdyrbruget. Det vil sige både de eksisterende og nye anlæg.

Der godkendes følgende produktionsarealer:

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald 2	1360	Mekanisk ventilation	6 m	(#662578) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	4360
Stald 1	1460	Mekanisk ventilation	6 m	(#662581) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	2640
Stald 3	2288	Mekanisk ventilation	6 m	(#662585) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	4576
Stald 4	2288	Mekanisk ventilation	6 m	(#662586) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	4576
Heste boks	32	Naturlig ventilation	3 m	(#662587) Heste. Dybstrøelse	0	32
Sum						16184

Der tillades følgende flexgruppe:

Ingen

Der godkendes følgende eksisterende gødningsoptbevaringsareal:

Gødningshus: 800 m² gødningsoptbevaringsareal til fast husdyrgødning.

Gylletank: 880 m² gødningsoptbevaringsareal til flydende husdyrgødning med teltoverdækning.

Der godkendes følgende projekterede anlæg:

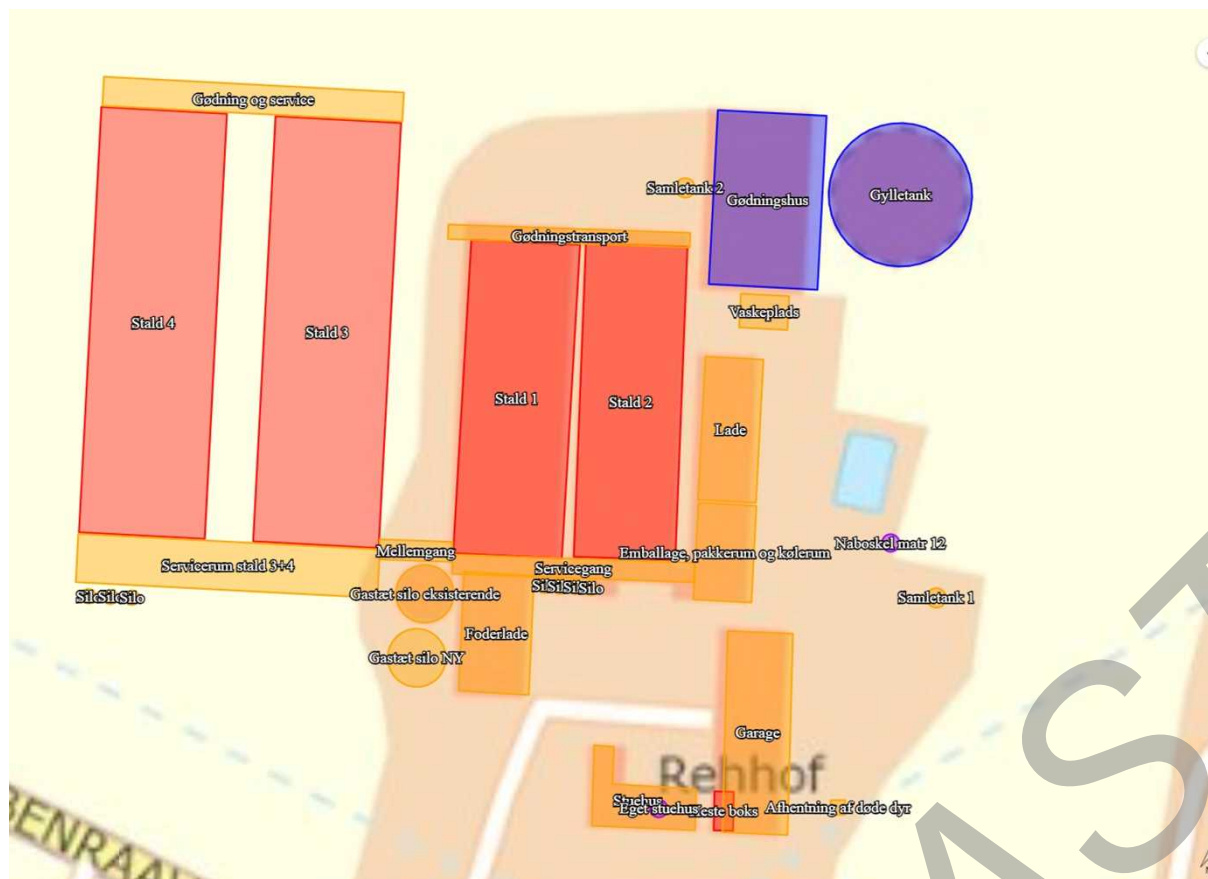
- Etablering af 2 nye stalde (Stald 3+4).
- 32 m² boksareal til 2 heste i garage på dybstrøelse og pumpeump.

Andre godkendelsespligtige driftsbygninger, anlæg, m.v.

- 1 stk. gastæt silo. Siloen ønskes opstillet i tilknytning til en eksisterende gastæt silo.
- 3 fodersiloer ved stalden mod vest i hvid farve. Siloerne rummer hver 26 m³.
- Servicerum syd for stald 3+4, indrettet med pakkeri, indgang og personalefaciliteter.

Andre anlæg

- Adgangsvej vest for de nye stalde

Figur 1. Oversigtskort over produktionsarealer (rød) gødningsoptbevaringsanlæg (blå) og øvrige anlæg (gul)

2) Baggrund for afgørelse

Sønderborg Kommune har d. 09-01-2024 modtaget en ansøgning om miljøgodkendelse af husdyrbruget på Aabenraavej 168, 6400 Sønderborg. Ansøgningen er indsendt for at få godkendt de eksisterende produktionsarealer til fri produktion efter gældende regler, derudover ønskes opførelse af to nye kyllingestalde og en gastæt silo.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer at miljøgodkendelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, sikre at husdyrbruget ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet eller andre væsentlige gener.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, skema 243119 version 3 og miljøkonsekvensrapporten i del 3. I Kommunens bilag 1 og del 2 ses en oversigt over versionshistorikken og hvilke ændringer der er blevet foretaget som følge af Kommunens sagsbehandling.

Ansøger har tilføjet yderligere 3 fodersiloer ved stald 4, samt en ny gastæt silo syd for den eksisterende gastæt silo. Derudover har der været en dialog om etablering af et forsinkelsesbassin og en ny adgangsvej. Adgangsvejen er med i vurderingerne i denne miljøgodkendelse. Forsinkelsesbassinet vil der blive søgt om særskilt, idet der ikke var de nødvendige informationer ift. udformning tilgængelige for at kunne vurdere påvirkningen af dette.

Sønderborg Kommune har ikke haft yderligere bemærkninger til beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten.

3) Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. Lovbek. nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 2225 af 27. november 2021, samt miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold.

Miljøgodkendelsen er kun en del af det retsgrundlag som husdyrproduktionen er underlagt.

Husdyrbruget har flere end 40.000 stipladser til fjerkræ og er derfor omfattet af husdyrbrugloven § 16 a, stk. 2. Husdyrbruget er godkendelsespligtigt og Sønderborg Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed.

4) Udnyttelsesfrist

Miljøgodkendelsen skal være udnyttet inden 6 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet når byggeriet er færdigmeldt eller når dyreholdet er indsat. Hvis godkendelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

5) Alternativer

I miljøkonsekvensrapporten er alternative teknologier, foranstaltninger og placeringer beskrevet i afsnit 4.14.

Sønderborg kommune vurderer, at både alternative teknologier og placeringer er tilstrækkeligt overvejet og beskrevet.

6) Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller inden 4 år når EU-kommissionen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2032.

7) Andre tilladelser og dispensationer

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at den meddelte godkendelse udelukkende omfatter forholdet til miljølovgivningen. Der skal derfor evt. søges om en separat byggetilladelse, ændring af bygningsanvendelse, nedrivningstilladelse, afledning af tagvand eller lignende hos Sønderborg Kommune.

- De godkendte stalde 3 og 4 samt personalefaciliteter kræver byggetilladelse.
- Gastæt siloen er omfattet af *Tekniske forskrifter for brandbare faste stoffer* og kræver dermed ansøgning og byggetilladelse til kommunen.
- Den nye adgangsvej kræver tilladelse fra vejmyndigheden. Der skal indsendes et kort med placering af adgangen og angivelse af bredden på adgangen. Tilladelsen vil blive givet på en række vilkår om hvordan overgangen mellem vejen og ansøgers adgang skal udformes mm. Ansøger skal selv betale alle udgifter i forbindelse med etableringen af adgangen.
- Der skal søges om udledningstilladelse til udledning af tag-og overfladevand.

8) Retsbeskyttelse

Med denne miljøgodkendelse følger der 8 års retsbeskyttelse af husdyrbrugets indretning og drift.

Ann-Kathrin Tessin

Erhverv og Affald

Sønderborg Kommune

9) Vilkår for husdyrbruget

Vilkårene i denne miljøgodkendelse skal, hvis ikke andet er anført, være opfyldt fra det tidspunkt, hvor miljøgodkendelsen udnyttes.

Vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.

Denne miljøgodkendelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for godkendelsen.

Generelle vilkår

- 1) Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet i husdyrgodkendelse.dk skema nr. 243119 vers. 3.
- 2) Miljøgodkendelse og beredskabsplan skal altid være at finde på husdyrbruget, enten udskrevet eller digitalt. Indholdet skal være driftsleder bekendt. Relevante vilkår i miljøgodkendelse samt beredskabsplanen skal være medarbejderne bekendt

Produktionsareal

- 3) Stalde, produktionsarealer og produktionstype skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel A, dyrene skal være placeret i de med rødt markerede stalde, se figur A.

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
Stald 2	1360	Mekanisk ventilation	6 m	(#662578) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	4360
Stald 1	1460	Mekanisk ventilation	6 m	(#662581) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	2640
Stald 3	2288	Mekanisk ventilation	6 m	(#662585) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	4576
Stald 4	2288	Mekanisk ventilation	6 m	(#662586) Høner, konsumæg. Skrabe og friland, fler-etagesystem med bånd	0	4576
Heste boks	32	Naturlig ventilation	3 m	(#662587) Heste. Dybstrøelse	0	32
Sum						16184

Tabel A. Stalde, produktionsareal og produktionstype

Figur A. Oversigt over ejendommens produktionsareal og gødningsoptbevaringsanlæg

Landskab og bygningsmæssige ændringer

- 4) De ansøgte stalde og dertil hørende faciliteter skal opføres som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.
- 5) Der skal søges om udledningstilladelse til tag- og overfladevand inden der udledes yderligere tag- og overfladevand fra ejendommen
- 6) Terrænregulering med overskydende jord i anlægsfasen skal anmeldes til Sønderborg Kommune.

BAT Indretning og drift

Hyppig fjernelse af gødning

- 7) Stald 1,2,3 og 4 skal indrettes med gødningsbånd.
- 8) Gødningsbånd skal tømmes mindst 3 gange ugentligt med et interval på 2 dage
- 9) Gødningsbånd og transportsystem skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.

Teltoverdækning

- 10) Gyllebeholderen skal være forsynet med fast overdækning i form af teltoverdækning med indvendigt skørt.
- 11) Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle.
- 12) Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.

- 13) Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Tilsynsmyndigheden underrettes straks herom.

Egenkontrol

Hyppig fjernelse af gødning

- 14) Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres:
- tidspunktet for tømning af gødningsbånd (start- og sluttidspunkt)
 - enhver form for driftsstop med angivelse af årsag og varighed
- 15) Tilsynsmyndigheden skal underrettes, såfremt gødningsbånd er ude af drift i en periode på mere end 7 dage.
- 16) Logbogen skal opbevares i mindst fem år på husdyrbruget og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende

Teltoverdækning

- 17) Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Ressourceforbrug

- 18) Vand- og elforbrug, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.

Håndtering af husdyrgødning

- 19) Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst muligt hensyn til omgivelserne. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle
- 20) Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Ressourceforbrug

- 21) Hvis husdyrbrugets vandforbrug har væsentlige udsving, skal ejer sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvad der ligger til grund for udsvinget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

- 22) Senest hvert 6. år efter godkendelsen er taget i brug skal ejer kunne redegøre for hvilke energibesparende tiltag der er mulige, og hvilke han agter at gennemføre, med henblik på at optimere energiforbruget.

Øvrige emissioner (lugt, støj, lys og støv)

Lugt

- 23) Husdyrbruget og dens omgivelser skal drives og renholdes således, at lugtgener så vidt muligt begrænses. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at overflader holdes rene og tørre.

Støj

- 24) Bidraget fra landbruget med adressen Aabenraavej 168, 6400 Sønderborg til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land, i byzone og ved samlet bebyggelse ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Mandag - fredag kl. 07.00 - 18.00 Lørdag kl. 07.00 - 14.00	Mandag - fredag kl. 18.00 - 22.00 Lørdag kl. 14.00 - 22.00 Søn og helligdag kl. 07.00 - 22.00	Alle dage kl. 22.00 – 07.00
	dB(A)	dB(A)	dB(A)
Det åbne land	55	45	40
Byzone	45	40	35
Samlet bebyggelse	45	40	35

Tabel B. Støjgrænser

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A)

Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser.

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen. Støjgrænserne må i samlet bebyggelse og byzone ikke overskrides noget sted i området.

I forbindelse med høst og korntørring kan grænseværdien om aftenen og om natten forhøjes med 5 dB(A) i høstperioden, dog i højst 6 uger.

Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkåret

fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Målingerne/beregningerne være en "Miljømåling – ekstern støj", og skal udføres af en person eller firma, som findes på Miljøstyrelsens sidste reviderede liste over firmaer/personer, der er godkendte til at "Miljømåling – ekstern støj". Udgifterne til støjmålingen afholdes af husdyrbruget.

Lys

- 25) Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omboende og omgivelserne.

Støv

- 26) Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

Fluer og skadedyr

- 27) Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning, m.v. Opbevaring af foder skal ske på sådan en måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand, m.v. med henblik på at forhindre gode levedmuligheder for rotter.
- 28) Der skal overalt på ejendommen udføres effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Reststoffer, affald og naturressourcer

Spildevand

- 29) Vask af maskiner, redskaber og transportvogne skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevand til opsamlingsbeholder. Alternativt kan rengøringen foregå på arealer, hvor der er vegetation.

Affald og kemikalier

- 30) Husdyrbruget må højst opbevare ikke-genanvendeligt farligt affald i 1 år, før det bortskaffes.
- 31) Oliefiltre, batterier, spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag.
- 32) Beholderne med oliefiltre, batterier, spildolie eller andet flydende farligt affald skal stå på en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles. Beholdere opbevaret på spildbakken skal være hævet fra bunden med rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige, og spild ikke ødelægger de andre beholdere.
- 33) Beholderne med farligt affald skal være mærket med indhold.

- 34) Spild af olie, kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på husdyrbruget. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
- 35) Pesticidrester skal opbevares og håndteres som farligt affald. Tømt og rengjort (skyllet) pesticidemballage kan bortskaffes som restaffald.

Olie og diesel

- 36) Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand. Tankningen skal ske under opsyn.

Kemikalier og andre stoffer

- 37) Kemikalier, rengøringsmidler, medicin, foderstoffer m.v., skal opbevares således, at de ikke kan ledes til jord, grundvand, overfladevand eller afløbssystemer, hvis der måtte ske udslip.

Døde dyr

- 38) Opbevaringen af døde dyr må ikke give anledning til væsentlige lugtgener og må ikke medføre uhygiejniske forhold.

Driftsforstyrrelser

- 39) Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år og dato for udarbejdelse eller revidering af planen skal tilføjes planens forside.

DEL 2 – KOMMUNENS VURDERING OG BEGRUNDELSE FOR AFGØRELSE

Del 2 er Kommunens vurdering af det ansøgte og begrundelse for afgørelse og de stillede vilkår, samt en samlet vurdering, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

10) Reduktion af ammoniakemission ved anvendelse af den bedst tilgængelige teknik

Anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) i forhold til ammoniak- og lugtemission fra anlægget er omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniakemission, der må komme fra husdyrbruget.

I det digitale ansøgningsskema (nr. 243119) fra husdyrgodkendelse.dk ses at det samlede BAT krav er på 15.441 kg N pr. år, og den faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget er på 11.906 kg N pr. år.

Der anvendes "Hyppig fjernelse af gødning fra æglæggende høns som ikke holdes i bur" som ammoniakreducerende virkemiddel. Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten og beregningerne i husdyrgodkendelse.dk at der anvendes BAT i forhold til ammoniakemission.

11) Maksimal deposition af ammoniak til kategori 1- og 2-natur, samt påvirkning af bilag IV-arter

Kommunalbestyrelsen skal ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug sikre, at kravene om totaldeposition for ammoniak efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen overholdes.

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten, at ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Ligeledes vurderes det, at projektet ikke medfører ændringer, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

12) Kommunens vurdering og begrundelse for afgørelse

12.1. Landskabelige værdier

Ejendommen er beliggende i landzone uden for lokal- eller kommuneplanlagte områder.

Ejendommen ligger indenfor områder der er udpeget som værdifuldt landbrugsområde og delvis indenfor udpegningen for store husdyrbrug.

Ejendommens landskabelige forhold samt en vurdering heraf, fremgår af Miljøkonsekvensrapportens punkt 3.4 og 4.1.

Sønderborg Kommune vurderer at vurderingerne i Miljøkonsekvensrapportens punkt 4.1 er fyldestgørende og at de to nye stalde placeres i umiddelbar tilknytning til de eksisterende staldanlæg på ejendommen og opføres i samme materialer og dimensioner som stald 1 og 2. Dette sikrer en ensartet og harmonisk fremtoning og bidrager til ejendommens indpasning i landskabet. Det er på den baggrund kommunens vurdering, at den planlagte udvidelse ikke påvirker de landskabelige forhold negativt.

Vær opmærksom på, at tidligere stillede vilkår i forhold til beplantning, materialer og lignende skal være opfyldt.

Støder man på arkæologiske levn under anlægsarbejdet, skal Museum Sønderjylland – Arkæologi Haderslev, Dalgade 7, 6100 Haderslev på T 65370801 eller E planer@msj.dk straks tilkaldes, og arbejdet indstilles i det omfang det berører fortidsmindet. Jævnfør museumslovens § 27.

12.2. Natur og bilag IV –arter

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne og vurderingerne i miljøkonsekvensrapporten, at ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

Bilag IV-arter

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 x 10 km fordelt over hele landet.

Af listen fremgår det, at følgende arter er registreret i nærområdet til Aabenraavej 168:

Dværgflagermus	(Pipistrellus pipistrellus)
Brunflagermus	(Nyctalus noctula)
Sydflagermus	(Eptesicus serotinus)
Pipistrellflagermus	(Pipistrellus pipistrellus)
Løvfrø	(Hyla arborea)
Stor Vandsalamander	(Triturus cristatus)
Spidssnudet frø	(Rana arvalis)
Markfirben	(Lacerta agilis)

Sønderborg kommune har konkrete oplysninger om forekomst af dværgflagermus og trolldflagermus ved skoven Avnbøl Sned.

Miljømyndighedens vurdering

Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder.

Da der i forbindelse med projektet ikke fjernes ældre staldbygninger, har kommunen desuden vurderet, at eventuelle flagermus i området heller ikke vil blive påvirket. Læhegnet vest for stald 1 og 2 er efter Kommunens vurdering ikke et egnet levested for bilag IV-arter, idet der er tale om meget unge træer, plantet i 2013.

Det vurderes at det ansøgte projekt ikke vil beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for bilag IV-arter. Projektet indebærer etablering af byggeri på en lokalitet, som gennem en lang årrække har været drevet som dyrket mark. Lokalteten rummer således ikke beplantninger, vandhuller, stendiger eller lignende. Yngle- eller rasteområder vil derfor primært kunne påvirkes indirekte via øget ammoniakemission fra husdyrbruget, som konkret vurderes at være uden betydning, da beskyttelsesniveauet som fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen er overholdt i forhold til den omkringliggende natur.

12.3. Påvirkning af jord, grundvand og overfladevand

Sønderborg Kommune vurderer, på baggrund af beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten, at den ansøgte opførelse af nye stalde og opførelse af nye siloer ikke indebærer væsentlig virkning på jordarealer, jordbund eller vandforekomster. Der skal søges om en udledningstilladelse til afledning af tag-og overfladevand.

Overfladevand fra det nye projekt skal drosles i et regnvandsbassin, så der samlet fra hele ejendommen ikke udledes mere end de 5 l/s, som der udledes med i dag.

Regnvandsbassinet til håndtering af overfladevand fra udvidelsen skal etableres med vådvolumen med en dybde på 1-1,5 m og et vådvolumen på 200-300 m³/red. ha.

Hertil kommer opstuvningsvolumen. Bassinet skal have tæt bund, da det ligger i et område med særlige drikkevandsinteresser.

Hvis der ønskes en ny rørtilslutning på Kajbæk, som er rørlagt på strækningen, vil det kræve en medbenyttelsesaftale.

Det er vandløbsgruppen, som er myndighed for denne og som kan kontaktes, hvis der er spørgsmål.

Bassinet kræver ansøgning om udledningstilladelse, VVM screening og muligvis en landzonetilladelse afhængig af placering.

Baggrund for Kommunens vurdering

Når en virksomhed udvider og vil udlede ekstra overfladevand skal der ses på hele ejendommens udledning af overfladevand og om den er reguleret tilstrækkeligt.

Der er i dag et eksisterende forsinkelsesbassin og et udledningstal på 5 l/s jf. den gældende udledningstilladelse fra 2010.

Der udledes til Kajbæk og videre til Blå å. Kajbæk opfylder i dag sin målsætning om god økologisk tilstand, mens den kemiske tilstand er ukendt.

Blå å opfylder ikke sin økologiske målsætning, men har også et stort opland med mange punktkilder, som tolkes at være baggrunden for den manglende målopfyldelse.

Nuværende udledning af overfladevand påvirker dermed ikke Kajbæk i væsentlig grad, så den ikke kan opnå sin økologiske målsætning.

Det vurderes på den baggrund, at det nuværende udledningstal kan bibeholdes.

12.4. Øvrige emissioner og gener

Lugt for omboende (MKR afsnit 3.6)

Beregningerne i husdyrgodkendelse.dk viser at alle geneafstande er overholdt.

Lys (MKR afsnit 3.7.3)

Det vurderes, at belysning ikke kan påvirke nærmeste naboer væsentligt, pga. afstanden til naboerne. Der er udendørs belysning ved læsserampe og ved gødningslæsehuse. Disse installationer er udstyret med tænd/sluk funktion.

Støv (MKR afsnit 3.7.2)

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støvemissioner. Staldene er lukket og der er beplantning mod nærmeste nabo mod øst. Foder håndteres i lukkede siloer.

Støj (MKR afsnit 3.7.1)

Sønderborg Kommune vurderer, at der praktiseres BAT på støjgener ved at lade de mest støjende aktiviteter foregå indendørs. Endvidere er ventilationsanlægget frekvensstyret og tilkoblet automatisk styreenhed, hvilket sikrer mod overventilering af stalden.

Godt landmandskab

Sønderborg Kommune vurderer, at BAT på godt landmandsskab og miljøledelse opnås ved at have en nødfremgangsmåde ved uheld (opdateret beredskabsplan) og dagligt opsyn med stald-, opbevarings- og foderanlæg.

Døde dyr

Sønderborg Kommune vurderer, at opbevaring af døde dyr opfylder BAT ved at døde dyr opbevares i lukkede beholdere.

Skadedyr

De beskrevne bekæmpelsestiltag under punkt 3.7.4 i miljøkonsekvensrapporten vurderes at være tilstrækkelige til, at der ikke er risiko for gener fra skadedyr eller menneskers sundhed.

Transporter

Antal af transporter stiger med 418 om året. Der vil være flere transporter af foder, flytning af dyr og transport af gylle til biogas. Udkørselsforholdene til offentlig vej forventes ikke at være problematisk. Ud fra beskrivelserne i afsnit 3.7.5 vurderes transporter ikke at være væsentligt til gene for naboerne.

Samlet vurdering

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af afstanden til nabobeboelser, og de beskrevne tiltag for begrænsningen af gener og emissioner, at der ikke vil forekomme væsentlige gener for omgivelserne.

12.5. Etableringer, udvidelser og ændringer af husdyrbruget inden for de seneste 8 år

8 års drift

Den gældende produktionstilladelse for 8 års siden var en § 12 miljøgodkendelse meddelt den 26. december 2009. Godkendelsen gav tilladelse til 367,21 DE i berigede bure, i alt 61.325 årshøner. Desuden et gødningslager der omfattede et gødningshus på 900 m². Gødningshuset var også nybygget og benyttet sammen med produktionen på Aabenraavej 167.

Nudrift

Den 22. september 2017 meddelte Sønderborg Kommune et tillæg til den eksisterende § 12 godkendelse. Med tillægget blev det godkendt, at der blev bygget en veranda til stald 1. Verandaen er ikke blevet realiseret.

Der er tilladelse til en husdyrproduktion på 58.783 årshøner, skrabe (ca. 65.000 hønepladser) etageanlæg med hyppig udmugning.

Staldene er ændret i forhold til godkendelsen af 22. september 2017. Der er tale om samme antal høner men uden veranda på stald 1.

Der er den 8. juni 2022 meddelt afgørelse om opførelse af en gyllebeholder på 3.870 m³.

Gyllebeholderen er opført med teltoverdækning øst for ejendommen.

Tabel 1 viser den samlede ammoniakemission fra det ansøgte projekt, og meremissionen der kommer fra husdyrbruget i forhold til 8 års driften og nudriften.

Samlet emission: **11906,0** (kg NH₃-N/år)

Meremission (8 års-drift): **7840,0** (kg NH₃-N/år)

Meremission (nudrift): **5406,9** (kg NH₃-N/år)

Tabel 1. Ammoniakemission i ansøgt drift fra husdyrgodkendelse.dk

12.6. Vurdering af erhvervsmæssig nødvendighed

Sønderborg Kommune vurderer, at miljøgodkendelse til opførelse af 2 nye stalde til drift af konsumægproduktion med tilhørende faciliteter anses at være erhvervsmæssigt nødvendigt for en fremtidig landbrugsmæssig drift af ejendommen. Det vurderes, at byggeriet ikke vil fremstå industrilignende, og at antal fodersiloer er passende til produktionens størrelse.

13) Indretning og drift

13.1. Anvendelse af BAT

BAT er en fællesbetegnelse for teknik, som kan begrænse forurening fra stalde eller lager. Teknik, der har opnået betegnelsen BAT, er også vurderet med hensyn til miljø, økonomi og dyrevelfærd. Der er et krav om vurdering af de væsentlige virkninger på miljøet og anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), når produktionen er større end 40.000 stipladser til fjerkræ.

Ejendommens BAT-redegørelse kan ses i en uddybet form i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.9.

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer at husdyrbruget har redegjort for anvendelse af den bedste tilgængelige teknik.

13.2. Udnyttelse af energi- og råvareforbruget

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17, som er generel lovgivning. Der skal derfor ikke stilles vilkår til fodring og energieffektiv belysning i godkendelsen.

I forhold til vandforbrug er det et krav, at der stilles vilkår om tilrettelæggelse af husdyrbruget og driften heraf, så vandforbruget minimeres mest muligt.

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer, at BAT overholdes i forhold til energiforbruget. Ved brug af EC-motorer i ventilationen og elementer som sikrer god isoleringsevne i staldens sider og tag, er ligeledes energibesparende. Alm murværk efterisoleres efter behov. I forhold til belysning vælges sparepærer/LED belysning med lysdæmper, så belysning kan reguleres i forhold til hønernes behov. Elforbruget registreres løbende og anvendes i forbindelse med planer om renovering og vedligehold af de elektriske systemer i produktionen.

BAT på vandforbruget gennemføres ved at vandforbrug og spild holdes under opsyn. Der anvendes drikkenipler i staldene hvor vandtrykket kan justeres, så spild undgås. Der foretages vedligeholdelse af anlæg/udskiftning til nye drikkenipler efter behov. Det sikrer mod vandspild. Der iblødsættes inden rengøring, som er den mest effektive metode til vask med det laveste vandforbrug. Tørrengøring forekommer ofte.

BAT med hensyn til råvarer (foder, vand, hjælpemidler mv.): Fodring sker ifølge normal.

Normtallene justeres løbende og må derfor betragtes som BAT for fodring.

13.3. Substituering af særligt skadelige eller betænkelige stoffer

Kommunens vurdering

I det landbrug kun anvender godkendte produkter og kemikalier, er det kommunens vurdering, at husdyrbruget ikke anvender skadelige stoffer der udsætter befolkningen for sundhedsfare hverken i eller ud over landets grænser.

13.4. Optimerede produktionsprocesser

Husdyrbruget oplyser i afsnit 5.2.3 i miljøkonsekvensrapporten at:

- Medarbejdere sendes løbende på faglig efteruddannelse. Den ansvarlige for produktionen skal vide noget om produktionen, herunder:
 - Årligt er der kurser for fjerkræproducenter, nogle er obligatoriske
 - introduceres til effektivitetskontrollen
 - faglig viden om fugle og deres adfærd og behov
 - teknisk viden om stald og anlæg.
- Der udarbejdes en beredskabsplan for ejendommen.
- Der implementeres et miljøledelsessystem.
- Egenkontrol anvendes i den daglig drift.

Kommunens vurdering

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i kapitel 17, som indeholder krav til blandt andet miljøledelse og fodringskrav, som i høj grad omhandler optimering af produktionsprocesserne på husdyrbrug i forhold til miljøet.

Kommunen vurderer at kravene er opfyldt hvis særreglerne i kapitel 17 overholdes.

13.5. Håndtering af affald (pkt. 5)

Typer af affald er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 3.8.2

Husdyrbruget skal sortere sit affald og sikre, at mest muligt affald bliver sorteret fra til genbrug, genanvendelse og anden endelig materialenyttiggørelse. Affald som ikke kan genanvendes skal håndteres som forbrændingseget, deponeringseget eller farligt affald i henhold til Sønderborg Kommunes regulativ for erhvervsaffald.

Sønderborg Kommune har indført en obligatorisk henteordning for virksomheders farlige affald (Sonfor-Kemi). Det er muligt, at benytte en privat indsamlingsordning for farligt affald, men virksomheder, der vælger en privat løsning, skal søge om fritagelse på kommunens hjemmeside. Tilmelding til Sonfor-kemis ordning for husdyrbrug skal ske på www.sonfor.dk/serviceordning/

Husdyrbruget skal håndtere sit affald efter reglerne i affaldsbekendtgørelsens og affaldsaktørbekendtgørelsen. Det betyder, at husdyrbruget skal sortere deres erhvervsaffald

og aflevere det til en godkendt affaldsmottager med henblik på genbrug, genanvendelse eller anvendelse til anden endelig materialenyttiggørelse.

Ifølge affaldsbekendtgørelsen defineres erhvervsaffald egnet til materialenyttiggørelse som værende:

- Glasaffald
- Metallaaffald
- Plastaaffald
- Papiraffald
- Papaffald
- Træaffald
- Genanvendeligt farligt affald, herunder batterier og elektronik
- Genanvendeligt PVC-affald
- Andet affald, der er egnet til materialenyttiggørelse, fx byggeaffald og have-/parkaffald.

Husdyrbruget skal sikre en høj reel genanvendelse af affaldet og skal på anmodning fra kommunen kunne dokumentere, at affaldet bliver leveret til et godkendt affaldshåndteringsanlæg, som sikrer, at de enkelte affaldsfraktioner reelt bliver forberedt med henblik på genbrug eller genanvendt. Dokumentation kan være fra behandlingsanlægget.

Ovenstående findes i affaldsbekendtgørelsens § 61.

Virksomheder kan aflevere affaldet til:

- Et genanvendelsesanlæg eller et anlæg, som forbereder affald til genbrug, der er registreret i Affaldsregistret.
- En indsamlingsvirksomhed, der er registreret i Affaldsregistret.
- En virksomhed, som kan undlade at lade sig registrere efter bekendtgørelse om Affaldsregistret og om godkendelse som indsamlingsvirksomhed.
- Et kommunalt behandlingsanlæg, der er registreret i Affaldsregistret.
- En kommunal genbrugsplads eller en kommunal ordning efter § 11.
- En frivillig tilbagemagningsordning, jf. bekendtgørelse om affald.

Du kan læse mere i § 24 i affaldsaktørbekendtgørelsen.

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbrug kan producere farligt affald, herunder for eksempel:

- Oliefiltre

- Batterier
- Spildolie
- Pesticider
- Spraydåser
- Kanyler
- Kemikalierester
- Rester af kunstgødning
- Giftrester (også rottegift)
- Medicinrester
- Lysstofrør

Opbevaring af farligt affald kan udgøre en miljørisiko.

Der stilles vilkår til opbevaring og håndtering af affald, vilkår 30-35.

Kommunens vurdering

Affald skal håndteres som beskrevet i miljøministeriets affaldsregulering og Sønderborg Kommunes til enhver tid gældende affaldsregulativ for erhvervsaffald, og husdyrbruget skal være tilknyttet en kommunens ordning for håndtering af farligt affald eller have aftale med en anden godkendt indsamler eller behandlingsanlæg, såfremt der opstår farligt affald på husdyrbruget.

Sønderborg kommune vurderer at med overholdelse af de stillede vilkår, er kravene til anvendelse og håndtering af affald opfyldt.

13.6. Anvendelse af bedste tilgængelige rensningsteknik

Der stilles ikke vilkår om yderligere rensningsteknik, da emissionen fra husdyrbruget overholder BAT.

13.7. Forebyggelse af uheld og begrænsning af konsekvenserne

Se miljøkonsekvensrapportens 4.14

Kommunens vurdering

Kommunen vurderer på baggrund af beskrivelserne i miljøkonsekvensrapporten at kravet er opfyldt.

14) Fastsættelse af vilkår

Kommunen skal på grundlag af vurderingen af den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget kan indebære væsentlig virkning på miljøet, herunder i forhold til

omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, fastsætte vilkår for at sikre, at udvidelsen og produktionen kan foregå uden at miljøet og omgivelserne påvirkes væsentligt.

14.1. Produktionsarealets størrelse i m² med angivelse af dyrearter og dyretyper, staldsystemer og teknologi

Der stilles vilkår til produktionsarealerne, se vilkår 3.

14.2. Anvendelse af ammoniakreducerende virkemidler

Der stilles vilkår til hyppig udmugning af gødning med gødningsbånd, vilkår 7-9 og 14-16.

14.3. Placering og udformning af ny bebyggelse

Der opføres to nye stalde samt personalefaciliteter, 3 fodersiloer og en ny gastæt silo. Der stilles vilkår til at staldene skal opføres som beskrevet i miljøkonsekvensrapporten, vilkår 4. Der stilles ikke vilkår til beplantning, da det er vurderet, at de nye stalde og den nye kornsilo ligger i tilknytning til den eksisterende bygningsmasse.

14.4. Transporter

Ejendommen ligger placeret ud til en hovedvej således at transporter til og fra ejendommen ikke er et problem, ligesom der ikke har været klager over transporter fra ejendommen.

14.5. Tiltag der reducerer produktionen af spildevand

Der stilles vilkår til at vask af maskiner m.m. skal foregå på støbt plads for at begrænse forureningen, vilkår 29.

14.6. Vandforbrug

Kommunen er forpligtet til at stille vilkår om, at IE-husdyrbruget drives og indrettes på en sådan måde, at vandforbruget minimeres mest muligt med henblik på at reducere mængden af spildevand.

Bestemmelsen giver ikke kommunen hjemmel til at stille vilkår om maksimalt vandforbrug. Kommunen skal derimod vurdere, om der er mulighed for anlægs- eller driftsmæssige optimeringer, der kan minimere vandforbruget, eller om der konkret kan fastsættes vilkår, der understøtter dette. Det kunne f.eks. være i forhold til drikkevandssystemer, rengøringsmetoder mv.

Der er tale om en konkret vurdering, der i nogle tilfælde kan føre til, at andre saglige hensyn til f.eks. arbejdsmiljø og effektivitet betyder, at kommunen stiller vilkår om en mindre vandbesparende løsning. Kommunen vil således som led i almindelig sagsoplysning skulle spørge ansøger om baggrunden for evt. valgte løsninger og bl.a. på den baggrund vurdere muligheden for at anvende andre vandbesparende tiltag.

Kommunens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer at der i miljøkonsekvensrapporten er beskrevet anvendelsen af vandbesparende teknikker på husdyrbruget.

Der stilles vilkår til at hvis husdyrbrugets vandforbrug har væsentlige udsving, skal ejer kunne redegøre for hvilke vandbesparende tiltag der er mulige, og hvilke han agter at gennemføre, med henblik på at optimere vandforbruget.

14.7. Brug af teknologi

Der anvendes hyppig fjernelse af gødning (fra æglæggende høns som ikke holdes i bur) i eksisterende og nye stalde med en ammoniakreduktion på 36 %. Der skal ske mindst tre ugentlige udmugninger for at opnå ammoniakreduktionen.

Der er fast overdækning på gyllebeholderen, hvilket reducerer ammoniakfordampningen med 50 %.

Kommunens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT i miljøkonsekvensrapporten at ejendommen kan drives uden yderligere teknologi.

Ejendommen lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi.

14.8. Regelmæssig vedligeholdelse og overvågning

IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen som er generel lovgivning. Der skal derfor ikke stilles vilkår til regelmæssig vedligeholdelse og overvågning godkendelsen.

14.9. Ophør af driften

Ophør af driften som IE- husdyrbrug er beskrevet i miljøkonsekvensrapportens afsnit 5.1. IE-husdyrbrug skal overholde særreglerne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, som er generel lovgivning. Der skal derfor ikke stilles vilkår til ophør af drift i godkendelser.

14.10. Anvendelse, fremstilling og frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med husdyrproduktionen

Sønderborg Kommune har ikke kendskab til aktiviteter, som tidligere kunne have medført forurening af jord og grundvand på husdyrbruget.

På grundlag af de foreliggende oplysninger vurderer Sønderborg Kommune, at der ikke foreligger en væsentlig risiko for forurening af jord og grundvand fra husdyrbruget.

15) Særregler for IE-husdyrbrug

Kapitel 17 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen indeholder en række umiddelbart gældende regler for IE-husdyrbrug. Det er den ansvarlige for husdyrbrugets drift, der skal sikre, at de bindende krav overholdes i det øjeblik godkendelsen er udnyttet i et omfang, der overstiger stipladsgrænserne.

16) Samlet vurdering

På baggrund af de stillede vilkår og ovenstående begrundelse for og særkender på husdyrbruget er det Sønderborg Kommunes samlede vurdering, at det ansøgte projekt overholder anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at projektet ikke indebærer væsentlige indvirkninger på miljøet, herunder i forhold til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet, i forhold til navnlig:

- Landskabelige værdier
- Natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning
- Jord, grundvand og overfladevand
- Lugt-, Ammoniak-, støj-, rystelser-, støv-, flue-, transport-, og lysgener, uhygiejniske forhold, affaldsproduktion mv

16.1. Projektets negative påvirkninger

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af de beskrevne konklusioner i miljøkonsekvensrapportens afsnit 4, at der ikke er væsentlige negative virkninger forårsaget af husdyrbrugets drift på nedenstående faktorer, hverken når de vurderes enkeltvis, eller når der vurderes på samspillet imellem 2 eller flere af faktorerne.

- Befolkningen og menneskers sundhed
- Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1– og 2 natur samt bilag IV arter
- Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima
- Materielle goder, kulturarv og landskabet
- Samspillet imellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og
- Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af ovenstående 5 faktorer

16.2. Sønderborg Kommunes uddybende bemærkninger vedr. Klima

Folketinget har vedtaget en klimalov, som skal sikre at Danmark kan leve op til EU's klimakrav, herunder at være klimaneutral på drivhusgasser i 2050. Der foretages nationale

opgørelser af landbrugets påvirkning af klimaet, men der er endnu ingen redskaber til at beregne påvirkning fra det enkelte produktionsanlæg, eller fastsat grænseværdier for hvilken påvirkning, der kan accepteres.

Sønderborg Kommune har valgt at deltage i DK2020 og har i den forbindelse udarbejdet en Klimahandleplan¹, fordi det er i god overensstemmelse med kommunens stærke vilje til at gå foran med de nødvendige klimaindsatser. På nuværende tidspunkt indgår driften af landbrug kun i begrænset omfang i kommunens DK2020 klimahandleplan.

Det forventes at den øgede fokus på landbrugets klimaneutralitet generelt vil føre til ændrede regler, der vil skærpe kravet til udledning af klimagasser på landbrug. Sådanne skærpelser vil blive indarbejdet i klimahandleplanen for Sønderborg kommune og kan resultere i yderligere skærpelser i forhold til denne godkendelse.

Sønderborg kommune vurderer, at der med anvendelsen af BAT på energi-, vand- og råvareforbrug, og overholdelsen af BAT kravet for ammoniakemission og anvendelse af et miljøledelsessystem er tilstrækkelig fokus på driftens klimapåvirkning i forhold til gældende regler.

17) Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Ansøgning om miljøgodkendelse har været offentlig annonceret i uge 2, 2024 på Sønderborg Kommunes hjemmeside for at informere offentligheden om ansøgningen og tidligt inddrage denne i beslutningsprocessen.

Miljøgodkendelsen er meddelt den [Klik eller tryk for at angive en dato..](#)

17.1. Partshøring

Et resume og et link til udkast til miljøgodkendelse blev den [Klik eller tryk for at angive en dato.](#) udsendt til høring hos naboer (ejere og beboer) inden for konsekvensområdet for lugt (812 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 30 dage frem til og med den **13-07-2020**. Partshøringen gav ingen tilbagemeldinger.

17.2. Annoncering af afgørelse

Miljøgodkendelsen efter husdyrbrugloven er offentliggjort på Sønderborg Kommunes hjemmeside www.sonderborgkommune.dk den **20-02-2021**. Der er efterfølgende orienteret kort herom i Sønderborg Ugeavis.

17.3. Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede

¹ Sønderborg Kommunes DK2020 Climate Action Plan, ([Microsoft Word - DK2020_S\370nderborg GODKENDT \(sonderborgkommune.dk\)](#))

myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. husdyrbruglovens § 76.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af <https://naevneneshus.dk/>.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID eller Mit-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til Sønderborg Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du som privatperson betale et gebyr på 900 kr. For virksomheder og organisationers vedkommende er gebyret på 1.800 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Sønderborg Kommune.

Sønderborg Kommune videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget inden **klagefristens udløb den** *Klik eller tryk for at angive en dato.*

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Sønderborg Kommune i klageportalen.

Sønderborg Kommune kan oplyse, at det af husdyrbrugloven § 81, stk. 1 fremgår, at en klage ikke har opsættende virkning, med mindre Miljø- og Fødevareklagenævnet bestemmer andet. Hvis du påbegynder udnyttelse af miljøgodkendelsen inden klagefristens udløb, er det på egen regning og risiko.

Når Sønderborg Kommune modtager en klage, underretter kommunen straks ansøger om klagen.

Der er ifølge offentlighedsloven ret til aktindsigt i alle dokumenter, der vedrører sagen.

17.4. **Civilt søgsmål**

Søgsmål til prøvelse af afgørelsen skal jf. § 90 i *lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbek. nr. 520 af 01/05/2019* være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt.

18) Kommunens bilag

Versionshistorik

Situationsplan

UDKAST

DEL 3 - MILJØKONSEKVENSRAPPORT

Ansøger har indsendt en ansøgning om miljøgodkendelse med tilhørende bilag. MKR er udarbejdet af miljørådgiver Niels Provstgård, Velas.

Sønderborg Kommune vurderer, at de oplysninger, som ansøger har fremlagt i MKR, er fuldstændige og af tilstrækkelig høj kvalitet.

Ansøgningsmaterialet indeholder MKR og flere bilag.

UDKAST

UDKAST

Miljøkonsekvensrapport

til § 16a IE Konsumæg

11.906 kg N/år -144.988 stipladser

Aabenraavej 168, 6400 Sønderborg - Konsumæg
Konsumæg etageanlæg i eksisterende stalde og nye stalde
Skema 243119 i Husdyrgodkendelse.dk
Indsendt 9. januar 2024 rev 11/3-24 og 26/3-24

Oversigt over ejendom – nye stalde placeres vest for eksisterende.

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, D3)

Ansøger og ejer	<i>Martin Rehoff Madsen</i> <i>Aabenraavej 168</i> <i>6400 Sønderborg</i> <i>Mm@40301928.dk</i>
	<i>Kontaktperson på miljø sagen:</i> <i>Martin Rehoff Madsen</i> <i>Mobil: 4030 1928</i> <i>Mail: Mm@40301928.dk</i>
Husdyrbrugets adresse	<i>Aabenraavej 168 – 6400 Sønderborg</i>
CVR-nummer	28239939
CHR-nummer	17416
Kommune	Sønderborg Kommune
Ejendomsnummer	54000014723
Matrikel-nr.	252 Blans, Ullerup m fl
Andre husdyrbrug drevet af ansøger	- Aabenraavej 167
Biaktiviteter	Ingen
Ansøgningsskema	243119 – Scenarie 226032 – 229393 -240752
Konsulent (D3)	Velas CVR-nr.30869052 Niels Provstgård, Miljøkonsulent, Cand.Agro.. Mail nipr@velas.dk Mobil 5095 6769 Asmildklostervej 11 – 8800 Viborg
Ansøgning indsendt	9/1-2024 – <i>rev 11/3-24</i>

Forord

Miljøkonsekvensrapport

Denne rapport beskriver de miljømæssige konsekvenser ved det ansøgte projekt på Aabenraavej 168. Det ansøgte omfatter dyrehold i eksisterende to stalde samt to nye identiske konsumægs stalde. Der er tilhørende fælles servicerum, foderopbevaring og teknik til håndtering af produktionen. Foderopbevaring udvides med endnu en gastæt kornsilo.

Der er ingen ændringer af eksisterende servicebygninger. Ægpakkeriet skal på sigt renoveres og flyttes på det tidspunkt hen i servicebygningen som forbinder stald 3+4. De bygninger som bruges til garage og hestestald samt bygninger som anvendes i forbindelse med markbrug, ændres ikke. For at udnytte næringsstoffer i husdyrgødningen optimalt er der indgået aftale med biogasanlæg om leverance af den faste gødning, der tages afgangset gylle retur. Der er derfor i 2022 placeret en ny gyllebeholder øst for staldene på Aabenraavej 168.

Der er et ønske om en godkendelse efter stipladsmodel for at kunne udnytte produktionsareal og for at få BAT gennemført uden ekstra vilkår på foder fra eksisterende godkendelse og revurdering.

Rapporten er en miljøkonsekvensrapport. Rapporten behandler de potentielle væsentlige miljøpåvirkninger ved en udvidelse af driften og anvendelse af eksisterende gødningslager i gødningshus og anvendelse af ny gylletank.

Der er tale om et IE brug, derfor vil miljøledelse blive inddraget i godkendelsen.

Rapporten indeholder en beskrivelse og vurdering af den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, som det ansøgte vurderes at medføre. Rapporten danner grundlaget for kommunens afgørelse om miljøgodkendelse for ejendommen.

Der er søgt oplysninger omkring ejendommen og omgivelser i:

- <https://sonderborg.viewer.dkplan.niras.dk/plan/40#/>
- <https://arealinformation.miljoportal.dk/html5/index.html?viewer=distribution>
- <https://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=miljoegis-plangroendk>
- [Husdyrbrugloven \(danskelove.dk\)](https://husdyrbrugloven.danskelove.dk)
-
- DCE 6. september 2018, Tålegrænser for moser i Danmark
- Ammoniak baggrundsbelastning (MST Id nr.: 3187433)

Figur 1 Anlæg set fra øst – forrest til højre ligger gødningshuset. Ny Gylletank er beliggende nederst i billede.

Konsumæg

- Mekanisk ventilation
- Etageanlæg med gødningsbånd og fast gulv.
 - o Stald 1,3,og 4 i et plan.
 - o Stald 2 er en dobbeltdæk hvor der er 2 adskilte anlæg ovenpå hinanden
- Tørfoder, fasefodring med fytase
- Gyllelager og lager af fastgødning og dybstrøelse. Afsætning til biogas.
-

Indhold

Datablad (A1, A2, A3, A4, A5, D3)	2
Forord	3
1. Indledning	7
2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)	8
2.1 Ikke-teknisk resumé af alternativer til teknologi og foranstaltninger (C3) og påtænkte foranstaltninger ved IE-brugets ophør (D2).....	17
3. Husdyrbruget og det ansøgte	18
3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a).....	20
3.2 Bygningsmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)	27
3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)	28
3.4 Husdyrbruget og det ansøgte beliggenhed (B4).....	28
3.4.1 Generelle afstandskrav (B4).....	29
3.5 Ammoniakemission (B5, B4, D1b).....	30
3.5.1 Naturpunkter (B5, D1b)	31
3.6 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c)	40
3.6.1 Kumulation til naboer (B6, D1b)	41
3.7 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)	41
3.7.1 Støj (B7, D1b)	41
3.7.2 Støv (B7, D1b)	42
3.7.3 Lys (B7, D1b)	42
3.7.4 Skadedyr (B7).....	42
3.7.5 Transporter (B7).....	43
3.8 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b).....	45
3.8.1 Døde dyr (B8)	47
3.8.2 Affald (B8)	47
3.8.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8).....	48
3.8.4 Energiforbrug (B8-(brugen af naturresourcer)).....	50
3.8.5 Vandforbrug (B8)	51
3.9 BAT-Ammoniakemission (B9, C2).....	51
3.10 Grænseoverskridende virkninger (B10).....	54
4. Projektets direkte og indirekte virkninger for miljø, natur og mennesker (D) og hvad der er gjort for at mindske virkningerne (D1c).	55
4.1 Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter (D1c)	55
4.2 Begrænsning af ammoniakemission (D1c).....	58

4.3	Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)	58
4.4	Lugtgener for omboende (D1c)	59
4.5	Støjgener (D1c)	60
4.6	Støvgener (D1c)	61
4.7	Lyspåvirkninger (D1c)	61
4.8	Skadedyr (D1c)	61
4.9	Transporter (D1c)	62
4.10	Energi (D1c)	62
4.11	Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)	63
4.12	Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)	63
4.13	Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)	63
4.14	Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne i 4.1 + 4.3 + 4.11 – 4.13	64
4.15	Alternative løsninger (D1d)	65
4.16	Oplysninger om konsulenten (A4)	66
5.	Oplysninger om IE-husdyrbruget (C) (dette afsnit tages ud, hvis det ikke er et IE-brug).	66
5.1	Ophør af IE-husdyrbruget (C1)	67
5.2	BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)	67
5.2.1	BAT-Energi (C2)	67
5.2.2	BAT-Vand (C2)	67
5.2.3	Management (C2)	68
6.	Konklusion	68

1. Indledning

Denne miljøkonsekvensrapport beskriver og vurderer en udvidelse på 9.152 m² produktionsareal til skrabeægproduktion (etageanlæg til skrabehøne og frilandshøns). Eksisterende to staldanlæg til konsumægs høner, fortsætter uændret og omfatter 7.275 m² produktionsareal. Der søges forsat drift af anlægget ifølge nye normer og produktivitet fremgang for ægproduktionen som er opnåelig i anlægget. Der tænkes især på mulighederne for forlænget produktionsperiode. Maksimal belægning i staldanlægget ændres ikke.

Lager til flydende husdyrgødning omfatter en overdækket gylletank på 4.000 m³ og 687 m² overflade.

Gødningslæssehuset ved enden af anlægget er anvendt i 8 års, nudrift og ansøgt drift med vogne stående indendørs. Det areal som gødningshuset er opgivet med som lager, er identisk med hele husets størrelse. Gødningshuset er lukket og bruges kun til fast husdyrgødning og transportvogne. Gylletanken fra 2022 er forsynet med fast overdækning og placeret ved gødningshus.

Tilknytning til eksisterende servicebygninger og foderopbevaring, er afgørende for den logiske placering af nye stalde.

Den nye gastætte silo placeres ligeledes ved siden af eksisterende silo. Fylde og tømme snegle bruges derfor til begge siloer.

Der anvendes miljøteknologi i form af hyppig udmugning i alle staldene.

Fast gødning og dybstrøelse som er de typer husdyrgødning der kommer fra driftsformen, eksporteres til biogasanlæg. Der tages afgasset biogylle retur.

Denne rapport er opdelt i seks kapitler, der ses i indholdsfortegnelsen.

Drifter	8 Års drift	Nu drift	Ansøgt
Konsumæg, m ²	5.129	7.275	16.427
Gødningslager, m ²	800	1.487	1.487
Samlet, m ²	5.929	8.762	17.914
Samlet emission, kg N/år	4.066	6.499	11.906

Tabel 1. Produktionsarealer og ændringen af produktionsarealer. Den samlede emission.

2. Ikke-teknisk resume (D2, C1 og C3 for IE-brug)

Der bygges to nye identiske stalde. Eksisterende stalde anvendes fortsat til produktion af Konsumæg. Staldanlægget er med mekanisk ventilation, der benyttes undertryksventilation for at undgå støv i pakkerum mm. Der er fast bund i alle stalde. Inventaret i staldene er etagesystem hvor hønerne kan bevæge sig frit i flere niveauer. Etagerækkerne er med gødningsbånd i inventaret og det gør det muligt at fjerne den faste gødning som afsættes her, løbende.

Figur 2 Inventar til ægproduktion.

Der etableres 4 rækker inventar i hver stald på ejendommen. I sydenden sidder foderanlæg og ægtransport bånd. I nordenderne muges gødningen ud, med transportører der har direkte forbindelse til gødningshus, eller som leverer gødningen i en container.

Hensyn til dyrevelfærd er en parameter som bliver stadig mere aktuel og etablering af tiltag som sikrer bedre velfærd, har høj prioritet. Lavere dødelighed forventes at blive en af de positive effekter.

Indretning af en stald til ægproduktion skal sikre at hønerne får opfyldt deres behov for vand, foder og adfærd, denne forsynet med strøelse på hele gulvarealet. Der er fri adgang under hele anlægget så alle høner kan komme overalt.

Det faste gulv skal forsynes med strøelse. Der er mulighed for dagligt at tilføre beskæftigelsesmateriale til arealet for at trække dyrene ned og sikre beskæftigelse. Der fodres ikke på gulv. Hønerne skal op i anlægget for at få foder og vand, samtidig går de i rederne. Dermed reduceres andelen af gulvæg. Velfærden øges samtidig med at smittepres og belastning af skrabe areal i stalden mindskes.

Gylletanken er overdækket. Den tank sikrer at der er tilstrækkelig kapacitet til at modtage returgyll fra biogasanlæg.

I nordlig ende er gødningstransporten fra husene placeret, også de to nye stalde vil få gødningshåndtering her. Der er et lukkede transportsystem med forbindelse direkte til gødningshuset. Fra stald 3+4 vil gødningen læsses direkte i en container. De containere som bruges til transport af husdyrgødning, stilles inde i gødningshuser. Containerne fyldes færdig i gødningshuset før de transporteres til biogasanlæg. Hvis husdyrgødningen køres med traktor og vogn vil transportudstyr også blive parkeret her.

Ejendommen er pt. i fuld drift. Desuden drives Aabenraavej 167, ligeledes med høns til konsumæg.

Husdyrbruget er placeret i landzone. Der er tale om en eksisterende miljøgodkendt virksomhed i drift. Der etableres to nye bygninger med tilhørende servicebygninger og siloer til foder og korn. Gylletank placeres på sydsiden af Aabenraavej.

Det ansøgte anlæg:

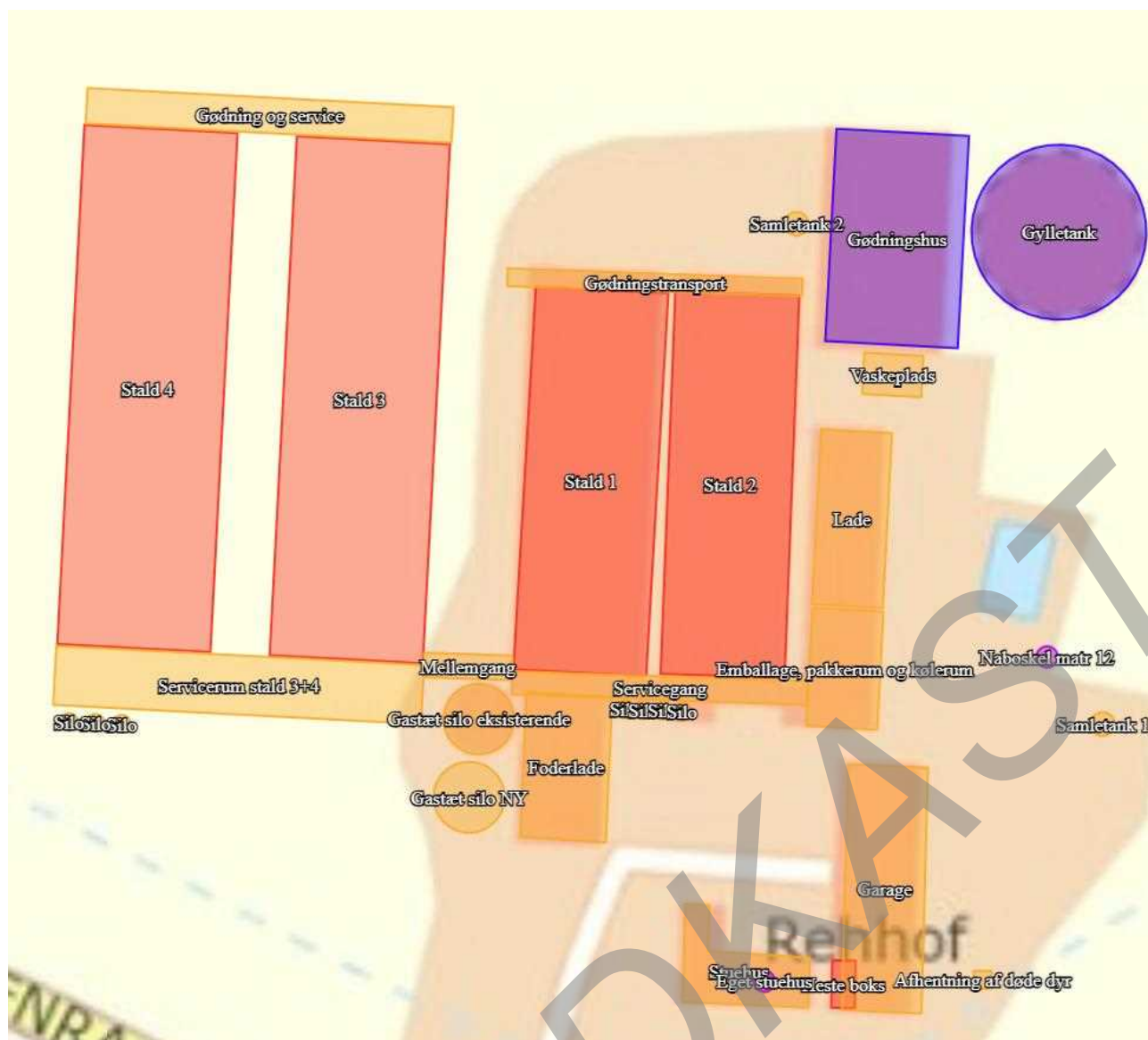
Ejendommen ligger 1,2 km vest for Ullerup. Byggestil er egnetypisk og staldenes dimensioner adskiller sig ikke fra de øvrige byggerier i området. Med en placering nord for Aabenraavej ligger ejendommen lavt, så det er den tilhørende kornsilo som er mest synlig fra vejen. Omkring ejendommen er der beplantning som slører de tilhørende bygninger. Fra Aabenraavej til nærmeste bygning er der 60 m.

Staldene ligger samlet og i tæt tilknytning til servicebygning mod øst. Mod syd/vest ligger lade og foderopbevaring. Der er tale om traditionelt byggeri, hvor højden er fra 6 m på servicebygningerne til 9,5 m for den højeste stald 2.

Produktionsanlægget består i dag af to konsumæg stalde fra 2009/2010 og fra 2005/2006. Staldene er identiske mht. indretning og inventar. Stald 2 er et anlæg i 2 floor som oprindeligt var beregnet for produktion i berigede bure og derfor en høj bygning med inventar i 2 floor med 3 etager på hver floor. Stald 1 har kun et etageanlæg, hvilket er det normale.

Begge eksisterende stalde er forsynet med etageanlæg, det er også den type inventar som der søges om til de to nye stalde. Staldene bindes alle sammen af en transport korridor til det fælles ægpakkeri. Foder lagres samlet i 4 fodersiloer til færdigfoder og koncentrat og en amerikanersilo til korn. Der udvides med endnu en amerikanersilo til korn. Der er nogle eksisterende lader og maskinhuse. Maskinhus er fra 2005 og samme bygning som blandelade til foder og ligger i forlængelse af stald 1. Ægpakkeri og kølerum til æg ligger i servicebygning med lager og indeholder bl.a. også kemirum. Der drives markdrift fra ejendommen. Mod syd ligger det oprindelige bygningssæt med garager og beboelse.

Ægproduktionen på bedriften er et anlæg som tilgodeser dyrevelfærd og miljø. Der er ikke sket ændringer siden 2017 hvor burproduktionen er omlagt til etageanlæg i begge stalde. Husdyrgødningen afsættes til aftalearealer og til biogasanlæg som fast gødning og dybstrøelse fra alle stalde. I starten blev husdyrgødningen fra stald 1+2 eksporteret til Tyskland.

Oversigt over Ejendommens bebyggelse

Stald 1 er opført i lyse/hvide betonelementer, med lyst/grå eternittag. Ægpakkeri er opført i samme stil, dog med mørkere eternittag. Stald 2 er opført i lyse paneler med mørkegrå ståltag. Stuehus og garage er hvide bygninger med mørk/sort tag.

De udendørs siloer ved pakkeriet er lyse/hvide glasfibersiloer og amerikanersiloerne ved foderlade er i galvaniseret stål.

Mellem staldene er servicenum med korridor til adgang og ægtransport og fodertransport mm. Det er en del af bygningerne. I tilknytning til fodersiloerne placeret. Der er et påslag til modtagelse af foder og mineraler i løs vægt.

Ventilationsanlægget er mekanisk. Stald 1+2 har traditionel mekanisk ventilation med afkast i kip og af undertrykstypen. Stald 2 er desuden forsynet med indblæsning i tag og afkast langs siderne af stalden. Der er indbygget denne dobbeltventilation da der er et identiske anlæg placeret oven på hinanden. De to nye stalde forsynes med mekanisk ventilation, vægventiler og afkast i taget. Alle

stalde har vægventiler langs siderne for indtag af ventilationsluft. I taget er der monteret brandventilation i alle stalde.

Gødningshuset er holdt i samme hvide elementer som stald 2 og med stålplader på taget.

Gyllebeholderen skal forsynes med teltoverdækning. Der er ingen fortank. Tanken bliver i elementer grå beton og grå teltdug. Den placeres ca. 7,5 m fra nærmeste bygning (gødningshuset).

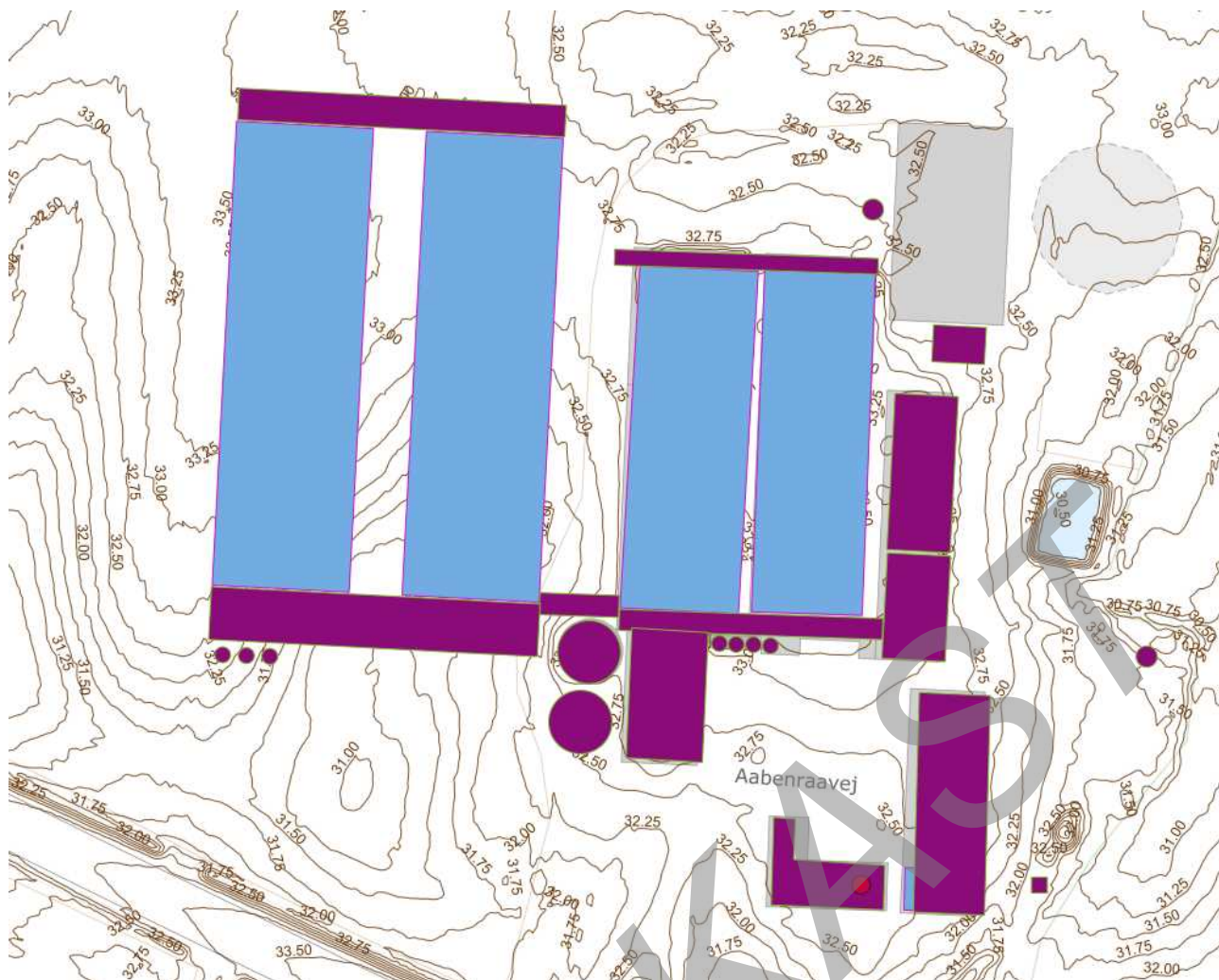
Det oprindelige bygningssæt er hvidkalkede bygninger der er renoveret med sort teglsten på taget. Oprindelig maskinhus er renoveret til garage og kontor/tilbygning til stuehus. Foderlade med blandeanlæg er opført i hvide sten og med eternittag med grå tag som stald 1.

De fire staldbygninger kommer til at ligge i samme plan. Stald 2 er en dobbelt dæk-stald på ca 8,5 m i højden, stald 1 er ca. 8,3 m høj, gødningshus ca. 7,5 m høj og de øvrige bygninger omkring 6 m høje. De øvrige mindre stalde, lader og servicebygninger er ikke så høje. De to nye stalde og de to eksisterende stalde ligger i kote 33,00. De skal sammenbygges med en servicegang hvor ægtransporten skal køre. Derfor skal gulvniveau være det samme.

Det forventes at de to nye stalde kan etableres i kote 33,00 med en maksimal terrænregulering ved den sydlige ende på 1,5 m i et mindre område. Byggefeltet mod nord er omkring kote 33,00.

Overgangen fra terrænregulering og ud til eksisterende terræn sker så der sikres en blød overgang til eksisterende terræn, så der ikke opstår et plateau.

UDKAST

Højdekurver i byggefeltet.

Produktion	Anvendelse	Gulvtype	Teknik	Størrelse	Produktionsareal, m²	Andre bygninger, m²
Stald 1	Høns- konsumæg	Fast	Etager med gødningsbånd, undertryksventilation afkast i tag, vægventiler	72,00*22,50 = 1.620,00 m²	2640,00	
Stald 2	Høns- konsumæg	Fast 2 floor	Etager med gødningsbånd, undertryksventilation afkast i tag og ved sider, vægventiler i begge floor. Gavlvventilatorer i nordgavl.	72,00*21,00 = 1.512,00 m²	4635,00	
Stald 3	Høns- konsumæg	Fast	Etager med gødningsbånd, undertryksventilation afkast i tag, vægventiler	100,00*22,50 = 2.250,00 m²	4576,00	
Stald 4	Høns- konsumæg	Fast	Etager med gødningsbånd, undertryksventilation afkast i tag, vægventiler	100,00*26,50 = 2.650,00 m²	4576,00	
Hesteboks	heste	Dybstrøelse	naturlig		32,00	
Gødningshus	Fast husdyrgødning og dybstrøelse		Lukket hus	36,0*22,50 m = 810,00 m²	800,00	20,00
Samletank 1	Samletank		Beholder i betonelementer - delvis nedgravet	20 m² - 2009	0,00	
Samletank 2	Samletank		Beholder i betonelementer - delvis nedgravet	20 m² - 2017		
Gylletank 1			Beholder i betonelementer	30 m i diameter = 687 m²	687,00	
Vaskeplads	Påfyldning og vask	Fast med afløb	Opsamling	70 m² 2017		
Servicebygning stald 1-4	Foderteknik og gødningshåndtering	Fast gulv med afløb til opsamlingstank	El og styring af fodring, lys, ventilation og udmugning	7,00 m forende * 23,00 bred m = 161,00 m² 4,00 m bagende * 23,00 m bred = 92,00 m² Mellemgang og ny servicebygning stald 3+4 = 725 m²	0,00	450,00
Blandelade/maskinhus	Maskiner og foderbehandling	Fast gulv	Lukket hal	14,5 * 21 m	0,00	305,00
Fælles pakkerum	Ægpakkeri, kølerum, emballage, lager, kemi og mandskabsrum	Fast gulv med afløb og mandskabsfaciliteter	Ægpakkeri, thekøkken og omklædning.	20,50 m lang og 12,00 m bred, lager 30,00 m lang og 12,00 m bred	0,00	600,00
Siloanlæg udendørs	Færdigfoder og korn	Lukket siloer	Glasfiber på støbt plads	Ca 8,5 m høj 3 m i diameter	0,00	240,00
Siloanlæg udendørs	Korn og frø	Lukket siloer	Amerikanersiloer	1287 m³, 860 ton 12,64 m høj 12 m i diameter	0,00	1287,00
Siloanlæg indendørs			alle typer	150 ton		
Stuehus				207 m²		207,00
Garage, kontor				590 m²		590,00
	Samlet m²	21645,00			17946,00	3699,00

Tabel 2 Oversigt over bygninger tilhørende ejendommen.

Væsentlige, evt. kumulative påvirkninger

Staldanlæggets gulvsystem med strøelse er Bedste Anvendelige Teknologi og der anvendes BAT teknologi i form af hyppig udmugning af fast gødning. Opbevaring af husdyrgødning sker i gødningshuset som er lukket. Den nye gylletank etableres med fast overdækning hvilket reducerer emissionen med 50%. Det begrænser emissionen fra husdyrgødningen mest muligt.

Der er ikke kumulation for ammoniak med andre husdyrbrug på naturområderne undersøgt ved bedriften. Nabo beboelserne er heller ikke tillagt kumulation i forhold til lugt. Nærmeste enkeltbolig Aabenraavej 170 ligger næsten 400 m borte og er eneste bolig indenfor konsekvenszonen.

Særkender og foranstaltninger til minimering af påvirkning

Det valgte staldanlæg har følgende fordele:

- Gødningen tørres hurtigt ned i lighed med BAT-beskrivelsen for berigede buranlæg. Herved sikres lav ammoniakindhold i luften i stalden.

- Lavt ammoniakindhold i luften bevirker et lavt fjertab hos hønsene og en lav ammoniakemission fra staldanlægget.
- Lille fjertab hos hønsene indikerer god dyrevelfærd og god trivsel.
- Det valgte staldanlæg giver hønsene stor bevægelsesfrihed. De har mulighed for frit at bevæge sig i flere niveauer.

Ifølge Teknologiblad "Hyppig fjernelse af gødning fra æglæggende høns som ikke holdes i bur (alternativhønsehold)" forventes gødningstørring at reducere lugtemissionen og støvkonzentrationen i stalden i forhold til traditionelle staldanlæg med skrabægsproduktion.

Arbejds miljøet i staldene er godt, da støv- og lugtgenerne forventes at være lavere end i traditionelle anlæg med slats og gødningskummer.

Alternative løsninger

I forbindelse med optimering af projektet er der undersøgt alternative placeringer af staldene. Det er konkluderet at udnyttelsen af det samlede staldanlæg og servicefunktioner udnyttes bedst ved den valgte placering som, med eksisterende miljøteknologi opfylder kravet til nærmeste natur og overholder BAT krav. Hele udvidelsen kan alternativt placeret i et staldanlæg, placeret samme sted. Dette er uhensigtsmæssig i forhold til ønsket holddrift og hensyn til kontinuerlig ægproduktion.

Der er ikke overvejet et alternativt staldsystem, ligesom der heller ikke er overvejet andre BAT teknologier til produktionen end hyppig udmugning.

For IE-brug:

Fjerkræ bedriften er forsynet med de teknologier der findes til begrænsning af lugt og ammoniak. Der findes luftrensningsteknologier som er meget effektive. De er ikke afprøvet på fjerkræstalde og anvendes ikke.

Der er i 2022 godkendt en gyllebeholder ved det eksisterende gødningshus. Det er ikke et nyt element i området hvor andre landbrug har gylletanke liggende, også frit. Da der bygges nyt staldanlæg i samme stil og størrelse som eksisterende, er der ikke nogen væsentlig ændring i de landskabelige forhold.

Med de tiltag i form af management og miljøteknologi som tages i anvendelse, vil krav til lugt og ammoniak være overholdt.

Nudrift

Staldanlægget ønskes godkendt efter stipladsmodel. Det vil sige at det er staldens areal til høns der godkendes. Den nuværende godkendelse beror på et antal DE efter datidens normer. Anlægget er godkendt efter §12 tillæg fra 22. september 2017.

Godkendelsen i dag kommer derfor til at tage hensyn til normtal og effektivitet i den nuværende produktion.

Der er tilladelse til en husdyrproduktion, 58.9783 årshøner skrabehøner (ca 65.000 hønepladser) etageanlæg med hyppig udmugning.

Staldene er ændret i forhold til godkendelsen af 22 september 2017. Der er tale om samme antal høner men uden veranda på stald 1.

Ansøgt drift

Der ønskes godkendelse af i alt 16.184 m² produktionsareal til konsumæg og en gødningsopbevaring på 1.680 m². Dette produktionsareal er opgjort ud fra opmålinger af staldene og stisystemerne. Se bilag 2. Desuden kortopmåling af gyllebeholder og gødningslæssehuset.

Der bygges 2 nye stalde som bliver 26 m brede og 104 m lange. I begge ender bliver serviceafdelingerne en del af stalden. De opføres i samme stil som eksisterende stald 1, og med samme bygningshøjde. Staldenes kapacitet er fastlagt ud fra opdrætters kapacitet således at der kan aftages et helt hold fjærkræ fra én opdrætterstald. Der er ikke planer om at starte egenproduktion af opdræt, nye dyr indkøbes også i fremtiden. Derudover etableres en ny amerikansilo identisk med eksisterende silo samt 3 nye fodersiloer identisk med eksisterende.

8-års drift

Der er en tidligere godkendelse fra 26 december 2009 til 367,21 DE. Beriget bur i ny stald og høner i beriget bur i alt 61.325 årshøner. Desuden et gødningslager der omfattede et gødningshus på 900 m². Gødningshuset var også nybygget og benyttet sammen med produktionen på Aabenraavej 167. Der blev benyttet miljøteknologi i form af hyppig udmugning med en reducerende effekt på 60 %.

Konsekvenser for omboende, natur og miljø

Lugt

Beregninger viser at staldanlægget ikke resulterer i lugt som ikke kan godkendes i forhold til naboer. Der er beregnet til enkeltbolig, samlet bebyggelse og byzone, med beregning ifølge HUSDYRGODKENDELSE.DK. Kravene i lovgivningen om maksimal lugtpåvirkning af naboer, samlet bebyggelse og byer er overholdt. Konsekvenszone som er den afstand hvor husdyrbruget kan fornemmes er 812 m.

Landskab

Der forventes ikke nogen ændret påvirkning af landskabsoplevelsen. Anlæggets eksisterende bygninger ændres ikke og de to nye stalde opføres langs eksisterende stalde i samme farver og dimensioner. Den nye amerikansilo er også identisk med eksisterende og placeres ved siden af denne. Den nye gyllebeholder ligger på siden af gødningshuset på Aabenraavej og bliver også en del af det samlede anlæg.

Ejendommen ligger lavt i forhold til Aabenraavej, derfor er stalde og siloer ikke så dominerende. Staldene ligger samlet og der er allerede egnstypiske læbælter omkring ejendommen som afskærmende foranstaltning. Gylletanken vil blive et nyt element, også her vælges mørkegrå farvet til beholderen for at få den bedst tilpasset landskabet og omgivelserne.

Påvirkning af natur

Natur

Der findes ingen arealer med særlig værdifuld natur inden for en afstand af ca. 4 km fra anlægget. Et kategori 2 overdrev ligger mere end 4 km syd for anlægget og belastes ikke målbart af anlægget. Det nærmeste Natura 2000 område (94) er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov som ligger ca. 4 km syd/vest for ejendommen.

Skov

Syd for ejendommen ligger et område med gammel skov.

Det er udarbejdet et særskilt bilag til behandling af natur i forhold til skovareal ved Avnbøl Sned (bilag 4).

Generelt ligger ejendommens produktion fordelagtigt i forhold til naturområder. Der er da også landbrugsarealer omkring hele ejendommen.

Bedste tilgængelige teknik (BAT)

For det ansøgte er der krav om, at der højst må udledes 15.441 kg ammoniak pr. år. Dette krav til emissionen er i lovgivningen sat ud fra viden om, hvad der kan lade sig gøre og ved at anvende de bedste "teknikker" på markedet. Teknologierne skal være tilgængelige i til en pris, der er realistisk i forhold til produktionens størrelse. Det kan være et staldsystem med lav ammoniakfordampning eller en teknik i form af gyllekøling e.l. Lovgivningens krav til maksimal ammoniakudledning er overholdt. Der anvendes hyppig udmugning, teknologien er opdaget på teknologilisten med en effekt på 36 %. Husdyrgødning lagres i lukket gødningshus og gylletanken er forsynet med fast overdækning. Effekten af fast overdækning er beskrevet på teknologilisten med 50 % reduktion. Derfor er den faktiske emission fra anlægget beregnet til 11.906 kg N/år. Dermed er kravet til BAT overholdt.

Husdyrgødningen afsættes til biogasanlæg som udvinder el og varme af den faste gødning og dybstrøelsen inden den returneres som gylle. Afgasset gylle har en højere udnyttelse end rågylle. Lagring sker i forskellige lagertanke som er tilknyttet markdriften.

IE brug: Beregninger i bilag 3 giver 16.128 m² produktionsareal til Konsumæg, det svarer ideelt til 145.152 stipladser. Indretningen af staldene kan begrænse denne kapacitet. Gældende lovgivning angiver en maksimal belægning på 9 høner per kvadratmeter. Driften tilrettelægges så der anvendes færres mulige ressourcer i form af foder og energi.

Det samlede krav til emission fra anlægget er et resultat af tidligere godkendt anvendelse af teknologi til hyppig udmugning. Dette er forsat gældende.

Hvad ansøger vil gøre for at imødegå påvirkning af natur og omgivelserne.

Der er valgt et staldsystem med en lav påvirkning af omgivelserne, både mht. ammoniak og støv. Denne husdyrproduktion giver ikke anledning til meget støv. I forbindelse med holdskifte forekommer noget transport. Rengøring foregår indenfor og vil ikke give anledning til gener.

Der renholdes udendørs og staldanlægget vaskes og rengøres med jævne mellemrum. Det sikre omgivelserne i forhold til lugt og skadedyr. Der er særlig opmærksomhed i forbindelse med udmugning og håndtering af fast husdyrgødning forud for afsætning til biogasanlæg. Her forekommer også mange transporter. Indretning af læsseforhold og transportmateriel er med til et minimerer denne gene fra husdyrbruget.

For at sikre et lavt energiforbrug kan der evt. foretages en gennemgang af staldenes teknik udført af en energikonsulent. Der er løbende vedligehold af ventilationsanlæg. Det omfatter grundig rengøring ved holdskifte. Samtidig foretages eftersyn så nedbrud i produktionsperioden undgås.

2.1 Ikke-teknisk resumé af alternativer til teknologi og foranstaltninger (C3) og påtænkte foranstaltninger ved IE-brugets ophør (D2)

Staldanlæg indretning og management ændres løbende i takt med at der udvikles ny inventar og udviklingen indenfor høneracerne kan udnyttes i primærproduktionen. De oprindelige staldsystemer hvor hønerne går på gulv er ikke overvejet, da mulighederne for at give hønerne de bedste forhold ikke er til stede i det system.

Der er fast aftale med biogasanlæg omkring leverance af husdyrgødning. Lagerkapaciteten i gødningslæssehuset er på 800 m³ kan udnyttes fuld ud. Returgylle fra biogas lagres i den overdækkede gylletank på ejendommen med en kapacitet på 4.000 m².

I forbindelse med ophør

Ved ophør af produktionen, hvor denne ikke overdrages til ny ejer, vil stalde og gødningslagre mv. blive tømt og rengjort. Kemikalierester bortskaffes i overensstemmelse med det til enhver tid gældende affaldsregulativ i Sønderborg Kommune.

Restlager af vaccine i forrum fjernes og bortskaffes til veterinær leverandør. Andre olie- og malingsrester mm fjernes til kommunal genbrug.

3. Husdyrbruget og det ansøgte

Ejendommen ligger i landzonen ca. 1,2 km nordvest for Ullerup, og ca. 1,7 km sydvest for Blans. Husdyrbrugets anlæg ligger udenfor fredninger, strand-, klit-, sø-, å-, fortidsmindebeskyttelseslinier, samt kirkebyggelinie. En del af udbringningsarealerne ved staldanlægget, og staldanlægget ligger indenfor skovbyggelinie

Ejendommen er beliggende i særligt værdifuldt landbrugsområde og delvist inden for udpegningen for store husdyrbrug i henhold til Sønderborg Kommuneplan 2023-2035. En del af ejendommen ligger indenfor skovbyggelinien. I henhold til gældende kommuneplan ligger staldanlægget og arealerne i et område med særlige drikkevandsinteresser. Arealerne omkring ejendommen ligger i indvindingsoplandet til Avnbøl-Ullerup, Blans og Rønsdam vandværker. Ejendommen og arealerne ved ejendommen ligger i landzone, som er udlagt til landbrugsformål.

Ejendommen ligger 690 meter sydvest for det lokalplanlagte erhvervsområde Blans Slagteri. Ejendommen ligger 1400 meter nordvest for lokalplanlagt byzone i Ullerup.

Afløb og spildevand:

Spildevandsplan i det åbne land håndteres til at afløb til septiktank og regnvand som afledes til drængrøft. Proces- og sanitært spildevand afledes til septiktank og regnvand samt tagvand afledes til dræn/grøft fra nyt anlæg på ejendommen. Ejendommen forsynes med vand fra privat alment vandværk.

Ejendommen består af et bygningssæt med de oprindelige stalde og stuehus. Bag/omkring dette et nyere produktionsapparat med maskinhus/silobygning, fodersiloer, stalde til fjerkræ og kornsiloer. Bag de to eksisterende stalde ligger det fælles gødnings hus og gylletanken.

Arealerne som bygningerne ligger på er faldende mod nord. Ved Aabenraavej er der et lavere område som ønskes anvendt til forsinkelsesbassin, for at imødekomme de forventede større mængder regn. Afledning skal generelt ske mod nord hvor der afledes til Ballegård-Mølle bæk. Ejendommens vaskeplads og kemikalierum er opgraderet i forbindelse med byggeriet i 2017. Det er en gammel længe mod øst som anvendes til servicebygning.

Bygninger	Anvendelse	Indretning og teknik	Størrelse - højde og taghældning	Materialer	Byggeår / ændret
Stuehus	Beboelse	Alm beboelse	(10*30 m) ca 207 m² 5 m høj 30°	Hvidkalkede mur med sorte teglsten	
Garage/lager/ værksted	Garage og lager mm	Fast gulv og el, mødelokaler	(7,7 * 25 m9) 590 m² 6 m høj 15°	Hvide plader og sort tag (eternit)	
Lille garage	Garage	Ingen	6,5 * 10,5 m		Del af garage
Maskinhus, fyrrum og værksted	Værksted og maskiner, fyrrum med opvarmning	Fast gulv og el	12 * 5 m		Del af garage
Foderlade	Blandelager og teknik til kornbehandling	Fast gulv og el	(14,5 * 25 m) 350 m² 6m høj 15°	Beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - grå eternittag	
Pakkerum, emnallage, værksted og mandskab	Servicebygning og værksted mm	Ægpakkeri, kølerum og teknik til håndtering af æg	(12 * 28 m) 6m høj 15°	Beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - sort eternittag	Del af lade/maskinhus og kemirum
Lade, maskinhus og kemirum	Hal til maskiner og lager	Fast gulv og el	(12 * 30 m) 6m høj 15°	Beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - sort eternittag	Del af Pakkerum/emballage/værksted og mandskab
Vaskeplads	Vask af alle maskiner	Fast plads med opsamling af vand med udskiller og sandfang	7,0 * 10 m	Fast beton med opsamling og olieudskiller	
Stald 1	Konsumæg	Fast gulv og etageanlæg	1500 m²+servicegang 7 m høj og 20°	Beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - grå eternittag	
Stald 2	Konsumæg	Fast gulv, 2 etager og etageanlæg	1344 m²+servicegang 8,5m høj 15°	Beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - mørkegrå stålpladetag	
Gødningshus	Fast husdyrgødning	Lukket hal	810 m² 7m høj, 20°	Stålplader beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - grå eternittag	
Stald 3	Konsumæg	Fast gulv og etageanlæg	2650 m²+servicegang 7,5 m høj og 22° taghældning	Beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - grå eternittag	ny
Stald 4	Konsumæg	Fast gulv og etageanlæg	2650 m²+servicegang 7,5 m høj og 22° taghældning	Beton farvet, norsk marmor med gavlspidser i lys grøn - grå eternittag	ny
Kornsilo	Opbevaring af korn	Gastæt lagring med tømmesystem	1287 m³ 12,4 m høj 12 m i diameter	Stålsilo, grå/sølv mat overflade	
Kornsilo	Opbevaring af korn	Gastæt lagring med tømmesystem	1287 m³ 13,4 m høj 12 m i diameter	Stålsilo, grå/sølv mat overflade	ny
Fodersiloer	Koncentrat og mineraler	Lukket med rørsystem og tømmesnegl	4*60m³, 8,5 m høj 3 m i diameter + 3 nye samme dim.	Glasfiber, hvid overflade.	ny

Staldene til husdyrproduktionen er forsynet med identiske inventar og forbundet med ægtransport til fælles ægpakkeri, kølerum, emballagerum. Desuden er der en afdeling til foderblanding og minerallager. Mellem de 2 eksisterende stalde findes også omklædnings område og tekøkken.

Gulv og staldtype:

Der er fast gulv og etagesystem i alle stalde. Der produceres fast gødning og dybstrøelse

Gødningshåndtering:

Fast gødning og dybstrøelse i alle stalde. Udmugning med gødningsbånd og gødningstransportør. Al husdyrgødning håndteres som fast gødning. Det er afsættes gødning til biogasanlæg fra gødning huset det sker løbende så gødnings huset er kun sjældent helt fuld.

Fodersystem:

Tørfoder i hele anlægget, der er mulighed for hjemmeblanding af forskellige foderfaser. Der anvendes fytase og min 3 forskellige foderblandinger. Inventaret er forsynet med drikkenipler.

Ventilation:

Mekanisk ventilation, afkast i kip eller siderne, med vægventiler langs siderne af staldene. høj ventilationen er af undertrykkes typen det vil sige luft suges ind i siderne og afkast sidder i tagkonstruktionen ventilationen er frekvensstyret og afpasset efter temperatur, hønernes alder og produktions niveau.

Management:

Alt ind alt ud på staldniveau. Vask med iblødsætning eller tørrengøring efter hvert hold. Staldene desinficeres.

Andre bygninger

Der er ikke andre bygninger som anvendes til husdyrproduktion på ejendommen, udover hestestald som har karakter af hobby.

3.1 Indretning og drift af anlægget (B1, B5, D1a)

Produktionen er placeret samlet, med det oprindelige bygningssæt, garage og stuehus beliggende i hestesko. Staldafsnittene nås ved at benytte samme indgang. Her er sluse til ægpakkeri og staldanlæg samt til teknikrum. Foderlagre og siloer er placeret i forbindelse med produktionen, de udendørs siloer står op ad staldenes gavl. Mod vest ligger en Amerikaner silo til korn.

Der er en gylletank til lagring af afgasset biogas gylle. Alt fast husdyrgødning lagres i gødningshuset. Oversigt over anlægget ses på bilag 2.

Bygninger	Anlæg	8 Års drift	Nu drift	Ansøgt	Hønepladser
Stald 1	Skrabeæg Konsum	Beriget bur med gødningsbånd - BAT med hyppig udmugning 60% red, 1800 m ² (25.400 hp, 750 cm ² /høner)	Etageanlæg, skrab og frilandshøns med gødningsbånd - BAT, 2600 m ² (23.400 hp, 9 høner/m ²) Inventar 2640 m ²	Etageanlæg, skrab og frilandshøns med gødningsbånd - BAT, 2600 m ² (23.400 hp, 9 høner/m ²) Inventar 2640 m ²	23400
Stald 2	Skrabeæg Konsum	Beriget bur med gødningsbånd 2 dæk - BAT med hyppig udmugning 60% red, 3329 m ² (44.380 hp, 750 cm ² /høner)	Etageanlæg, skrab og frilandshøns med gødningsbånd - ingeb BAT, 4360 m ² (39.220 hp, 9 høner/m ²) Inventar 3445 m ²	Etageanlæg, skrab og frilandshøns med gødningsbånd - BAT, 4360 m ² (39.220 hp, 9 høner/m ²) Inventar 3445 m ²	39220
Stald 3	Skrabeæg Konsum	Ingen stald	Ingen stald	Etageanlæg, skrab og frilandshøns med gødningsbånd - BAT, 4576 m ² (41.184 hp, 9 høner/m ²)	41184
Stald 4	Skrabeæg Konsum	Ingen stald	Ingen stald	Etageanlæg, skrab og frilandshøns med gødningsbånd - BAT, 4576 m ² (41.184 hp, 9 høner/m ²)	41184
Hestebokse	heste			32 m ²	
	Stalde	5129,00	7275,00	16427,00	144988
Opsamletank	Flydende lager(ikke husdyrgødning)	20	20	20	
Opsamletank	Flydende lager(ikke husdyrgødning)	0	20	20	
Opsamletank	Flydende lager(ikke husdyrgødning)	0	0	20	
Gødningshus	Fast lager	800	800	800	
Gylletank 1	Flydende lager	0	687	687	
Læssehuse fast gødning	Fast lager	Vogne og containere, 50 m ² inde i gødningshus	Vogne og containere, 50 m ² inde i gødningshus	Vogne og containere, 50 m ² inde i gødningshus	
	Gødningslagre	800	1487	1487	
Servicebygning stald 1-4	Teknik og adgang	Ca 115 m ²	Ca 230 m ²	Ca 230 m ²	
Fælles pakkeri	Pakkeri og mandskab	Cm 390 m ²	Cm 390 m ²	Cm 390 m ²	
Fodersiloer	Glasfiber udendørs	2 stk 60 m ³	4 stk 60 m ³	7 stk 60 m ³	
Indendørs siloer lade	Diverse indendørs	150 ton	150 ton	150 ton	
Gastæt silo(er)	Stålsiloer udendørs	-	1287 m ³ - 864 ton	2 * 1287 m ³ - 2* 864 ton	

Tabel 3 Produktionsbygninger.

Det ansøgte indeholder både ændringer i produktionsarealet (stalde) i forhold til nudrift og i forhold til 8 – års drift. I forhold til hvordan den så ud for 8 år siden er der renoveret i stald 1 og 2. Oprindeligt var staldene indrettet til beriget bur. Stald 1 var bygget til dobbeltstald med beriget bur og ombygget til inventar til skrabe høner i etage anlæg også dobbeltdæk i 2018. Stald 2 var også oprindeligt indrettet til burstald med beriget bur. I 2017 blev inventaret udskiftet til etageanlæg med gødningsbånd til konsumæg.

Faste husdyrgødning blandes med dybstrøelsen og afsættes til biogasanlæg, der tages afgasset gylle retur. Der er oprettet gylletanke til flydende lager for at sikre drift af biogasanlæg og at gyllen er til rådighed for markdriften på det optimale tidspunkt.

I forhold til 8 års drift er den andel af husdyrgødning som lagres i gødningshus identisk. Der er ingen ændring af staldindretning for ansøgt drift i forhold til nu drift. I forhold til 8 års driften er der i dag et moderne og dyrevelfærdsmæssigt korrekt anlæg til rådighed til produktion af konsumæg. Dette anlæg ønskes udvidet og yderligere moderniseret.

Oversigt over produktionsarealerne, se tabel 2

Afstandskrav

Produktionsanlægget ligger samlet på adressen.

Alle afstandskrav til vandforsyning, vej og naboskel m.v. i henhold til § 8 i Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., nr. 520 af 1. maj 2019 er overholdt. Se tabel 2.

Tabel 2. Afstande fra de to nye stalde

Afstand fra anlæg til...	Lovkrav/m	Faktisk afstand/m
Nærmeste nabo (med landbrugspligt)	50	Ca. 130
Naboskel	30	Ca. 35
nærmeste nabo (uden landbrugspligt)	50	cirka 400
nærmeste samlede bebyggelse i landzonen	50	cirka 1400
sommerhusområde	50	over 1000 meter
fælles indvindingsanlæg	50	cirka 1700
enkelt indvindingsboring	25	mere end 1000 meter
vandløb (Bovrup Bæk)	15	cirka 1800 meter
Dræn (Lundsø)	15	cirka 3500 meter
stuehus	15	cirka 40 meter
offentlig vej	15	cirka 80 meter
levnedsmiddelvirkksomhed	25	cirka 750 meter

Der er derfor ansøgers vurdering at husdyrbruget forsat kan drives på lokaliteten uden væsentlig gene for de omkringboende.

Gødningsopbevaring og -håndtering

Husdyrgødningen fra æggproduktionen består af dybstrøelse og fast gødning. Gødningsproduktionen fra besætningen er beregnet til ca 3.000 ton fast gødning og 400 ton dybstrøelse årligt.

Den faste hønsegødning under etager fjernes 3 gange ugentlig via gødningsbånd og transporteres direkte til det lukkede gødningshus. Containerne bruges til transport til biogasanlæg, læsning sker indendørs hvis det er muligt. Ellers læsses på befæstet areal udenfor port til gødningshus. Dele af dybstrøelsen kan også udmuges hyppigt, hvis den skovles op på gødningsbånd. Det køres ligeledes til biogas sammen med fast gødning.

Al dybstrøelsen fjernes ved holdskifte i forbindelse med rengøring, typisk efter ca. 60 - 100 uger, og afsættes sammen med fast gødning.

Det er ansøgers vurdering, at opbevaring af husdyrgødning på ejendommen sker forsvarligt og uden væsentlig miljørisiko, herunder risiko for udsivning af næringsstoffer til grundvand, overfladevand og nærliggende natur.

Foderopbevaring

Hønsefoder opbevares i lukkede udendørs fodersiloer. Ved stalde og servicebygninger står 4 fodersiloer på tilsammen 240 m³, i laden kan lagres 150 ton og et kornlager i de to gastætte siloer på hver 864 tons. I lagerrum i pakkeri og ved kornbehandlingsanlæg lagres diverse mineraler og skaller. Der sættes 3 nye udendørs fodersiloer identisk med eksisterende siloer ved de nye stalde, kapaciteten bliver øget med 180 m³. Det er tilstrækkeligt til at kunne blande foder i de faser, som korrekt fodring af hønerne kræver.

Strøelse i form af halm, savsmuld eller lignende opbevares også i foderdelen af servicebygningen.

Ventilation

Ventilationen i stald 2 er etableret som kip og tagmonteret afkast, desuden 5 skorsten på siden af stalden. Stald 2 har 18 tagmonterede afkast og 10 åbne afkast i siderne og i kip til udblæsning af staldluft. Der er vægventiler i siderne til frisk luft til begge floor i stalden.

Stald 1 er mere traditionelt ventileret med 8 afkast i kip og væk ventiler langs siderne.

Stald 3+4 forsynes med 3x4 stk. afkast og vægventiler i siderne af staldene.

Der anvendes ventiler og ventilationen af undertrykstype. Hver enhed har et luftskifte på 18.000 m³/time. Der bliver tale om et ventilationssystem med EC-ventilatorer. Denne motortype er meget energieffektivt, da den kan reguleres i ydelse. Der opnås en energimæssig besparelse, i forhold til traditionelle motorer.

Ventilation udgør skønsmæssig mere end 50 % af strømforbruget på ejendommen. For at maksimere effekten af ventilationen rengøres de mekaniske dele (herunder luftkanaler og fans) ved hvert holdskifte. Dette noteres i logbog.

For at undgå overventilation og dermed ekstra strømforbrug er der en styring af anlægget. Der kan reguleres i forhold til temperatur, luftfugtighed og kurvestyring (indsætningsdato/vægtinterval).

Ventilationsdata logges ind i en styringscomputer.

Spildevand

Restvand

Sanitært spildevand

Sanitært spildevand afledes til septiktank, og derfra til sivedræn.

Spildevand fra rengøring

Som hovedregel tørrengøres i forbindelse med holdskifte. Det er derfor sjældent, at der produceres spildevand fra vask af staldene. Der rengøres kun med vand hvis der er veterinære grunde til det. Vask med vand efterfølges af desinfektion. Rengøring og vask med vand sker mellem to hold. Vaskevandet opsamles i en samlebeholder og lagres i gyllebeholder eller tilføres arealerne direkte.

Der bruges 200 m³ vand til vask.

Vaskevand fra daglig vask af forrum og ægrum ledes også til opsamletank og med gylletank som endelig lager.

Vaskevand fra vaskeplads (vask af maskiner) opsamles i samletank og tømmes til gylletank eller udbringes på harmoniareal.

Tagvand og overfladevand

Stuehuset og gårdsplads afleder overfladevand afledes til dræn og grøft ved Aabenraavej.

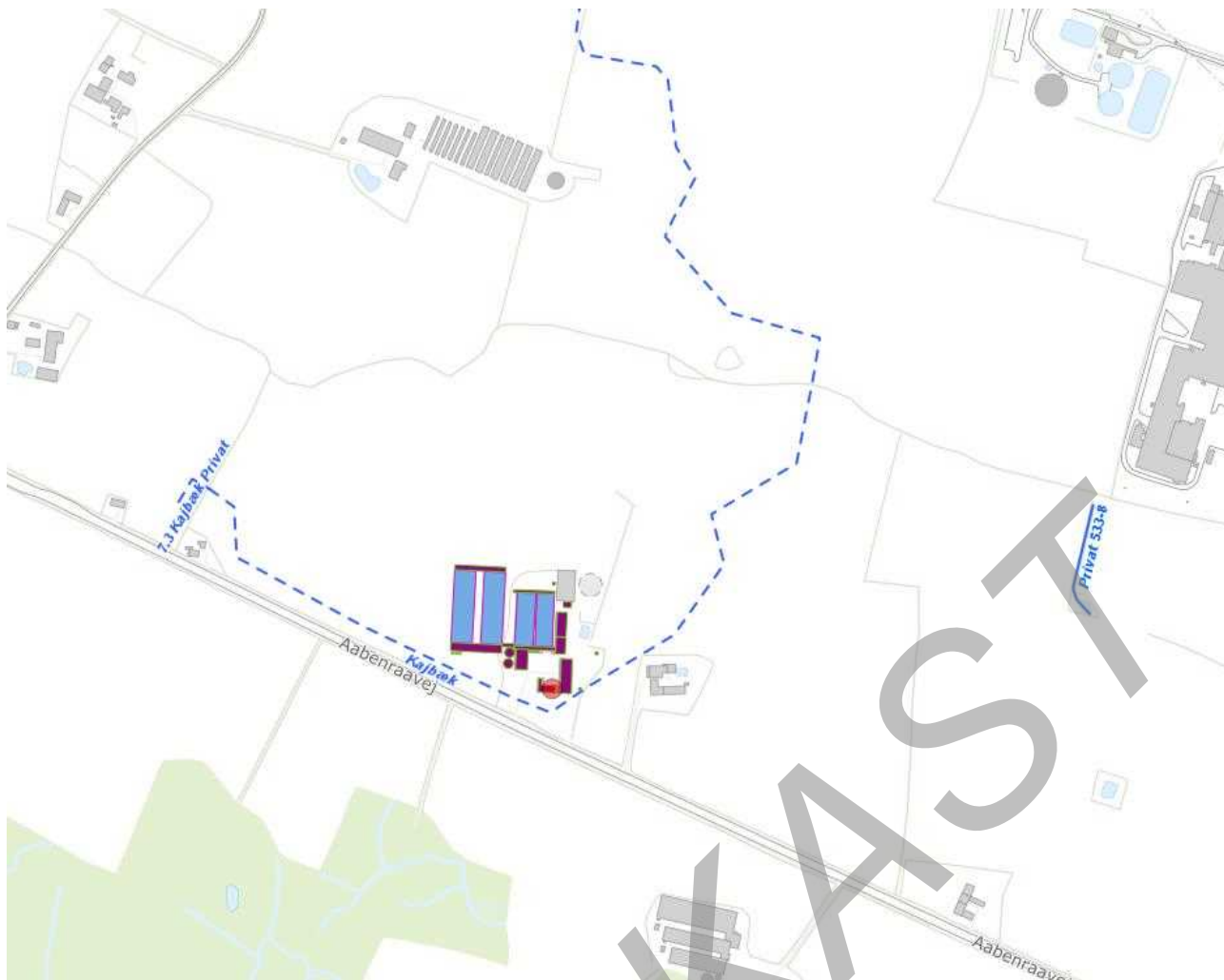
Alt tag- og øvrigt overfladevand nedsives diffust på jordoverflade eller afledes til dræn.

De nye stalde forsynes med tagrender og vandet afledes til dræn via faskine som etableres nord for staldene. Der bliver yderligere 7.500 m² tagflade og dermed en årlig regnmængde på ca. 5000 m³ regnvand som afledes til drænsystem og vandløb nord for ejendommen. Forsinkelse etableres så der ikke vil forekomme yderligere påvirkning i form af impuls fra tagvand.

Danmarks Højmodel, afløbsforhold ved ejendommene.

Al overfladevand drænes bort mod nord/øst. Terræn er fladt med drængrøfter.

Vandløb ved ejendommen.

Vask af maskiner mm (vaskeplads med olieudskiller)

Al vask af maskiner, redskaber og lignende, sker på vaskeplads på ejendommen. Alle maskinerne på ejendommen til markbrug og til transport vaskes her. Traktor og vogn som bruges til transport af husdyrgødning på ejendommen hvorfra der kan forekomme gødnings- og foderrester m.v. vaskes i forbindelse med holdskifte og ved behov. Vask af vogne til flydende husdyrgødning sker i forbindelse med udkørsel mest om foråret men også i efteråret.

Påfyldning af kemikalier på marksprøjte sker på vaskeplads. Marksprøjter og udstyr rengøres i marken. Vaskepladsen er forsynet med udskiller til olie og afløb til samletank.

Ny gylletank der er underlagt 10 års beholderkontrol. Det betyder at marksprøjten også må vaskes og påfyldning af bekæmpelsesmidler må foregå på vaskeplads hvor der lagres vaskevand. Hvis kapaciteten ikke er tilstrækkelig, kan gylletanken bruges som lager.

Produktionsareal

Staldene er dimensioneret efter inventarproducentens beregninger for et anlæg med etager. Antallet af hønepladser fastlægges i nyttearealet, hønepladser er det samme som stipladser. Produktionsformen er holddrift, dvs. stalden bliver fyldt til maksimal belægning, hvorefter der ikke

sker genindsætning, i produktionsperioden. Den maksimale belægning for denne produktion er beregnet til 168.300 høneplasser. Den forventede dødelighed ligger, for konventionelt fjerkræ, på 3 - 5 %.

Produktionen foregår efter alt ind alt ud, og der er altid æglæggende høner i flere af staldene. De fem stalde er produktionsmæssigt forskudt med forskellig alder på hønerne.

Staldenes produktionsarealer er opgjort som følger:

- Nytteareal og overskydende gulvareal
- Redeareal indgår ikke i nytteareal og produktionsareal

Produktionsperiode og den daglige drift

De tekniske installationer udover vand-, foder, varme- og ventilationssystem omfatter etagerne med gødningsbånd og diverse dele til styring af reder og æg indsamling. Staldanlæggene er forsynet med siddepinde.

Ægproduktionen foregår som sagt efter princippet, alt ind, alt ud. Efter hvert hold tømmes og rengøres stalden. Rengøringen kan være grundigt med vand, eller blot som tørrengøring. Efter desinfektion af stald og servicerum følger en tomgangsperiode uden dyr i stalden. Tomgangsperioden er typisk 2 uger. Hvert hold har en rotation på 70 – 105 uger.

Rengøringen starter med, at al gødning og strøelse fjernes fra stalden, siloer tømmes og servicerum tømmes for emballage mm. Herefter rengøres stald og inventar. Specielt rengøres ventilation grundigt både udvendigt og indvendigt. Der afsluttes ofte med, at stald, forrum og arealer ved udgange desinficeres. Arealet lige uden for stalden rengøres også. Når al synlig gødning er fjernet klares af sollys og udtørring resten. Arealerne omkring gødningslager har særlig fokus.

Efter tomgangsperioden, hvor stalden har stået tom og rengjort, gøres der klar til nye hønniker. Klargøringen består blandt andet af: udtørring af stalde, inventaret samles og afprøves og der tilføres en ny strøelse i en passende mængde på gulvet. Staldene opvarmes efter behov.

I den første del af produktionsperioden er lys, vand og foder vigtig. Foder tilpasses de unge høners udvikling, og dagslængden tilpasses det lysprogram de kommer fra. I løbet af 2-3 uger sænkes temperaturen til 16- 20 °C og hønerne kommer i lægning. Der anvendes lysprogrammer og foderfaser for at opnå den ønskede udvikling på den ønskede tid. Vand- og fodersystemer tilpasses hele tiden til dyrenes udvikling og størrelse.

Den daglige pasning består i at tilse dyrene og sørge for at foder, vand og klima er optimalt i forhold til dyrenes udvikling. Der indsamles døde dyr og der foretages inspektion mindst to gange dagligt. Drikkesystemet efterses regelmæssigt, så der altid er adgang til friskt drikkevand. Ægindsamlingen foregår automatisk som en af de første aktiviteter om morgenen.

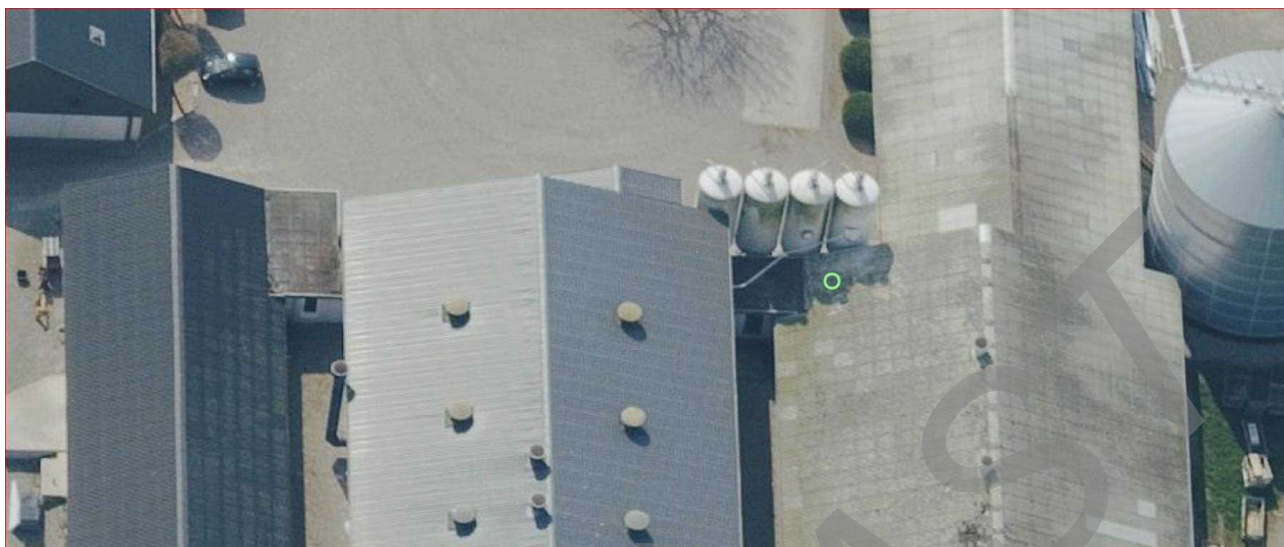
Flytning af kyllinger til ægproducenten

Når kyllingerne er 16 – 18 uger har de nået en størrelse, hvor kønsmodningen vil starte. Dyrene indfanges og flyttes fra opdrætter til ægproducent. Transport foregår i specielle kasser samt lastbiler som er beregnet til dette formål.

3.2 Bygningmæssige ændringer og anlægsarbejde (B2, D1a)

Der foretages ingen bygningmæssige ændringer i eksisterende bygningsmasse. Det er bygges 2 nye stalde identisk med stald 1. De nye stalde får en indvendig længde på 100 meter og 22 meter bredde. Taghældningen bliver 22 grader og den maksimale højde bliver cirka 8,5 meter. De opføres i lysegrå elementer med mørkegråt tag. Tag kan enten være eternit eller stål. Eksisterende servicebygninger er tilstrækkeligt til at håndtere den udvidede produktion.

Staldene forbindes via en fælles servicegang som ligger ved sydenden af staldene.

Den nye gæsttætte silo opføres ved siden af eksisterende silo. Kapacitet bliver den samme som eksisterende silo.

Der sættes 3 nye hvide råvare siloer ved de nye stalde, som hver rummer 26 m³, Siloerne forsyner de nye stalde.

Højeste punkt er stadig den/de udendørs gæsttætte siloer. Hele ejendommens bygningsmasse ligger samlet.

Syd for stald 3+ 4 opføres et servicerum i samme udformning og materiale som den øvrige bygningsmasse – Servicerummet kommer til at rumme et pakkerum og en indgang til staldene og personalefaciliteter hvor personalet kan indtage mad.

Nord for de nye stalde etableres gødningstransporten, ligesom ved de eksisterende stalde.

Anlægsarbejdet kræver en del terrænregulering, Der vil blive rømt muld hvor de nye bygninger skal opføres samt hvor der etableres ny vej plads foran stalden ca. 30 cm i dybde

På et areal på ca. 5000 m² giver det omkring 1500 m³ jord, hvor en del skal ligges op mod den nye stald igen samt bruges til kanter ved det nye forsinkelsesbassin ved landevejen.

Yderligere overskydende jord bliver kørt i de nærmeste lavninger efter accept fra Kommunen.

3.3 Produktionsmæssig sammenhæng med andre husdyrbrug (A5, B3)

Produktioner er ikke teknisk og forureningsmæssigt forbundet med andre anlæg. Der dog fælles Gødningslager af fast Husdyrgødning i gødningshuset på ejendommen. Dyregødning stammer fra identisk produktion på Aabenraa vej 167.

3.4 Husdyrbruget og det ansøgt beliggenhed (B4)

Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2023 – 2035 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen i plandistrikt 5.3 Ullerup-Avnøbøl. Ejendommen ligger i landområde med kommuneplannummer 5.3.001.J. Ejendommen er beliggende i et område, som ikke er omfattet af en lokalplan.

Ifølge Spildevandsplan 2016 - 2021 for Sønderborg Kommune skal spildevand fra ejendommen renses til renseklasse "SO". Der er stillet krav til ejendommens afløbsforhold.

Da vaskevand fra maskinvask og vand fra påfyldningsplads for marksprøjte opsamles og udbringes på mark, er der ingen udledning herfra.

Vaskevand fra stald opsamles også.

Det er således kun overfladevand som ledes til dræn og bæk direkte. Tagvand ledes via forsinkelses bassin til dræn og bæk.

Ejendommen forsynes med vand fra eget vandværk.

Aktuelt for ejendommen

De to nye stalde er placeret i et område, der i Kommuneplanen for Sønderborg er udpeget som Værdifuldt landbrugsområde og delvis indenfor udpegningen for store husdyrbrug. Det er primært jordbrugsområde og delvis uden for områder, der er udpeget som særlige kystnærhedszone. Der er Særlige Beskyttelsesområder i forhold til drikkevand og ejendommen ligger i indvindingsområde til Avnøbøl-Ullerup, Bland og Rønsdam vandværker. Ejendommen er delvist placeret indenfor skovbyggelinjen.

Ejendommen ligger i landzonen ca. 1,2 km nordvest for Ullerup, og ca. 1,7 km sydvest for Blans.

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Aabenraavej 170 i en afstand på ca. 393 m. Der er ca. 750 m til byzone i Blans og ca. 1450 m til samlet bebyggelse i udpeget til Vestvejen 8 i udkanten af Ullerup.

Der er ca. 10 km til byzone i Sønderborg.

Husdyrbrugets eksisterende anlæg ligger udenfor fredninger, strand-, klit-, sø-, å- og fortidsmindebeskyttelseslinjer og kirkebyggelinjer. Det samme gælder for planlagte nyetableringer af staldanlæg m.v. Den planlagte etablering vil finde sted uden for de i kommuneplanen udpegede særlige beskyttelsesområder. Etablering af en gyllebeholder er naturlig for størrelsen og markbruget som hører til husdyrbruget

Det vurderes, at de to nye stalde og tilhørende anlæg ikke forringer de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative værdier i området. Staldene ligger med gavlparti mod syd, hvor de er synlige fra Aabenraavej. De to nye stalde bygges i samme stil

Aabenraavej 168 og Sønderborg Kommune

og højde som stald 1, men lidt længere. Staldene ligger i tilknytning til eksisterende bygninger. Den nye gastætte silo vil være identisk med den eksisterende. Derfor vurderes det ikke at den vil forringe de landskabelige træk.

Eksisterende anlægsdele overholder de generelle afstandskrav nævnt i Lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., nr. 520 af 1. maj 2019

Figur 3 Afstand til naboskel .

3.4.1 Generelle afstandskrav (B4)

Afstandskrav i husdyrbruglovens §§ 6 og 8 skal vurderes i forhold til husdyranlæg og gødningsopbevaringsanlæg, samt udvidelser og ændringer, der medfører forøget forurening.

Tabel 4 Stald og siloer	Krav i meter	Afstand i meter
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	cirka 1000 meter
Almene vandforsyningsanlæg	50	cirka 1700 meter
Vandløb/dræn/sø	15	cirka 1800 meter til Bovrup bæk
Offentlig og privat fællesvej	15	Ca. 80 m til vej (Aabenraavej)

Levnedsmiddelvirksomhed	25	- Mere end 25 m (der er butikker i Sønderborg) mere end 750 meter til Ullerup by
Beboelse på samme ejendom	15	60 m til stald, ca. 150 m til gylletank
Naboskel	30	Stald 60 m til naboskel matr 12, øst for anlæg. Gylletank 200 m til naboskel matr 12, 30 m til Aabenraavej

Husdyrgødningsbekendtgørelsen §§ 21 og 22

Tabel 4 Gødningsopbevaring	Krav i meter	Afstand i meter
Søer og vandløb - gyllebeholder	100	Ca. 2000 m til Bovrup Bæk.
Nabobeboelse, krav om overdækning af nye gyllebeholdere	300	Ca. 450 m (Aabenraavej 170 - bolig)
§ 7 natur, krav om overdækning af nye gyllebeholdere	300	Ca. 4000 m (Hede/overdrev areal syd for ejendommen)

Der er de nødvendige afstande for staldenes krav til områder nær husdyrbruget. Gyllebeholderen er ny og overholder afstandskrav til nabo uden landbrugspligt, samt krav for at kunne etableres uden overdækning.

Alle afstandskrav er dermed overholdt.

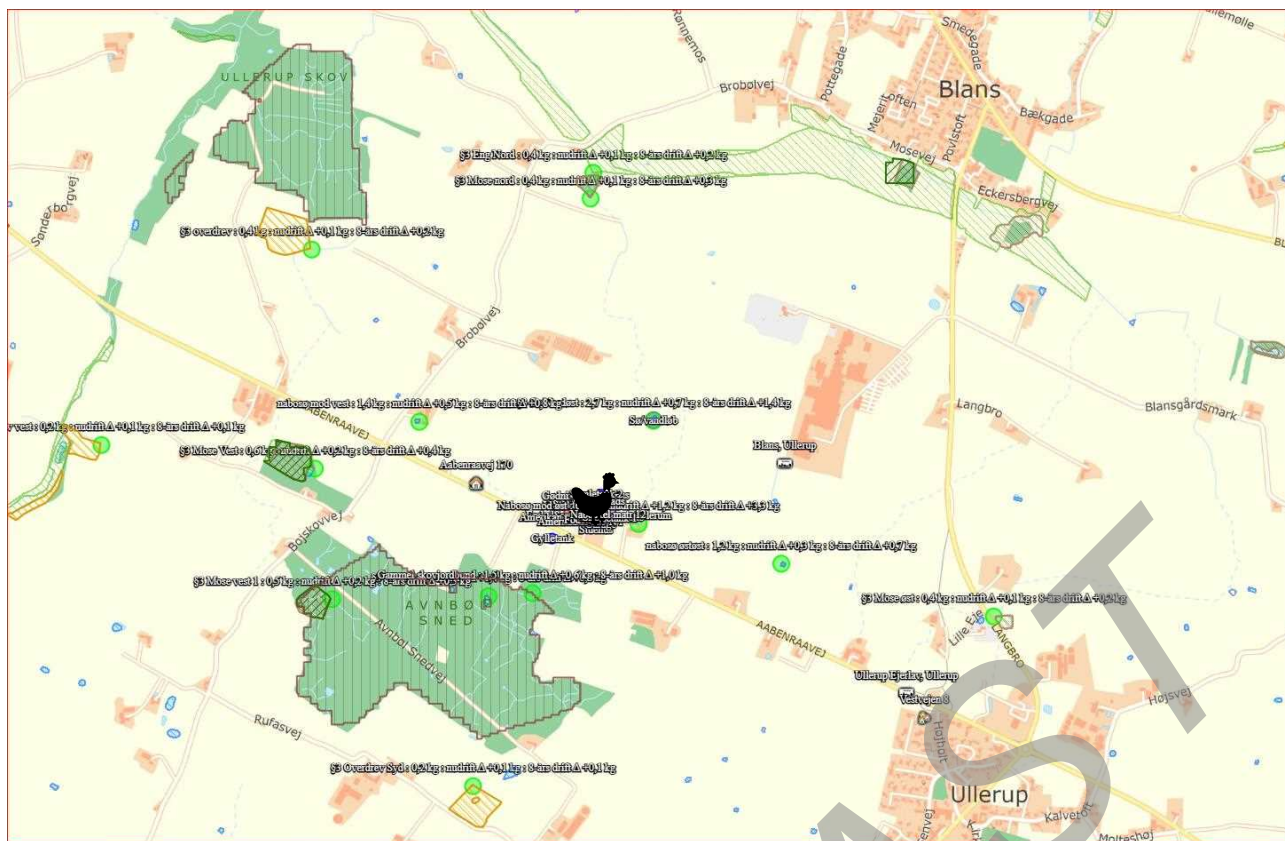
3.5 Ammoniakemission (B5, B4, D1b)

Ejendommens emission er beregnet til 11.906 kg N/år. Det er opnået ved anvendelse af den beskrevne miljøteknologi, stalddtype og opbevaring af husdyrgødning.

Produktionen overholder BAT

Afsætningen af luftbåren ammoniak på omkringliggende naturområder, fra det ansøgte dyrehold på Aabenraavej 168 er beregnet i HUSDYRGODKENDELSE.DK. Der er foretaget beregninger af ammoniakafsætningen for kategori 1,2 og 3-naturområder nærmest ejendommen.

Beregningspunkterne og resultatet af beregningerne fremgår af nedenstående kort fra Husdyrgodkendelse skema 243119 som er baseret på ansøgers udpegninger.

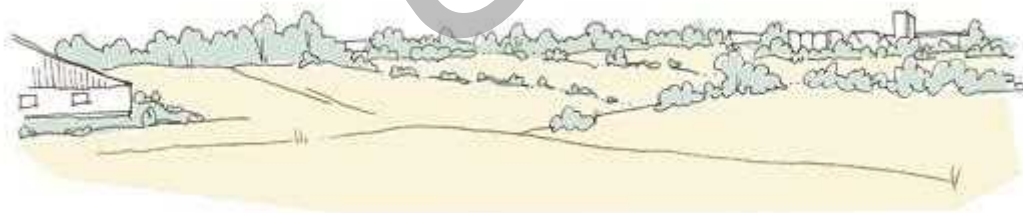

Figur 4. udpegede punkter til ammoniakberegninger.

3.5.1 Naturpunkter (B5, D1b)

Sundeved Landbrugslandskab

Sundeved landbrugslandskab er adgangsvejen til "hertet af Sønderborg Kommune". Landskabet er på samme tid et udpræget landbrugslandskab med intensivt dyrkede marker og middelstore til store gårdanlæg, men også en ramme om de primære færdselsårer til Sønderborg i form af jernbane, motorvej og hovedveje.

Landskabets kendetegn

Sundevedlandskabet er et stordriftslandskab, der især er kendetegnet ved en dominerende landbrugskarakter med ensartede, store intensivt dyrkede marker på et let bølget terræn, som man

typisk oplever fra de store, lige og gennemgående veje - det nye vejnet. Området rummer mange middelstore til store gårde, der ligger spredt langs det gamle mere snoede og smalle vejnet og i landsbyerne. Foderstofsiloerne i Ullerup erhvervsområde og ved de største landbrugsproduktioner fungerer som orienteringspunkter i dette åbne landskab. Vester Sottrup Kirkes spir er et markant orienteringspunkt, der kan ses fra det meste af Sundved og Nordvestals.

Landskabet opdeles af 1-rækkede hegn, der delvist afgrænser markerne uden at have et entydigt mønster. Det bryder i nogen grad udsigterne på tværs af landskabet, der de fleste steder optræder med en enkel og relativt åben til transparent karakter. Karakteristisk for området er også de strukturgivende hegn langs det gamle vejnet, der flankerer skiftevis den ene og den anden side og dermed henholdsvis åbner og lukker for udsigterne. Hegnene skaber en særlig tunnelvirkning, hvor de indrammer et smalt vejforløb på begge sider.

Landbrugsfladen rummer flere små landsbyer, hvoraf Ullerup, Avnbøl, Vester Sottrup og Nybøl siden slutningen af 1800-tallet har vokset sig større med bolig- og erhvervsområder. Særligt den centrale og sydøstlige del af området er præget af flere større tekniske anlæg i form af vejanlæg, jernbane, erhvervsområder med siloer og betonværk, store husdyrproduktioner samt højspændingsmaster.

Området er karakteriseret ved marker med produktionslandbrug jævnt spredt lange Aabenraavej. Der er marker, skov og landbrugsbygninger imellem hinanden. Det lokale landskabsrum tilføjes ikke nye elementer. Stalde og siloer er allerede elementer i området som er delvis udlagt til store landbrug. Der bygges traditionelt så det forventes ikke at opfattelsen af området ændres, der vil forsat være tale om landzone med husdyrbrug i fremtiden. Udvidelsen af husdyrbruget vil heller ikke påvirke livet i de små landsbyer omkring. Med produktionen er der skabt behov for yderligere arbejdskraft som gerne må bosætte sig i nærheden af landbruget.

Kategori 1-natur

Det nærmeste Natura 2000 område Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov –(H83 og F68) – ligger ca. 4,0 km sydvest fra anlægget. Se bilag 5. Området er udpeget både som fuglebeskyttelsesområde og habitatområde. Udpegningsgrundlaget som fuglebeskyttelsesområde, er de sjældne fuglearter isfugl, rørhøg og hvepsevåge, som er set i skovene i yngletiden.

Udpegningsgrundlaget for habitatområdet er:

- Stor vandsalamander
- Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
- Næringsrige Søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse
- Hængesæk og andre kærsmfund dannet i flydende vand
- Kilder og væld med kalkholdigt vand
- Rigkær
- Bøgeskove på morbund med kristtorn
- Bøgeskove på muldbund
- Egeskove og blandskov på mere eller mindre rig muldjord
- Skovbevoksede tørvemoser
- Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Det terrestiske Natura 2000 område har et tålegrænseinterval over for kvælstof på 10-20 kg N/ha/år. Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger på ca. 16 kg N/ha/år. Med henvisning til den store afstand fra anlægget til Natura 2000 området er det ikke fundet relevant at beregne bidrag til luftbåren N-belastning i området.

Andre Natura 2000 områder er Nybøl Nor (Fuglebeskyttelsesområde 64) der ligger ca. 4,8 km syd for anlægget. Området er udpeget for at beskytte en række fuglearter. De omfatter troland, bjergand, hvinand og toppet skallesluger. Målsætningen mht. næringssalte, vurderes ikke at være opfyldt i habitatområdet.

Hostrup Sø, Assenholm Mose og Felsted Vestermark (Habitatområde 84, Fuglebeskyttelsesområde 58) ligger i Aabenraa kommune ca. 10 km fra anlægget i vestlig retning. Udpegningsgrundlaget er 8 habitatnaturtyper og 8 arter bl.a. ret næringsfattige søer, elle- og askeskov, stor vandsalamander, rørhøg. Eutrofieringen vurderes at være en aktuel trussel for skovnaturtyperne i området, særligt i skovkanter og overgangszoner. Nærmeste kat 1. natur er Rinkenæs Skov ca. 4 km syd for anlægget. Totalbelastningen er beregnet til 0,0 kg N/ pr ha, der er ikke kumulation med et andet landbrug.

De sidste undersøgte Kat 1 naturområder ligger med større afstand til husdyrbruget.

Kategori 2-natur

Den nærmeste registrerede ammoniakfølsom KAT 2 natur, er et hede/overdrev, der ligger ved Adsbøl, ca. 4,0 km syd for staldafsnittene. Intervallet for tålegrænsen for ammoniakpåvirkning af overdrev er 10-25 kg N/ha/år. Den anbefalede tålegrænse er 10 kg N/ha/år. Naturafdelingen i Sønderborg Kommune oplyser, at baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger på ca. 16 kg N/år/ha. Da staldafsnit og opbevaringslagre ligger mere end 1000 meter fra det nærmeste KAT 2 natur, er der ikke foretaget beregninger af højeste merdeposition i naturområdet.

Afstanden betyder, at der ikke kan beregnes nogen påvirkning af de undersøgte områder.

HUSDYRGDOKENDELSE viser 0,0 kg N/ha/år på arealet. Det er en totalbelastningen på 0,0 kg N/ha/år i de undersøgte naturpunkter.

Alle Kat 2 naturpunkter overholder dermed kravet, da belastningerne er under lovgivningens krav om maksimalt 1 kg N pr ha fra den samlede produktion på husdyrbruget.

Kategori 3-natur

Afskæringskriteriet til kategori 3-natur er således, at kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha.

De nærmeste KAT 3 punkter er undersøgt for mere belastning i forhold til nudriften og 8 års driften.

Navn:	Kategori:	Oprettet:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):	Totaldeposition (kg N/ha/år):
					8-års drift	Nudrift:

§3 Overdrev Syd	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,1	0,3	▼
§3 Overdrev vest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,2	0,1	0,3	▼
§3 Mose øst	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,2	0,5	▼
§3 Eng Nord	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,2	0,5	▼
§3 Mose nord	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,2	0,5	▼
§3 overdrev	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,3	0,2	0,5	▼
Mose Vest	Kategori 3	Ansøger	0	S	0,4	0,3	0,6	▼

Merdepositionen til samtlige kategori 3 naturpunkter ligger under 1,0 kg N/ha i forhold til nudriften og 8-års driften, se skemaet fra husdyrgodkendelse.dk ovenfor.

Skovområdet Avnbøl Sned er også undersøgt. Sønderborg Kommune har i forbindelse med et tillæg til ejendommen Aabenraavej 168 i 2017 foretaget en besigtigelse, og på baggrund af denne vurderet, at skoven er ammoniakfølsom. Skoven består primært af løvtræer; bøg, ask, eg og ær med flere mindre søer og vådområder. Baggrundsbelastningen i området er jf. husdyrgodkendelse.dk på 15,8-21,3 kg N/ha/år. Der er ikke fundet særlige forhold som giver anledning til beskyttelse ud over det lovgivningen forudsætter i forhold til KAT 3 natur. Et af områderne belastes med mere end 1,0 Kg N per hektar per år. områderne er derfor ikke yderligere undersøgt da lovgivningen på området er overholdt.

§3 Natur

Der ligger et § 3 beskyttet vandhul ca. 350 meter i nordlig retning fra staldanlægget (lokalitet nr. 8). Den samlede belastning fra en udvidelse kan have en negativ effekt på beskyttede naturtyper, og kan medføre tilstandsændringer.

Beregninger til vandhullet viser en merbelastning i forhold til for 8 år siden på 2 Kg N/ha/år. Da vandhullet ikke er beskyttet i forhold til KAT 3 natur, og ikke vurderes det at blive påvirket da det ikke er speciel følsom overfor luftbåren ammoniak.

Desuden ligger et vandhul på naboejendommen Aabenraavej 166. Det her er tale om et mindre vandspejl beliggende ved ejendommens bygninger. Det er er ikke registreret paragraf 3 eller KAT 3 beskyttelse på vandhullet hvorfor dette ikke er yderligere undersøgt. Der er tale om et konstrueret vandspejl af begrænset størrelse.

Nabo, landbrug med lille sø, vandkunst? Set fra nord.

De nærliggende søer er i forbindelse med godkendelsesprocessen besøgt af **Sønderborg Kommune**

Der er 2-3 søer som får over 1 kg N i merdeposition (fra 1,3 kg i sø syd for Blans, 2 kg så nord for ejendom og til 4,1 kg N for sø på naboejendom). Søerne er tidligere besøgt:

- *Sø nord for ejendom – er besøgt januar 2008: dårlig tilstand uden positive arter.*
- *Sø syd for Blans – er også besøgt januar 2008: beskrevet som andehul uden positive arter*

Det vurderes på baggrund af den nuværende tilstand i søerne at den relative lille merdeposition til de to søer på op til 2 kg N ikke vil betyde en ændring af søernes naturtilstand.

- *Sø ved naboejendom – er besøgt d. 5. juli 2017, hvor søen beskrives som uklar og eutrofieret med mange guldfisk. Søen er ikke § 3 registreret, og det er under besøgtelsen anført, at søen skal vurderes igen ved en konkret sag.*

Søen er ifm. godkendelsesprocessen, Søen får 4,1 kg N i merdeposition i forhold til 8 årsdrift. Totaldeposition er 7,7 kg N/ha/år.

Der blev registreret mannasødgræs, bredbladet dunhammer og åkander i søen, samt masser af guldfisk. Den fremstod ret kunstig med kantet udformning med kunstig stenbrink og terrasse, samt med udsatte guldfisk og åkander.

Det vurderes dog, at den er omfattet af NBL § 3, men med dårlig naturtilstand pga. udsatte fisk og grumset vand, der fremstod eutrofieret sandsynligvis pga. tilledning af drænvand fra marker – der ledes overfladevand til søen fra flere rør.

Billeder fra besigtigelse – nabosø ved Aabenraavej 166

Dermed er det Sønderborg Kommunes vurdering, at søen er omfattet af § 3 og den vil blive indtegnet i kortlaget. Jordbunden er sandblandet lerjord, søen får tilført overfladevand og den er påvirket at udsatte ikke naturlige arter, Baggrundsbelastningen i området ligger på 15,8-21,3 kg N/ha/år i gennemsnit for de seneste tre opmålte år (19-21) og søen belastes således totalt med 23,5-29 kg N/ha/år i form af luftbåren ammoniak som følge af det ansøgte. Det er en høj belastning, men sammenholdt med søens tilstand i dag og tilledning af drænvand estimeres det, at ændringen ikke vil betyde en ændring af søens naturtilstand.

Da søerne er besigtiget af Sønderborg Kommune, er der ikke grund til at ændre konklusionen. Det er også ansøgers vurdering at der ikke er nogen tilstandsændring i forbindelse med det ansøgte.

Gammel skovjordbund (Avnbøl Sned)

Området belastes med mere en 1,0 kg N/ha/år. Skovområdet er ikke beliggende i Natur 2000 som repræsenterer de potentielle ammoniak følsomme skovområder.

Avnbøl Sned har karakter af produktionsskov med regelmæssig skovning og genplantning i inddelte lodder. Jordbunden er JB 6 fin sandblandet lerjord, hvorfor der er tale om god jord som fremmer en effektiv skovdrift

Fra Miljøgis fås:

Baggrundsbelastningen skov er 16,6 kg N/ha/år (Samlet deposition af kvælstof til miljøgodkendelser (2019-2021) (DAI)) sat i skov nærmest anlægget. Intervallet er angivet til 15,8 – 21,3 kg N/ha/år.

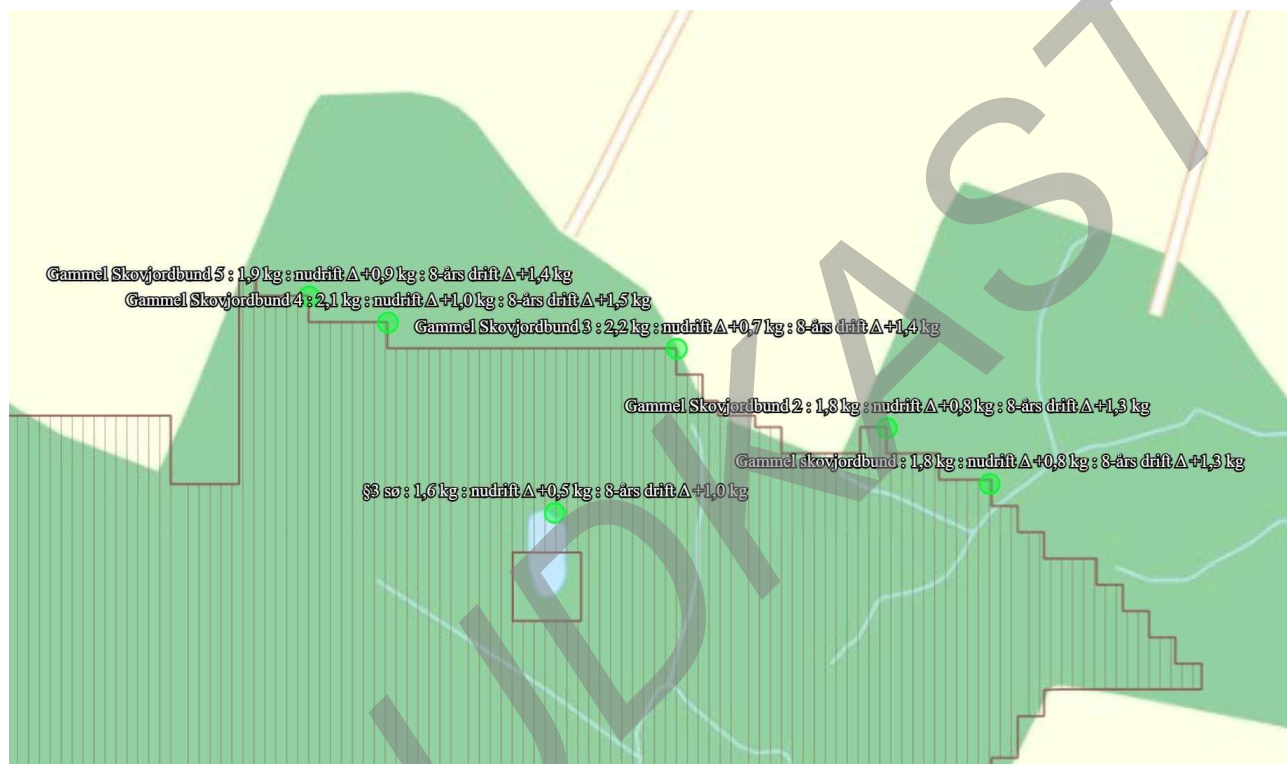
Baggrundsbelastning lige nord for stald er 13,3 kg n/ha/år og intervallet angivet til 12,6 – 14,1 kg N/ha/år.

Der er således forskel i baggrundsbelastningen indenfor området. Jeg har derfor forholdt mig til det angivne gns. fra årene 2019-21(Miljøgis).

Maksimal merbelastning i forhold til 8 års drift er 1,5 kg N/ha/år, afstand 520 m.
Maksimal totalbelastning er 2,2 kg N/ha/år

Skoven belastes i tætteste punkt med 18,8 kg N/ha/år

Belastningen aftager med afstanden ind i skovområdet. Ved §3 sø er merbelastningen netop 1,0 kg N/ha/år. Afstanden til husdyrbruget er her 492 m.

Avnbøl Sned gammel skovjordbund er undersøgt ved grænsen tæt mod husdyrbruget.

Vurdering af skoven og dens tålegrænse

Der er forskellige principper for fastlægnings af en tålegrænse. Det bemærkes her at Avnbøl Sned ikke er en Natura 2000 habitatnaturtype, og derfor ikke skal behandles som en sådan. Skoven administreres af ejerne i henhold til Skovloven. Baggrunden her er:

- Gammel jordbundsskov
- Ikke natur 2000
- KAT 3
- Ingen skovbryn eller gamle træer som læbælte
- Præget af skovdrift, produktionsskov

- Stærk jord med god næringsrig bund

Bak (2018) angiver i sin litteraturliste *"Skov- og Naturstyrelsen 2003. Manual vedr. vurdering af de lokale miljøeffekter som følge af luftbåret kvælstof ved udvidelse og etablering af større husdyrbrug."*

Skov- og Naturstyrelsen (2003) angiver den beregnede tålegrænsen for danske bøgeskove til 17-27 kg N/ha/år, mens den for danske egeskove angives til 17-28 kg N/ha/år (Skov- og naturstyrelsen 2003, side 41 øverst).

Bevaringsperspektivet.

Et perspektiv hvor vægten er lagt på at bevare omstændighederne så statiske som muligt. Det er dette perspektiv der lægges op til i Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen for så vidt angår Natura 2000 områder og §3-beskyttede områder. I bevaringsperspektivet defineres tålegrænser som "Den belastning med et eller flere forurenende stoffer under hvilken væsentlige skadelige effekter på udvalgte følsomme elementer af natur og miljø ikke vil forekomme, vurderet med den nuværende viden" (Nilsson & Grennfelt, 1988). Inden for dette perspektiv skal man forholde sig til følgende:

1) Det aktuelle naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det aktuelle ammoniakfølsomme naturområde er omfattet af kommuneplanens udpegnings af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser.

2) Om det aktuelle område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats. Området er ikke omfattet af nogen af ovennævnte.

3) Det aktuelle naturområdes naturkvalitet.
Området har høj naturkvalitet.

4) Kvælstofbidrag til området fra andre kilder (fx markbidrag), herunder for så vidt angår skove om de gødskes. Skovene gødskes formentlig ikke, ligesom der ikke tilføres store mængder kvælstof fra de omkringliggende marker. Ammoniakfølsomhed og tålegrænser iht. bevaringsperspektivet. Metode og Empirisk baserede tålegrænser for løvskoves ammoniakfølsomhed under bevaringsperspektivet: Tidligere har man arbejdet med massebalancerede tålegrænser for ammoniakpåvirkning. Dette er en teoretisk metode, som stort set ikke længere finder anvendelse i praksis på grund af dens meget konservative ansættelse og begrænsede validitet.

Udfordringerne ved de Empirisk baserede tålegrænser knytter sig til at empirien fortsat er sparsom, og at de angivne grænser ligger i ret brede intervaller. Bak (2018) ansætter løvskoves ammoniakfølsomhed til 10-20 kg N/ha/år. Mens Gundersen og Johansen (2016) sætter ammoniakfølsomheden for løvskov med eg på næringsrig bund til 15-20 kg N/ha/år. Avnbøl Sned er delvis løvskov med eg på næringsrig bund. Produktionsskov bør sættes i den høje ende af intervallet, da der her udtages næringsstoffer hvorved ammoniakfølsomheden øges. Ved skovdrift fjernes kvælstof løbende fra arealet med den biomasse der fjernes gennem tynding og afdrift. Dette kan svare til 5-10 kg N/ha/år (Gundersen og Johansen, 2016). Ovennævnte metoder til fastsættelse af tålegrænser benytter forsigtighedsprincippet, og begge søger at beskytte alle dele af de eksisterende økosystemer. Herunder særligt følsomme laver mv. Ud fra de empirisk baserede tålegrænser vurderes tålegrænsen at være i den høje ende af intervallet 15-20 kg N/ha/år.

Skovdriftsperspektivet

Ud fra et skovdriftsperspektiv er der grund til at glæde sig over de generelt stigende N-depositioner over de sidste 50-70 år, da de sammen med øgede vandmængder og stigende temperaturer giver øget tilvækst i skovene generelt. Forstmanden (M/K) ser straks om skov er sund, og om den er hugst- eller afdriftsmoden. Det er tydeligt at skoven uden problemer håndterer den nuværende N-deposition. Det ses både af træernes sundhed og gode tilvækst – det fremgår af ortofoto som går langt tilbage i tiden.

Ud fra Skovdriftsperspektivet er tålegrænsen tydeligt langt over det nuværende depositionsniveau. Tålegrænsen kan øges yderligere 5-10 kg N/ha/år ved at udtage biomasse af skoven, hvilket ikke i nævneværdig grad har været gjort de sidste ca. 40 år.

Det nuværende depositionsniveau er omkring 16 kg N/ha/år, fra husdyrproduktion og baggrundsbelastningen. Derfor vurderes tålegrænsen ud fra Skovdriftsperspektivet at være højere og mindst 21-26 kg N/ha/år¹.

Sønderborg kommune bemærker:

Skoven Avnbøl Sned er vurderet i rapporten og det angives, at den ansøgte belastning maksimalt er 18,8 kg N/ha/år og at den ligger indenfor de skovens tålegrænser. Her må man have brugt den lave ende af skalaen for baggrundsbelastning, som ligger på 15,8-21,3 kg N/ha/år i området – det er unøjagtigt og ikke forklaret og bør præciseres.

Baggrund for anvendelse af belastningen på 16,6 kg N/ha/år er det valg der er redegjort for i forbindelse med udpegnings af punktet i skoven nærmest husdyrbruget.

Samlet vurdering

KAT1

Med henvisning til den store afstand fra anlægget til det nærmeste Natura 2000 område er det ikke fundet relevant at beregne bidrag til luftbåren N-belastning i området. Ansøgers konsulent vurderer, at bedriftens påviselige andel af den luftbårne N-belastning af terrestriske naturtyper i det nærmeste Natura 2000 område vil være marginal og øget ammoniaktab, som følge af udvidelsen, ikke medfører nogen beregningsmæssig øget N-deposition.

De to øvrige beskrevne Natura 2000 områder ligger begge i stor afstand fra anlægget, og det vurderes, at ammoniakemissionen fra anlægget indgår som en del af baggrundsbelastningen for områderne. Det vurderes derfor, at det ansøgte projekt ikke vil have en væsentlig negativ påvirkning på bevaringsstatus i disse Natura 2000 områder.

KAT 2

Det nærmeste KAT2 areal ligger ca. 4,0 km fra ejendommen og er indsat til beregning i HUSDYRGODKENDELSE.DK. Beregningerne viser en totalbelastning på 0 kg N/ha. Det vurderes derfor, at der på grund af den store afstand ikke vil ske en forøget deposition i naturområdet som følge af den planlagte udvidelse.

KAT 3 og §3 natur

Nærmeste områder er undersøgt og udførte beregninger viser at belastningen ligger under 1,0 Kg N/ha/år og således ikke forventes at påvirker områderne negativt. Det undersøgte paragraf 3 område nord for anlæg vurderes heller ikke at blive påvirket negativt ved den øgede belastning. Søen påvirkes i langt højere grad af kvælstof som stammer fra arealerne omkring søen og kun i meget lille grad luft båret kvælstof. Det er ansøgers vurdering at søen ikke påvirkes negativt af husdyrbrugets ammoniakemission.

Avnbøl Sned er vurderet og den ansøgte belastning på maksimalt 18,8 kg N/ha/år ligger indenfor de tålegrænser som skovens drift og tilstand er udtryk for.

¹ 16 + 5 til 10. Det kan vel være væsentligt højere.

3.6 Lugtemission (B6, B4, D1b, D1c)

Der forventes ikke væsentlige lugtgener fra produktionens anlæg, men der vil være en emission af lugt fra stalden. Lugtgenerne kan begrænses ved hyppig og grundig rengøring af staldefsnittene og udstyr. De primære lugtkilder på et fjerkræbrug af denne type er staldventilation, udmugning af fast gødning og gylleudbringning på markerne.

Ansøgningssystemet har beregnet en teoretisk lugtemission fra staldbygningerne. Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Disse faktorer indgår i lugtberegningen.

Af beregningen efter lugtvejledning i HUDSYRGODKENDELSE fremgår det, at geneafstand for lugt overholdes til samtlige typer af bebyggelser. Den beregnede afstand til områdetyperne er overholdt, det vil sige længere end den beregnede geneafstand. Se samlet lugtberegning herunder:

Samlet resultat af lugtberegning ? i

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Aabenraavej 166	0	FMK	179,7	179,7	197,6	Ja
 Aabenraavej 170	0	FMK	179,7	179,7	377,8	Ja
 Vestvejen 5	1	NY	327,3	324	1401,3	Ja
 Blans, Ullerup	0	FMK	568,4	568,4	755,4	Ja
 Dybbøl Ejerlav, Dybbøl	0	FMK	568,4	568,4	9678,1	Ja
 Ullerup Ejerlav, Ullerup	0	FMK	568,4	568,4	1363,5	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

* Geneafstanden fra NY modellen er 0, selvom der er en faktisk lugt fra staldgruppen. Dette skyldes at lugten er for lav til at lugtspredningen kan beregnes.

Konsekvenszone: 812 m

Figur 5. Samlet resultat af lugtberegningen.

Der er flere byzoner som er medtaget i beregningerne.

3.6.1 Kumulation til naboer (B6, D1b)

Der er indregnet kumulation fra andre husdyrbrug i forhold til lugt for samlet bebyggelse. De øvrige nabotyper opfylder ikke kravet til kumulation. Nærmeste nabo har ikke andre husdyrbrug indenfor 100 m og der er ikke landbrug indenfor 300 m fra samlet bebyggelse eller byzone.

3.7 Øvrige emissioner og gener (B7, D1b)

Ud over lugt og ammoniakemission kan der fra et husdyrbrug være gener fra støj, støv, fluer/skadedyr, lys, transporter. Desuden kan energiforbruget til produktionen påvirke klimaet. På flere områder er kravet til beskrivelsen af disse "øvrige emissioner og gener" ændret i bekendtgørelsen, så det nu er formuleret i mere runde vendinger. Det betyder, at der ikke nødvendigvis skal angives meget udførligt, hvor mange transporter af hvilken type, der er til og fra ejendommen, hvor alle lyskilder (også de private) er placeret helt præcist, og hvilke affaldsfraktioner, der er ned i mindste detalje. I stedet er der lagt op til, at beskrivelserne skal være tilstrækkelige til at kommune og offentlighed kan forholde sig til den evt. belastning, der måtte være inden for de enkelte emner. Det er helt afgørende at beskrivelserne er konkrete og vurderingerne begrundede.

3.7.1 Støj (B7, D1b)

Ejendommens væsentligste kilder til støj vil være ventilationsanlægget, foderleverancer og anden transport til og fra ejendommen.

Ventilationsanlægget bliver, jf. tidligere afsnit, vedligeholdt og rengjort samt optimeret med jævne mellemrum. Det er frekvensstyret og tilkoblet automatisk styreenhed, hvilket sikrer mod overventilering af stalden.

Færdigfoder indblæses i fodersiloer, men der sker ingen forøgelse i antal leverancer (ca. 1 gang i ugen). Korn til amerikansiloer køres typisk til hvert år i høst.

Transport vil foregå fra tidlig morgen til sen aften, men det tilstræbes, at der ikke foregår tung transport på søn- og helligdage.

Da der drives et større jordbrugsareal fra ejendommen, er der stor trafik med landbrugsmaskiner. Der er ikke nogen udvidelse af arealet og veje er derfor allerede belastet med trafikken. Beboere i området har tilknytning til landbrug eller er allerede bevidste om den periodevise travlhed som er kendetegnet ved moderne planteavl.

Vibrationer

Der er ikke foretaget undersøgelser af vibrationer fra ejendommen. Driften vurderes ikke at give anledning til vibrationer. Der er mærkbare ud over ejendommens egne grænse. Aabenraavej har en størrelse og er en befærdet vej tæt ved anlægget. For naboerne ville der derfor ikke være mærkbare vibrationer fra drift af husdyrbruget.

Der er ikke foretaget støjmåling på ejendommen. Staldbygningerne ligger ca. 128 meter fra nærmeste nabobeboelse. På grund af afstanden til nabobeboelser forventes ingen støjgener fra driften.

3.7.2 Støv (B7, D1b)

Støv undslipper fra produktionen via ventilationsluft. Produktionen foregår i et tørt klima, derfor vil der være støv i ventilationsluften fra staldene. Afstanden til naboer og støvmængden fra staldene er tilsammen det som karakteriserer graden af genen. Der er god afstand til naboerne. Nærmeste nabo er beliggende mere end 128 meter fra nærmeste stalde. Staldene er ikke åbne og ventilationsluften bevæger sig langsomt når det forlader udblæsningerne i siderne. Støvparkler vil ikke kunne bæres ret langt da de er tæt ved jordoverfladen. Beplantningen omkring staldene er med til at indfange støvparkler. Fra gødningslæssehus er der støv, men det forventes ikke at udbredelsen herfra vil skabe problemer.

I forbindelse med tømning og udkørsel af husdyrgødning kan der opstå støvgener. For at mindske støvgener mest muligt, bestræber ansøger sig på at afvikle disse aktiviteter indenfor normal arbejdstid og på hverdage. Transportmateriel er indrettet til kørsel med dybstrøelse og fast gødning og vedligeholdes løbende. Vognene er indrettet så der ikke tabes materiale på vejen. Transport er ikke forbi nabo.

Der kan være støvgener i forbindelse med aflæsning af foder. Det begrænser sig til få timer ugentligt. Fodersiloerne er forsynet med støvfang i form af cykloner der separerer luft og foder ved aflæsning. Foderstøv skal undgås for ikke at danne grundlag for algevækst og tiltrække fugle og gnavere. Derfor sikres effektiv virkning af cyklonerne for at begrænse problemet.

3.7.3 Lys (B7, D1b)

Lyset i staldene følger et forud indtastet program. Der kan ikke undslippe lys fra staldene. Der er udendørs belysning ved læsserampe og ved gødningslæssehus. Disse installationer er udstyret med tænd/sluk funktion.

I hønsestalden er lyset reguleret i forhold til bl.a. hønseenes udviklingstrin og der er mulighed for lysdæmpning. Der vælges belysning som tager hensyn til elforbruget og dyrevelfærd. Der opsættes lysstofrør (sparepærer af LED type) med lysdæmper. Der anvendes en type lysdæmper (højfrekvent) med et lavt effekttab. Der er ingen lux-styring (dagslysregulering), da der ikke er vinduer eller lysplader i produktionsdelen.

I forhold til BREF/BAT drives staldene med separat belysning, der bliver reguleret i forhold til hønernes adfærd og alders-/udviklingstrin. I pakkerum og forrum er opsat lys som giver medarbejdere optimale muligheder for at udføre deres arbejde.

Lys bruges kun undtagelsesvis om aftenen og om natten.

3.7.4 Skadedyr (B7)

I forbindelse med dyreholdet kan der forekomme gener fra skadedyr. Foder- og gødningsrester er ideelle udklæknings steder for fluer, som kan udvikle sig til enorme flueforekomster, der ikke kan bekæmpes biologisk. Den generelle bekæmpelse af skadedyr sker derfor ved, at der generelt holdes rent og ryddeligt i og omkring ejendommen, og ved at foderspil fjernes.

Fluer

Der vil på ejendommen blive foretaget en effektiv fluebekæmpelse som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi

Rotter

Ansøger har tegnet kontrakt med anerkendt skadedyrbekæmpelsesfirma. Hvis der konstateres rotter og andre skadedyr på ejendommen skal dette anmeldes til Kommunen.

Der er fokus på flue- og rottebekæmpelse og korrekt opbevaring af foder for at undgå tilhold af skadedyr.

Skulle der mod forventning indgå berettigede klager over fluegener fra husdyrproduktionen, kan Sønderborg Kommune efter en nærmere vurdering påbyde husdyrbruget at foretage tiltag til at reducerer fluegener.

Det vurderes at ejendommen skadedyrsbekæmpelse, med hyppig udmugning og lukket lager er tilstrækkelige til at imødekomme væsentlige gener. Bekæmpelse af gnavere ved konstateret angreb fra skadedyr, vurderes også til at være tilstrækkelig.

3.7.5 Transporter (B7)

Til- og frakørsel for ejendommen sker fra Aabenraavej, som er eneste vej til ejendommen. Tung transport til og fra ejendommen kan ske fra tidlig morgen til sen aften. Det tilstræbes dog at det sker i tidsrummet 5.00-20.00 og ikke på søn og helligdage. Det er ikke muligt at komme til ejendommen uden at komme igennem landsbyer i området. Landsbyen Ullerup er nærmest, der er gode trafikale forhold på Aabenraavej som går udenom nogle landsbyer i området. Transport med tung trafik sker ofte via Ullerup med forbindelse til motorvejen mode Sønderborg og E45.

Tabel 5. Transporter

Transporttype	Nudrift	Ansøgt drift	Forskel
Diverse i forbindelse med ærgproduktion	20	30	0
Tilskudsfoder fra Foderstoffirmaer	30	60	20
Transport af husdyr til og fra ejendommen	8	16	2
Æg og emballage	126	126	0
Diesel	5	5	0
Fast besøg af dyrlæge	1	1	0
DAKA	26	26	0
Korn og frø til foderblanding og salgsafgrøder	200	250	0
Montører og vedligehold	10	10	0
Fast gødning mellem ejendommene.	180	250	0
Fast gødning eksport til biogas	200	300	0
Transport af gylle fra gyllebeholder til udbringningsarealer og transport biogas	0	150	150
Andet, herunder daglig tilsyn mm.			
I alt	806	1.224	418

Transport af dyr til og fra ejendommen sker via indkørsel fra Aabenraavej ligesom nu. Transport af foder sker også ad Aabenraavej – på hverdage i tidsrummet 05.00-18.00. Transport af brændstof sker ad Aabenraavej på hverdage i tidsrummet fra 08.00-15.00. Transporter til og fra ejendommen kan dog periodevis give anledning til gener. Især til gylletransporter kunne virke generende da disse er meget intensive, men til gengæld kun af et par dages varighed - to til tre gange om året i tidsrummet fra 05.00-20.00.

Transporter sker på større veje udenfor større grupper af bebyggelser. Der er ikke noget skævt forhold ved udvidelse og udvidelse i antal transport. Tværtimod forventes transport at blive effektiviseret i fremtiden således at der er kan forvente færre transport og Det er med mindre gene i forbindelse med transport.

Transport i forbindelse med markdrift er koncentreret til perioder, med høst/efteråret som travleste periode. Der kan forekomme trafik på alle tider af døgnet i den forbindelse. Transporten sker primært på større landeveje. Transporten ved ejendommen sker i et område med enkelt beboelser. Der er kun adgang til ejendommen via Aabenraavej.

Der ønskes anlagt en ny adgangsvej. Den overkørsel fra Aabenraavej som allerede benyttes i forbindelse med markarbejde ønskes udvidet så den kan benyttes til tung transport til staldene.

Ved denne eksisterende overkørsel er højden i forhold til Aabenraavej reduceret fra 34,00 til 33,00, altså med 1,0 m. Det vestlige hjørne af ny servicebygning ligger lige ud for overkørslen så al trafik kommer vinkelret på Aabenraavej så der opnås et godt udsyn i begge retninger på stedet.

3.8 Reststoffer, affald og naturressourcer (B8, D1b)

Ansøger er opmærksom på, at virksomhedens energikrævende installationer og materiel holdes opdateret ved jævnlig opmærksomhed og relevante eftersyn, så der er fokus på forbruget.

Tabel 6 oversigt over forbrug af ressourcer og energi

Forbrug og energi	Nudrift	Ansøgt drift	Forskel
Foder	2500 ton	4000 ton	1.500
Vand, drikke	4500 m ³	7200 m ³	2.700
Vand, daglig vask	20 m ³	20 m ³	0 m ³
Vand, staldvask	150 m ³	200 m ³	50 m ³
Vand, maskinvask	20 m ³	20 m ³	0 m ³
Privat, stuehus	100 m ³	100 m ³	0 m ³
Diselolie - markbrug	25.000 l	25.000 l	0 l
Varme, service rum	1.000 kWh/år	1.000 kWh/år	0 kWh/år
El, Kwh	370.000 kWh/år	500.000 kWh/år	130.000 kWh/år

Forbrug af vand

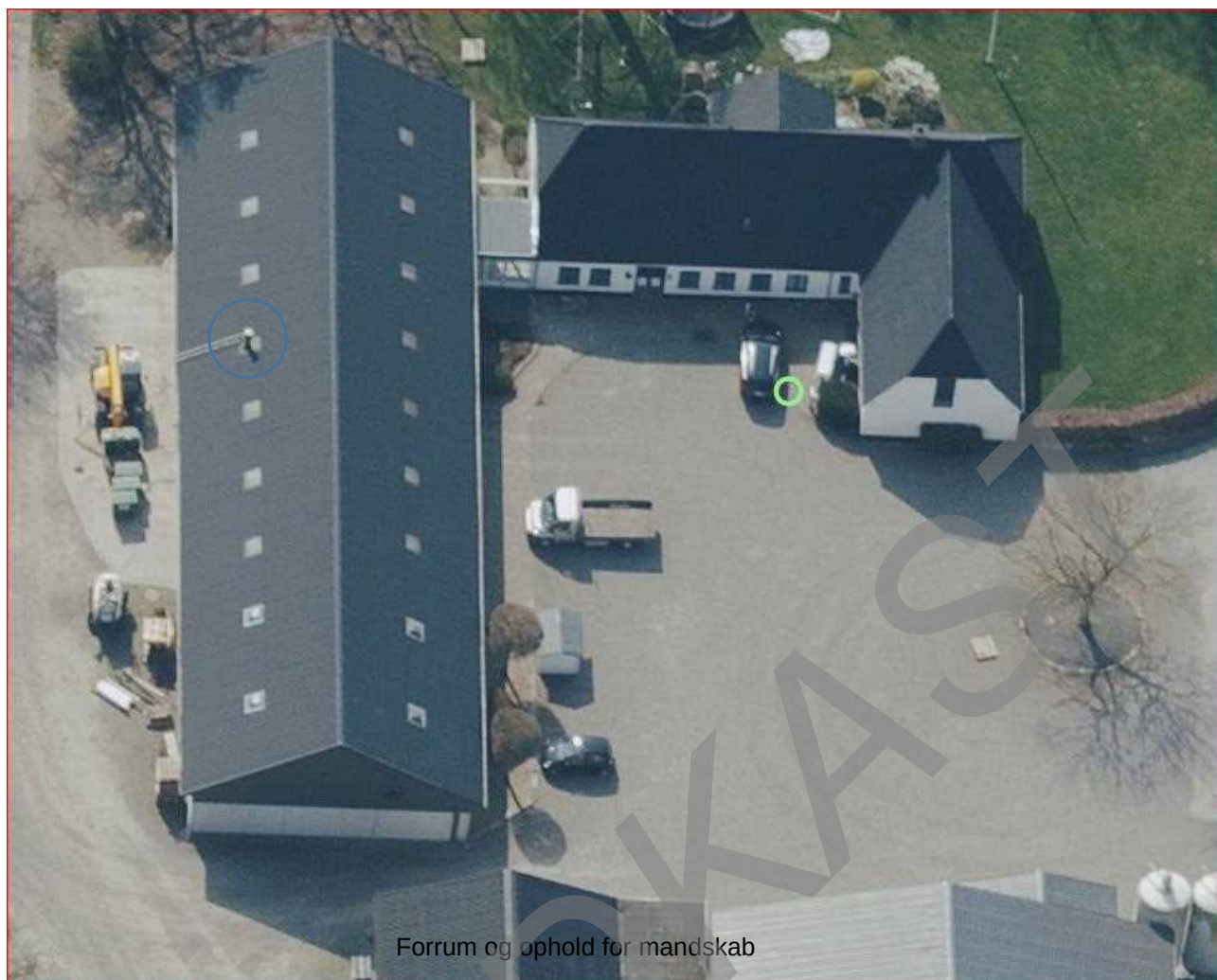
Vandforbruget er opgjort i tabel 6. Vand til bedriften leveres fra eget vandværk (ID 162168). Bedriftens drikkevandsinstallationer efterses dagligt med henblik på at undgå spild. Stuehuset er tilsluttet samme forsyning.

Foderforbrug

Der anvendes færdigfoder eller koncentrat tilsat korn, som hjemmeblanding. Det er en kompliceret proces at sammensætte en foderblanding til hønerne som sikrer korrekt forsyning under hensyntagen til alder og produktions niveau. Der anvendes to - tre forskellige faser, alle med tilsat fytase. Foderforbrug fremgår også af tabel 6.

Opvarmning

Staldene opvarmes før indsættelse af nye hønniker efter behov. Derudover anvendes ikke varme i produktionen. Forrum og servicerum opvarmes med varme fra stald og mindre halmfyr. Stuehus er tilkøbt separat til samme halmfyr placeret i værksted.

Der er pænt og ryddeligt omkring alle bygninger og stalde. Indgang til anlæg kan kun ske via forrum angivet på denne skitse. Dørene i anlægget er låst for at forhindre uautoriseret adgang.

Elforbrug

Der anvendes primært strøm til ventilation i produktionen. For at maksimere effekten af ventilationen rengøres ventilationens mekaniske dele (herunder luftkanaler og fans) ved hvert holdskifte. Dette noteres i logbog. For at undgå overventilation og dermed ekstra strømforbrug er der en styring af anlægget. Der kan reguleres i forhold til temperatur, luftfugtighed og kurvestyring (indsætningsdato/vægtinterval). Ventilationsdata logges i styringscomputer.

Elforbruget forventes at stige til 500.000 kWh/år.

Der ventileres i forhold til fugt og temperatur. Der er stor fokus på energiforbrug. Ventilationsanlægget styres afhængig af årstiden ved at ventiler i sider og tag åbnes og lukkes. Det sikrer at der kommer den luftmængde der passer til dyrenes behov.

Der benyttes lysstofrør i staldene. Der bliver benyttet lysprogrammer i produktion således lysforbruget minimeres og tilpasses højnernes udvikling og velfærd.

3.8.1 Døde dyr (B8)

Døde dyr afhentes af DAKA på ejendommen, i henhold til gældende regler²

Der anvendes lukkede containere eller spande til daglig indsamling af døde dyr. Containerplads i form af køleboks befinder sig ved indkørsel til ejendommen på befæstet areal. Der afhentes kun døde dyr efter forudgående aftale.

Her lagres desuden døde dyr fra de øvrige produktioner (Aabenraavej 167) som drives af ansøger:

Tabel 7 Døde dyr til afhentning af DAKA

Døde dyr	Aabenraavej 168:	Aabenraavej 167
Nudrift kg/år	3.000 kg	3.000 kg
Ansøgt drift kg/år	5.000 kg	3.000 kg

Der er fælles afhentning af døde dyr på de to ejendomme. Det sikrer en effektiv udnyttelse og giver en besparelse i forhold til leverance.

Containerplads/kølefaciliteter bliver kontrolleret før og efter afhentning af DAKA.

På grund af hygiejniske forholdsregler, indhentes containerne ikke straks efter afhentning af døde dyr. Nogle timer efter afhentning og kontakt med fremmed transportmateriel, fordeles containerne atter ved staldene. Med jævne mellemrum rengøres beholderne.

3.8.2 Affald (B8)

Der henvises til kommunens affaldsregulativ hvor der er en beskrivelse af den korrekte affaldshåndtering.

Der foreligger følgende oplysninger om affaldsmængder:

Fast affald:

Affaldscontainere tømmes hver 14. dag. Alt brændbart affald bliver fragtet væk i denne container. Glas, elektronisk udstyr, lysstofrør/sparepærer, samt jern og metal afleveres på genbrugsstation.

Affaldsforebyggelse og -håndtering, sker i overensstemmelse med følgende affaldshierarki:

1) Affaldsforebyggelse.

Der er i forbindelse med indkøb fokus på affaldsmængden, f.eks. i forbindelse med arbejdstøj og rengøringsmidler.

² BEK nr. 558 af 01/06/2011 om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr

2) Forberedelse med henblik på genbrug.

Der anvendes genbrugs paller og papirsække eller storsække til mineraler mm.

3) Genanvendelse.

Der lægges vægt på at redskaber og tøj kan rengøres og genanvendes i forbindelse med produktionen.

4) Anden nyttiggørelse.

Redskaber og andre indkøb til produktionen anvendes ikke andre steder.

5) Bortskaffelse.

Sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ.

Desuden håndteres affald som følger:

Affald skal opbevares og bortskaffes efter Kommunens regulativ for erhverv. Det indebærer følgende:

- Ejendommens dagrenovation og erhvervsaffald må ikke sammenblandes.
- Der må ikke foretages afbrænding af affald på ejendommen.
- Rester af lægemidler og kanyler fra dyrehold betragtes som "særligt affald" og skal bortskaffes efter de til enhver tid gældende regler om bortskaffelse af affald.

Husholdningsaffald afhentes af dagrenovation.

3.8.3 Olie- og kemikalier (B7 og B8)

P.t. opbevares smøreolier og anden olie i mængder der svarer til maskinparken. Det foregår i eksisterende maskinhus og garage. Der er etableret et nyt kemikalie rum i Servicebygning/lade. Der vil opfylde alle krav og derfor vil der ingen kemikalier være andre steder på ejendommen. Der er også olieopbevaring i form af brugt olie på ejendommen. Afsætning sker til kontrolleret firma.

Tanken til diesel rummer 2500 liter og står i laden. Tanken er fra 2002, og står på fast gulv uden afløb. Der er fast gulv hvor der tankes.

Tabel 7. Placering af olieoplag

	placering	underlag	tankpistol
Diesel/olietank	På ejendommen er der en dieselolietank på 2.500 l. Den er placeret i lagerbygning	Fast og tæt bund, så spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.	Tankning af diesel sker på fast underlag Fyringsolie benyttes i begrænset omfang til opvarmning af produktionsbygninger på ejendommen
Oplag af motorolie, smøreolie m.v.	I værksted	På hylder og holdere. Der er tale om tønder med et indhold på mellem 50 – 200 l	Der monteres pumpe/hældetud på dunkene.

Affald

Veterinært affald, kemiaffald og andet affald fra husdyrproduktionen afleveres sammen med affald fra andre produktioner samlet. Der er køleskab til vacciner mm i forbindelse med skiftezone til fjerkræ. Her er også kanylebokse som samles og tømmes til godkendt aftager. Mængde som normal for denne ejendomsstørrelse i både nudrift og ansøgt. Al medicin ordineres af bedriftens dyrlæge.

Farligt affald

Alt affald fra olie og kemi afhentes af et miljøgodkendt firma, sammen med affald fra andre produktioner. Evt. afleveres på kommunal genbrugsstation.

Større mængder olie skiftes på værksted ved eftersyn af traktorer og læssemaskine. Imellem store serviceopgaver på maskinerne skiftes olier på ejendommen.

Der er et kemikalierum på ejendommen. Sprøjtemidler til markbrug opbevares i kemikalierum i laden. Marksprøjte har også sin plade her sammen med udstyr og reservedele til sprøjteudstyret. Værnemidler oplagres i kemikalierum.

Bedriften er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, derfor skal man på ejendommen føre registrering over affaldsproduktionen efter de gældende regler samt at bortskaffelsen skal ske i overensstemmelse med kommunes affaldsregulativ. Det fremgår af Affaldsbekendtgørelsens § 64, at virksomheder skal kildesortere deres affald. Virksomheden skal derudover sikre sig, at væsentlige dele af deres kildesorterede affald går til materialenyttiggørelse.

Medicin bliver opbevaret i køleskab i mandskabsrummet i forrum til husdyr. Oplysninger om affaldstyper og mængder samt opbevaring og bortskaffelse heraf se Tabel 8.

Tabel 8. Affaldstyper og mængder

Affaldstype	EAK kode	ISAG kode	Mængde pr år	Opbevaring	Transportør	Bortskaffelse
Spildolie	13.02.08	06.01	0-100 l	Maskinhus	Ejer	Genbrugsplads
Olie og filtre (brugt)	16.01.07	06.05	0-5 kg	Maskinhus	Ejer	Genbrugsplads
Rester af pesticider	20.01.19	05.12	0-5 kg	Kemikalierum	Ejer	Genbrugsplads
Spraydåser	15.01.10	23.00	0-10 stk	Maskinhus	Ejer	Genbrugsplads
Medicinrester	18.02.08	05.13	0-2 kg	Forrum i stald	Ejer	Genbrugsplads
Kanyler ,brugt og nye	18.02.02	66.00	0,5 kg	Forrum i stald i beholdere	Ejer	Seier og Sønnichsen

Tom emballage pap/papir	15.01.01	50.00	50 kg	Garage	Ejer	Seier og Sønnichsen
Tom emballage plast	15.01.02	50.00	50 kg	Garage	Ejer	Seier og Sønnichsen
Lysstofrør og elsparrepærer	20.01.21	79.00	0-25 stk	maskinhus	Ejer	Seier og Sønnichsen
Overdækningeplast og tommer plastsække	15.01.02	52.00	25 stk	maskinhus	Ejer	Seier og Sønnichsen
Jern og metal	02.01.10	56.20	0-100 kg	maskinhus	Ejer	Seier og Sønnichsen
Diverse brændbart	Afhængig af art	19.00	5 -50 kg	Container	Ejer	Seier og Sønnichsen
Pap	15.01.01	50.00	0-50 Kg	Container	Kommunal ordning	Seier og Sønnichsen
Papir	15.01.01	50.00	0-50 Kg	Container	Kommunal ordning	Seier og Sønnichsen
Tomme medicinglas/emballage	15.01.07	51.00	0-2 kg	Beholder i forrum	Ejer	Seier og Sønnichsen
Paller	15.01.03	62.00	10 stk	Maskinhus	Ejer	Seier og Sønnichsen
Aspestplader	17.06.05	75.00	0-50 kg	Maskinhus	Ejer	Seier og Sønnichsen
Døde dyr	02.01.02	66.00	3000 stk	Lukkede containere	Dake	Daka

3.8.4 Energiforbrug (B8-(brugen af naturresourcer))

Det forventede energiforbrug på ejendommen ændrer sig ikke uforholdsvist i forhold til udvidelsen.

El

Ventilationsanlægget vedligeholdes og serviceres så der er mindst muligt elforbrug. Elmotorer udskiftes efter behov til mest energivenlige typer som kan styres af computer. Det anvendte ventilationssystem bruger EC-ventilatorer. Denne motortype kan meget energieffektivt reguleres i ydelse. Der opnås således en besparelse selv om dyreholdet øges. Ventilation udgør mere end 50 % af strømforbruget på ejendommen.

Belysning

Energibesparende foranstaltninger

- Der bruges LED pærer hvor det er muligt på ejendommen. Udskiftning af eksisterende belysning sker til energisparerbelysning i det omfang det er muligt. Typen af armaturer i staldene tager hensyn til dyrenes behov, og fjerkraes opfattelse af lys. Der skal være mulighed for lux styring da dette anvendes morgen og aften. Lysdæmpning kan anvendes til adfærdsmæssig påvirkning af hønsene.
- I pakkerum og forrum er opsat lys, som giver medarbejdere optimale muligheder for at udføre deres arbejde. Lyset over pakkemaskine følger krav i arbejdsmiljølovgivning.

Varme

Stuehus bruger egen varme. Produktionen af konsumæg kræver ikke varme til staldene. I servicebygning er der varme og i kølerum bruges el til køling af æggene. Mandskabsrum og stuehus varmes op med halm/piller.

Transport

Logistikken i forbindelse med afhentning og leverance af husdyrgødning er indrettet, så afstanden giver færrest muligt driftstimer, hvilket minimerer energiforbruget. I forbindelse med ægafhentning leveres nyt emballage. Foder leveres af lastbiler som er indrettet til formålet.

Energiforbruget vil blive tjekket ved tilsyn. Der stilles vilkår til at bedriftens energiforbrug registreres mindst 1 gang årligt

3.8.5 Vandforbrug (B8)

Ejendommens husdyr, erhvervsdel og privat husholdning forsynes fra eget vandværk. Det gør registrering af vandforbruget enkelt, der er et vandur i ægpakkeri som registrer al vand til husdyrproduktionen. Der er i det daglige fokus på at minimere vandforbruget i forbindelse med den daglige drift, herunder bl.a. justering af vandnipler, vask og rengøring, forbrug til dyr osv. Vandforbruget til drift af jordbrug opgøres særskilt.

I tabel 6, afsnit 3.8 er det forventede vandforbrug før og ansøgt til produktionen på ejendommen beskrevet.

Vandbesparende foranstaltninger

- Vandrør, drikkekar/drikke nipler mv. kontrolleres daglig for utætheder og korrekt funktion
- Utætheder og fejlfunktioner reparerer hurtigt
- Der bruges iblødsætning i forbindelse med vask, eller tørrengøring

Vandforbruget bliver tjekket og registreret ved dagligt tilsyn.

3.9 BAT-Ammoniakemission (B9, C2)

Anlægget har ifølge beregningerne i HUSDYRGODKENDELSE.dk en emission på 11.906 kg N/år.

Produktionens emissionsfaktor og BAT-niveau det samme 0,92 kg N/ m²*år idet BAT er angivet med hyppig udmugning i tidligere ansøgning. Det anvendte staldsystem har laveste standard emissionsfaktor for de mulige staldsystemer til konsumæg. Produktionens størrelse angiver et BAT-

niveau, og i HUSDYRGODKENDELSE.dk er BAT-niveauet beregnet til 15.441 kg N/år. Staldsystemet har således en emission på 3.535 Kg N/år under BAT krav.

For at opnå BAT-niveau er det ikke nødvendigt at anvendt miljøteknologi på gødningslagret. Der er anvendt lukket gødningslæssehus til fast gødning og dybstrøelse. Den nye gyllebeholder er med fast overdækning, hvilket er 50 % bedre end BAT niveau. Samlet emission fra lager af husdyrgødning er 2.377 Kg N/år. Det er 138 kg N under BAT niveau opnået ved teltoverdækning på eksisterende beholder.

Den faktiske emission med anvendelse af valgte miljøteknologi er ansøgers forslag til BAT niveau.

Foder

Der anvendes fasefodring med 2 - 3 faser til Konsumæg. Det tilsættes fytase. Fodret kan være hjemmeblandet, men færdigfoder er mest anvendt. Medicinsk Zink og Kobber anvendes ikke, udover ved dyrlæge ordineret behandling. Der er fokus på at reducere fosfor indholdet i fodret.

Staldindretning

Det er valgt at fortsætte driften med etagesystem og udmugning 3 gange om ugen ved hjælp af gødningsbånd til lukket lagring. Der er udarbejdet teknologiblad for gødningsbånd til æglæggende høns og der kan opnås en reduktion på 36 % ved 3 ugentlige udmugninger sammenlignet med 1 ugentlig udmugning. Teknologien er midlertidigt optaget på Teknologilisten efter særlig aftale med Miljøstyrelsen.

BAT-kravet for emission af ammoniak er overholdt. Der er sat vilkår om anvendelse af ammoniakreducerende virkemidler.

Opbevaring af husdyrgødning

Der føres logbøger over mængder og afsætning. Gødningshuset holdes lukket når der ikke læses gødning herfra. Ny gylletank etableres med fast overdækning.

Beholderne kan modstå mekaniske, termiske samt kemiske påvirkninger, til en vis grænse. Samlinger og bund er tætte og beskyttede mod tæring. Lagrene tømmes regelmæssigt af hensyn til eftersyn og vedligeholdelse, gyllen omrøres kun i forbindelse med tømning eller overpumpning til vogn. Gyllebeholderne tilmeldes den lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder, at gyllebeholderne kontrolleres hvert 10. år. Gyllebeholderne kontrolleres for tegn på begyndende utætheder og fejl.

Gyllebeholderenes overdækning efterses ligeledes for fejl. Huller og andre fejl rettes så hurtigt som muligt.

Forbrug af vand og energi

Vandforbrug

Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand. Derudover bruges vand til rengøring i staldene. Der foretages vedligeholdelse af anlæg/udskiftning til nye drikkenipler efter behov. Det sikrer mod vandspild. Der anvendes iblødsætning inden rengøring, det er den mest effektive metode til vask med det laveste vandforbrug.

Elforbrug

Elektricitet anvendes til ventilation, lys, foderanlæg og ved udmugning.

Der føres regnskab med vand- og energiforbrug via den årlige opgørelse fra forsyningsvæsenet. Energiforbruget følges nøje, og vedligehold/udskiftning af ventilation/lys/foderanlæg foretages ud fra en overvejelse, hvor energiforbruget er taget i betragtning.

Udbringning af husdyrgødning

Sker i overensstemmelse med Husdyrgødningsbekendtgørelsen BEK nr. 2243 af 29/11/2021.

(Bekendtgørelse om miljøregulering af dyrehold og om opbevaring og anvendelse af gødning).

Management (godt landmandskab) herunder brug af farlige stoffer

Sikring af produktionen ved tilstrækkeligt tilsyn og vedligehold. Dyr og staldanlæg tilses minimum to gange dagligt. Der udføres småreparationer, når det er nødvendigt, og evt. når er lejlighed i forbindelse med rengøring. Når det ikke er en opgave der kan løses af personalet, bliver der tilkaldt service. Det daglige arbejde består i tilsyn med dyr og anlæg. Det skal sikre, at der tilføres den nødvendige og ønskede mængde foder og vand, ligesom klima skal være optimalt for dyrene. Døde dyr fjernes dagligt, og alle mekaniske dele i anlæggene overvåges.

Valg og fravalg af BAT

Der findes en række teknikker som kan anvendes i Konsumægeproduktionen. Her er redegjort for de valg og fravalg, der er taget i forbindelse med godkendelsen.

Fodring

Teknologi:

- Råprotein i Konsumægefoder
- Fosfor i Konsumægefoder
- Fasefodring
- Fytase tilsætning

Fasefodring bliver anvendt, så næringsstofferne i fodret udnyttes bedst muligt. Desuden tilsættes fytase For at udnytte foderet, med lavere indhold af fosfor.

Staldindretning

Teknologi:

- Fast gulv.
- Fast gulv med slats.
- Fast gulv med slats, skrabere under slats
- Etageanlæg med gødningsbånd, hyppig udmugning er mulig

Traditionelle stalde anlæg med et plan til gulv produktion er fravalgt. Det er heller ikke valgt staldanlæg med slats, hvor Det er muligt at udmåle uge fast møg med et skrabte anlæg. Etage anlæg med gødnings bånd er valgt da Det er bedst mulige system i forhold til dyrevelfærd og miljø.

Ventilation

Teknologi:

- Undertryk ventilation
- Overtryk ventilation
- Ligetryk ventilation
- Luftrensning

Luftrensning er fravalgt, fordi staldene forsynes med anden teknologi. Der er ikke udviklet teknologi til luftrensning i forbindelse med produktion af konsumæg endnu. Ventilationen bliver af undertrykkes typen, fordi det system holder mest støv inde i stalden i forbindelse med driften. Ved anvendelse af overtryksventil situation vil støv blive presset ud i servicebygningerne. Lige tryks ventilation er ikke en særlig udbredt teknik til ventilation af fjerkræ stalde. Det er for er denne fravalgt.

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

- Gylleseparering
- Overdækning/naturligt flydelag

Der er valgt overdækning af flydende lager, der er tale om en beholder hvor det er fordelagtigt at etablere en overdækning.

Gylleseparering er fravalgt, da husdyrgødningen kan anvendes på arealerne i området. Der er udvundet energi (På biogasanlæg) af husdyrgødningen inden den returneres som gylle. Desuden er forsuring og afgasset gylle ikke teknologier det giver mening at kombinere.

Vurderinger

Det vurderes, at staldsystemet lever op til BAT. Der er etageanlæg med gødningsbånd og fast gulv. Der anvendes miljøteknologi i form af hyppig udmugning med en effekt, der reducerer fordampningen til et niveau, så stalde og lagre overholder emissionskravet i forhold til natur. Lugt er overholdt i forhold til nabo. Det vurderes derfor, at der er foretaget de nødvendige tiltag til at nedbringe emissionen for det samlede anlæg.

Det vurderes, at ressourceforbruget kan holdes på niveau som forventet af produktionen. Egenkontrol i form af e-kontroller og gødningsplaner vurderes at være tilstrækkelige værktøjer til at sikre det beskyttelsesniveau, som er skitseret. Energiforbruget registreres som en del af miljøledelsen, hvilket vurderes at være tilstrækkelig kontrol.

3.10 Grænseoverskridende virkninger (B10)

Husdyrbruget ligger langt fra den danske grænse og en vurdering af indvirkning på miljøet i en anden stat finder ansøger ikke relevant.

4. Projektets direkte og indirekte virkninger for miljø, natur og mennesker (D) og hvad der er gjort for at mindske virkningerne (D1c).

I dette afsnit redegøres for projektets direkte og indirekte virkning for miljø, natur og mennesker. Emissioner fra anlægget skal vurderes i forhold til netop den placering produktionen har og der skal redegøres for hvilke foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet. (Bilag 1D). Konsulent kan også foreslå egenkontrolvilkår (B7), for at sikre efterlevelse af de foranstaltninger der træffes for at begrænse skadelige virkninger på miljø, natur og menneskers sundhed.

Beskrivelserne og vurderingerne skal dække følgende emner (Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 6):

Det ansøgte væsentlige direkte og indirekte virkninger i forhold til

- 1) Befolkningen og menneskers sundhed,*
- 2) Biologisk mangfoldighed med særlig vægt på kategori 1- og 2-natur samt bilag IV-arter,*
- 3) Jordarealer, jordbund, vand, luft og klima,*
- 4) Materielle goder, kulturarv og landskabet,*
- 5) Samspillet mellem to, flere eller alle faktorer efter nr. 1-4 og*
- 6) Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne efter nr. 1-5.*

Vurderingen i miljøkonsekvensrapporten tager udgangspunkt i beskrivelsen af det ansøgte fra kapitel 3.

Parenteserne under overskrifterne henviser til de berørte emner fra husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 4, stk. 6.

Konsumægproduktion – klima- og øvrige påvirkninger fra anlæg

Den ansøgte konsumægproduktion skal forsat ske i eksisterende stalde med etageanlæg og fast gulv. Der er mekanisk ventilation i staldene. Gulvet inden for er forsynet med tør strøelse og ammoniakfordampningen derfor lav.

Der foreligger et BAT-blad for hyppig udmugning.

4.1 Beliggenhed og bygningsændringer i forhold til landskab og Bilag IV arter (D1c)

Ejendommen er i fuld drift. Der er en besætning bestående af æglæggende høner, og der drives planteavl fra ejendommen. Det eksisterende staldanlæg ændres ikke. Ny gyllebeholder er etableret ved eksisterende gødningshus.

Figur 6 Oversigt over ejendommens nuværende bygningsmasse.

Staldene er opført i hvide elementer, og grå tag ligesom eksisterende bygger. Stuehus og oprindelige længer er hvidkalkede og med mørke teglsten eller mørke plader. Alle stalde, gødningshus og maskinhus er med mørkgrå eternittag.

De to nye stalde opføres i samme stil, og langs ejendommens bygninger mod vest.

Gyllebeholderen er opført i grå cementelementer med lysegrå teltoverdækning.

Af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug fremgår, at ejendommen skal indrettes og drives så spild og andet ukontrolleret udslip af gylle og andre forurenende stoffer forhindres eller forebygges, og sådan at skadernes omfang begrænses, hvis der alligevel sker uheld

Bilag IV arter

En række dyr og planter, der er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, kan have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealer på eller omkring landbrugsejendommen og udbringningsarealerne.

Af kommunens registreringer fremgår det, at der tidligere er registreret følgende arter fra habitatdirektivets bilag IV samt følgende arter fra fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I i nærheden af ejendommen (i og nær bufferzonen):

Padder:

- Stor vandsalamander (*Triturus cristatus*)
- Løvfrø (*Hyla arborea*)

Pattedyr:

- Dværgflagermus (*Pipistrellus pygmaeus*)
- Pipistrellflagermus (*Pipistrellus pipistrellus sensu stricto*)
- Brunflagermus (*Nyctalus noctula*)
- Sydflagermus (*Eptesicus serotinus*)

Fugle:

- Rød glente (*Milvus milvus*)
- Engsnarre (*Crex crex*)
- Hvepsevåge (*Pernis apivorus*)
- Knopsvane (*Cygnus olor*)

Ved naturgruppens besigtigelse i januar 2008 blev ovenstående arter ikke registreret. Naturgruppens registrering er ikke udtømmende for arealernes reelle artsindhold. Naturgruppens registrering viser dog, at der er naturarealer og biotoper, som potentielt kan være levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted for bilag IV arter og bilag I fugle. Det vurderes ud fra kommunens besigtigelse og registreringer samt Faglig Rapport 322 fra DMU at ovennævnte arter, undtaget knopsvane, potentielt kan forefindes indenfor bufferzonen.

Naturafdelingen har vurderet, at arterne Stor vandsalamander og Løvfrø kan leve indenfor bufferzonen på 1000 meter omkring ejendommen. Naturafdelingen vurderer også at arterne kan være negativt påvirket af den øgede ammoniakdeposition

Det er i forbindelse med tidligere miljøgodkendelse vurderet, at en mere deposition på 0,5 kilo inden per år har en neutral effekt for de nævnte bilag IV arter. Den endelige udvidelse ville resultere i en lignende merbelastning og dermed vurderes også dette at være af neutral indvirkning på naturen.

Kulturarv (Kommunalplan 2023-2035)

Ejendommen ligger i værdifuldt landbrugsområde, udset til store husdyrbrug. Driftsbygninger og – anlæg på store husdyrbrug på mere end 500 dyreenheder kan som udgangspunkt etableres alle steder i kommunen, hvor hensynet til byer, miljø, natur mv. ikke taler afgørende imod - dog helst inden for de udpegede områder til store husdyrbrug.

Kulturarv i området er bibeholdt ved den anvendte byggestil hvor nye og ældre bygninger holdes i samme stil. Området med store landbrug hvor der allerede er andre karakteristiske bygninger tilhørende landbrug gør også ejendommen typisk for området. Gyllebeholder ændrer ikke ved den karakter, da den holdes i farver som matcher landbrugsbygningerne i området.

Dette projekt ændrer ikke på bygningsmassens udtryk, og selvom der ikke er tale om kulturmiljøer der er beskyttelsesværdige, er det alligevel en del af det typiske byggeri i området. Bygningerne rummer en fælles historie og størrelse af byggeriet overgår ikke eksisterende bygninger som derved kunne syne anderledes.

Områdets karakter i forhold til beplantning og læbælter fastholdes også. Dette er også en del af det sønderjyske Kultur landskab og vil blive bibeholdt især omkring gyllebeholder vil der være fokus på ny beplantning.

Landskab (kommunalplan 2023 – 2035)

Området er ikke udpeget som værdifuldt landskab. Det er ikke udpegede beskyttede zoner i forhold til udsigt eller området til forbedring af landskabet byggeriet vil således ske i landzone uden restriktioner i forhold til de landskabelige værdier. Der er dog beskyttede skovområder i forhold til landskaber syd for ejendommen. det her vil ikke ske ændringer i disse områder. Det vurderes at skoven vil være uforstyrret af det nye byggeri nord for Aabenraavejog dermed opretholde den landskabs oplevelse, som er i området.

Her er ingen værdifulde landskaber som kan forringes af landbruget. Der er ikke bygget nyt som kan forringe de værdifulde landskaber eller geologiske interesseområder omkring Ullerup og Avnbøl Sned som ligger tættest.

Arealerne er ikke udpeget til genopretning eller nyetablering af vådområder. Der vil ikke ske ændring af vandstand samt etablering af naturområder som kunne være potentielt ammoniakfølsomme.

Beplantningerne omkring ejendommen er egnstypisk og byggeri i forbindelse med eksisterende stalde i samme stil er derfor forenelig med landskabet.

Denne ejendom er derfor et eksempel på et godt samspil mellem materielle goder, kulturarv og landskabet. Der er velvedligeholdt stuehus som også har inddraget oprindelige bygninger i stedet for at erstatte dem med nye bygninger i ny stil.

Det er ansøgers vurdering at anlægget forsat i den nuværende form kan anvendes til Konsumægproduktion. Anlægget ligger i landbrugsområde uden at udgøre en skæmmende enhed. Farver og former på både stalde og husdyrgødningsopbevaring falder i med landskabet. I det her tilfælde opfylder anlægget de krav som stilles til landbrug i kommunalplanen. Hele anlægget har ingen negativ indflydelse på natur og Bilag IV arter.

4.2 Begrænsning af ammoniakemission (D1c)

Der sker hele tiden en udvikling indenfor teknologien i forbindelse med husdyrproduktion. Nogle teknikker kan implementeres direkte, mens andre kræver radikale ændringer af staldanlægget.

De BAT-krav, der stilles til husdyrbrugene, bidrager til, at målet for fald i ammoniakemissionen i DK nås, og at den sundhedspåvirkning ammoniak afstedkommer dermed imødegås. Når ammoniakudledningen begrænses, bidrager det også til en generel bedre beskyttelse af ammoniakfølsom natur, da baggrundsbelastninger hertil begrænses.

Den anvendte teknologi bevirker, at udledningen af ammoniak stadig ligger på BAT-kravet. Der er en videreførelse af kravene fra nugældende lovgivning til ny godkendelse. Dermed er det sikret at staldsystem, miljøteknologi og management er bedst mulig og opfylder kravene til nyeste teknologi.

Egenkontrol

Kontrol af teknikker sker via tilsyn og anvendelse af logbog for hyppig udmugning af fast gødning fra begge stalde. Gødningshuset er lukket, og emissionen kan således ikke minimeres yderligere.

Det er vores vurdering, at produktionen, med de begrænsninger staldanlægget har, i væsentlig grad tager hensyn til ammoniakudledningen ved brug af teknologi.

4.3 Afsætning af ammoniak til nærliggende natur (B5, D1c)

Nærmeste habitat område er undersøgt i forhold til belastning med luftbåren ammoniak fra produktionen af Konsumæg på ejendommen.

Gråstenskovene, Rinkenæs Skov, Dyrhaven og Rode Skov inkl. Sø- og Lystskovsarealerne Buskmose Skov, Engskov og Tralskov, ligger cirka 4 kilometer sydvest for ejendommen. Belastningen for nærmeste habitat natur i natur 2000 er i forhold til for 8 år siden uændret 0,0 kg N/ha årlig, der er ikke andre husdyrbrug i nærheden som påvirker dette område.

De øvrige habitatområder i Sønderborg belastes heller ikke. Her viser beregninger belastninger på 0,0 kg N/ha årligt, lovgivningen tillader en belastning på 0,7 kg N/ha årlig, hvis der ikke er andre husdyrbrug i nærheden. Der er ikke regnet med påvirkning fra andre landbrug.

Syd/vest og nord for ejendommen ligger flere overdrev udenfor Natur 2000 område. Der er helt er ikke nogen mere påvirkning af disse områder som følge af udvidelsen på ejendommen.

Da der ikke kan beregnes nogen påvirkning fra husdyrbruget på naturpunktet, er det derfor uden betydning.

Omkring ejendommen findes flere områder Der er beskyttet i forhold til kategori 3 natur. Det er mest tale om mindre overdrevs områder eller mindre hedder. Ingen af disse belastes ud over den lovgivningsmæssige grænse.

Natur beskyttet i forhold til §3 er aktuel for sø beliggende i en afstand af 350 m fra anlægget. Da der ikke er tale om kategori 3 natur er grænserne i lovgivningen ikke gældende. aktuelle sø belastes med mere end 1 kg N/ha/år, men belastningen af søen vurderes hovedsagelig er sket gennem vandet tilstrømning fra de omkringliggende arealer.

De undersøgte naturpunkter belastes ifølge beregningerne ikke af anlægget, udover det som lovgivningens maksimalt tillader.

Gammel skovjordbund Avnbøl Sned er undersøgt og vurderet. Der er tale om gammel produktionsskov udenfor natur 2000 område på næringsrig lerjord. Ud fra Ortofoto og litteratur på området vurderes det ikke at skovens tålegrænse er oversteget.

I forhold til levesteder for Bilag IV arter findes disse så langt fra produktionen at der ikke vil være en påvirkning at spore.

Det vurderes derfor at anlægget ikke giver anledning til en påvirkning af sårbar natur udover det som kan tillades ifølge lovgivning og det som naturen kan tåle. Oversigt og kortmateriale viser at naturen ikke har ændret karakter indenfor de sidste 10 år. Det er et udtryk for at belastningen ligger indenfor det som naturen kan tåle.

Ansøger vurderer at produktionen med den teknologi som anvendes, overholder de krav til maksimal emission der stilles i lovgivningen. Der er i forbindelse med beregningerne set på værst tænkelige situation. Derfor ligger der en margin i systemet, men alle krav om belastning og afstand overholdes.

4.4 Lugtgener for omboende (D1c)

I HUSDYRGODKENDELSE.dk beregnes lugtgeneafstandene for produktion. Højeste lugtgene forekommer ca. en gang årligt, det er når staldene er helt fyldt op med høner og produktionsperioden begynder.

Konsekvenszonen er beregnet til 812 m. Det betyder, at byzone ligger udenfor grænsen for at kunne mærke nogen lugtpåvirkning fra landbruget. Nærmeste enkeltbolig uden landbrugspligt ligger 313 m mod vest (Aabenraavej 170). Samlet bebyggelse ligger mere end 1.000 m borte. Det er således kun enkeltbolig som ligger indenfor konsekvenszonen. Nærmeste nabo er ejendom med landbrugsdrift

Aabenraavej 168 og Sønderborg Kommune

på Aabenraavej 166. Lugtgene kriterier er også overholdt i forhold til enne beboelse, selvom enendommen ikke er beskyttet i forhold til lugt i lovgivningen. Graden af lugt er afhængig af hvilke type dyr som der er tale om. I dette tilfælde er husdyrbruget indrettet, så det gødningslager som findes på ejendommen ligger længst væk fra naboer og samlet bebyggelse.

For at sikre bedst mulig drift er der i ansøgt drift taget hyppig udmugning i anvendelse. Der ligger et teknologiblad på management for stalde med etageanlæg i forhold til ammoniak. Reduktionen af lugt er ikke fastlagt ved godkendte målinger men ammoniakemissionen reduceres med 36%, og denne teknologi anvendes på begge stalde.

Det er vores vurdering at der er taget hensyn til naboer og at projektet er udformet så der ikke forekommer unødige lugtgener udover det som lovgivningen tillader. I det daglige er der fokus på at drive produktionen på en sådan måde at det er til mindst mulig gene for de omkringboende. Det bemærkes at lugtgenen ikke stiger i forbindelse med denne ansøgning. Produktionen vil derfor ikke give anledning til forhold der går ud over menneskers sundhed.

4.5 Støjgener (D1c)

Som beskrevet i afsnit 3.7.1 er de væsentligste støjgener forbundet med ventilationsanlæg og fodertransport og aflæsning.

De væsentlige daglige støjklender er fra staldene er ventilation af anlægget. Der er mest behov for ventilation i perioder med varmt vejr. Ved normal drift er den mekaniske ventilation i staldene kun på maksimal hastighed få gange dagligt.

Ved foderleverancer kan der opstå støjgener. Der er ca. 4 leveringer om ugen af 45 min varighed. Afstanden til nærmeste beboelse fra de forskellige udendørsiloer varierer mellem 350 – 450 m. Foderleverancerne er mest sandsynlig i dagtimerne på hverdage, hvor beboerne ikke er hjemme. Fodring af dyrene sker på faste tider. Der kan derfor være støj fra dyrene i forbindelse med fodringen. Fodringen foregår indendørs i staldene og i dagtimerne.

Periodevise støjklender

I forbindelse med udsætning og indsætning af høns, forekommer det støj. Det er mindre end en gang årlig hvor der er meget aktivitet ved anlægget. I den periode tømmeres gødningslagret også og der forekommer derfor ekstra trafik.

Der er kun lidt kørsel med maskiner til ejendommen og kørsel med maskiner i forbindelse med markarbejde sker fra anden ejendom. Husdyrgødningen fra transportør til lager kører indenfor normal arbejdstid.

Ægtransport kan dog i forbindelse med højtider foregå på alle tider af døgnet

Der er god afstand mellem støjklender og nabobeboelser. De anvendte anlæg til ventilation og fodring sikrer mindst mulig støj fra anlæggets daglige drift. Det vurderes, at der ikke vil opstå nye væsentlige støjgener eller nye generende klender til støj. Støjende apparater er placeret indendørs. Trafik vurderes til ikke at støj udover det som kan tillades og ikke udgøre nogen belastning for naboerne, når de opstillede rutiner overholdes. Støjen er ikke af en karakter som kan påvirke menneskers sundhed.

4.6 Støvgener (D1c)

Som beskrevet i afsnit 3.7.1 er de væsentligste støvgener forbundet med ventilationsanlæg, foder aflæsning og transporter.

Der kan opstå støvgener ved levering af foder. Ved transport på ejendommen i sommerhalvåret kan der ligeledes opstå støvgener, da tilkørselsforholdene til ejendommen udelukkende er grusveje.

Tiltag

På fodersiloerne er der monteret en støvcyklon, således støvgenerne minimeres ved indblæsning af foder.

I tilfælde af væsentlige støvgener fra transport på ejendommens interne veje, kan hastigheden nedsættes, og ved yderlige behov kan vejene vandes for at binde støvet.

De anvendte tiltag vurderes til at være tilstrækkelige til at minimere støvgener.

4.7 Lyspåvirkninger (D1c)

Der sker ingen ændring.

Der anvendes lys ved adgang til staldanlæg og ved ramper. Lyspåvirkningen forventes ikke at blive så voldsom at den kan genere naboer. Der er kunstiglys i alle stalde. Lys bruges kun undtagelsesvis om aftenen og om natten. Afstanden fra naboer til staldanlæg er tilstrækkelig til at dæmpe påvirkningen og derfor vil det alene af den grund være svært at blive generet af lys fra ejendommen.

Der plantet læbælder omkring ejendommen. Det er med til at begrænse lyspåvirkningen til naboer.

Vi vurderer derfor ikke at lys kan genere naboer eller trafikken på Tastumvej. Landskabet får heller ikke en lyspåvirkning som vil ændre dets karakter.

4.8 Skadedyr (D1c)

Forholdene omkring skadedyrsbekæmpelse er beskrevet i afsnit 3.7.4.

Al husdyrproduktion kan tiltrække skadedyr.

Rotter

For at sikre at rotter får adgang til fodermidlerne, er alt foder opbevaret i lukkede siloer. Hele anlægget er baseret på fast husdyrgødning, der fjernes fra stalden via gødningsbånd. Der er ikke opholdssteder for rotter i dette system udover kanalerne til transportbånd.

Der er aftalt opsyn i forhold til skadedyr med et autoriseret skadedyrsfirma.

Fluer

Udtørring i staldene og udmugning 3 gange om ugen minimerer mulighederne for udvikling af fluelarver. Høns spiser fluelarver og finder alle larver i dybstrøelsen. Der er således ikke fluer i stalden. I gødningshuset kan der klækkes fluelarver. Der anvendes overdækning og gødningen tørres mest mulig. Da der kun er dybstrøelse i tør tilstand som ligger i staldene i længere perioder, hvor hønerne har adgang, vil der ikke være en væsentlig opformering af fluer.

Det vurderes, at de tiltag som er foretaget og bekæmpelsen på ejendommen er tilstrækkelig til ikke at genere naboer.

4.9 Transporter (D1c)

Beskrivelse af transporterne til og fra husdyrbruget er beskrevet i afsnit 3.7.5.

Transporterne ændrer sig, der bliver flere transporter med æg, foder og husdyrgødning. Transportmateriel ændrer sig så der ikke vil være spild og mindre gener i forbindelse med kørsel på vej. Der er ingen yderligere tiltag udover når der investeres i nyt materiel. Udviklingen indenfor transport går også i retning af mere synergi og effektivisering. Derfor forventes færre transporter i fremtiden.

Foder, afhentning af æg og døde dyr og andre serviceydelser sker også til alle stalde samtidig.

Udkørselsforholdene til offentlig vej forventes ikke at være problematisk. Aabenraavej er stor og udvidet/indrettet til at kunne klare den store trafikmængde.

Det vurderes, at de tiltag som er foretaget, og vej til og fra ejendommen er tilstrækkelig vedligeholdt og anlagt så det ikke genere naboer.

4.10 Energi (D1c)

Energiforbruget og beskrivelse af energitiltag på ejendommen er beskrevet i afsnit 3.8.4.

Konkret for Aabenraavej er der fokus på at holde energiforbruget på et minimum. Dette opnås bl.a. ved at sørge for, at ventilationen altid fungerer optimalt. Derfor er der særligt fokus på vedligehold af anlægget, så ved hvert holdskifte gennemgås ventilationsanlægget for eventuelle defekter der skal udskiftes eller repareres.

Der er valgt at bruge lysstofrør af lavenergitypen, og de udendørs lyskilder er med sensorer. Begge dele er med til at mindske energiforbruget.

Der er tale om eksisterende stalde, hvor staldene er renoveret til et produktionssystem der tilgodeser dyrevelfærd. Desuden nye stalde med samme udstyr og indretning. Ventilationen fungerer ved hjælp af få elmotorer. Foderanlæg og fodersiloer med snegle og transportsystemer bliver løbende

vedligeholdet og udskiftet efter behov. Lys, pakkerum og kølerum til ægopbevaring, er løbende vedligeholdet. Derfor vil mulighederne for yderligere strømbesparelse være minimale.

Der tilsættes normalt ikke varme til konsumægproduktion.

Det vurderes, at de tiltag som er beskrevet, og de planer for renovering som findes på ejendommen, er tilstrækkelig til at holde energiniveauet på et acceptabelt niveau.

4.11 Vandforbrug og påvirkning af vandressourcen (D1c)

Der bruges mere drikkevand, anslået 2.700 m³ årligt.

Vandforbruget er beskrevet i afsnit 3.8.5.

Det er i ejers interesse at begrænse vandforbrug og især vandspild. Der er egen vandforsyning, men overforbrug og spild giver større problemer med strøelse og våd gødning på gødningsbånd, som skal transporteres og håndteres.

Staldenes drikkesystem overvåges for spild og lækage. Der bruges iblødsætning i forbindelse med vask så der anvendes mindst mulig vand. Forbruget afviger ikke væsentlig fra normtallet.

Det vurderes, at de tiltag som er foretaget og management på ejendommen er tilstrækkelig til at holde vandforbruget indenfor de normale grænser.

4.12 Påvirkning af jordarealer og jordbund (D1c)

Næringsstoffer fra husdyrgødningen anvendes i jordbruget. Der drives et varieret jordbrug fra ejendommen som omfatter korn, frø og bælgeplanter. Der bliver udarbejdet sædskifteplaner gødningsplaner for anvendelsen af husdyrgødningen. Husdyrgødningen fra fjerkræ bruges i biogasanlæg og returneres som afgasset gylle med en højere nyttevirkning i jordbruget.

Stalde og gødningslager er indrettet så spild og udsivning undgås og kan opdages. Der er udelukkende fast gødning og dybstrøelse i staldene. Gødningshuset holdes tæt og uden afløb. Gylletankene vil blive kontrolleret hver 10. år.

Det vurderes, at de tiltag som er foretaget, driften og management på ejendommen er tilstrækkelig til ikke at skabe forhold, hvor jordarealer er i fare for at blive forurenede.

4.13 Andet om befolkningen og menneskers sundhed (D1c)

Hønerne indsættes ved 18 ugers alderen og gennemgår et fast vaccinationsprogram, under hele produktionsperioden. Der er ikke risiko for, at vaccinen tabes til omgivelserne da den gives

indendørs. Fokus på biosecurity er med til at øge sikkerheden og mindske kontakt til udefrakommende.

Der anvendes normalt ikke antibiotika i produktionen, hønerne er mere følsomme for smitte udefra gennem besøg i stalden, end naboer er i risiko for smitte fra hønerne.

I hele produktionsperioden udtages salmonellaprøver, dyrene vil blive isoleret i det tilfælde, at besætningen konstateres smittet ved bekræftende prøver.

Der er fokus på *Campylobacter*, som er en bakterie som mest relaterer sig til kødproducerende dyr. Smitten sker oftest gennem drikkevand, men kontaktsmitte kan også forekomme.

MRSA

MRSA står for Methicillin Resistente *Staphylococcus Aureus*. På dansk betyder det methicillinresistente stafylokokker. Stafylokokker er en naturlig del af bakteriefloraen hos ca. 50 % af alle mennesker, og man kan ikke mærke, om man har stafylokokker f.eks. i næsen eller på huden. Det særlige ved MRSA er, at det er en type stafylokokker, der er resistente over for en række antibiotika, som ellers er standardbehandlingen mod stafylokokker. Blandt andet er de resistente overfor methicillin, der er i slægt med almindeligt penicillin.

Husdyr-MRSA (MRSA CC 398)

Husdyr-MRSA er en særlig type MRSA, som kan smitte fra dyr (hyppigst svin men også fjerkræ) til mennesker. Den rammer primært mennesker, der arbejder med levende svin. Husdyr-MRSA smitter mere sjældent fra menneske til menneske end andre MRSA typer, men der er personer, der ikke har været i kontakt med svin eller høns, som er blevet smittet med husdyr-MRSA.

Der foreligger ikke undersøgelser som påviser, at naboer til svinebesætninger er særlig udsat for infektion med MRSA CC 398. Det formodes også at gælde for større fjerkræbesætninger.

Salmonella og *staphylococcus* er også bakterier som kan påvirke sundheden. For fjerkræproduktionen findes prøveprogrammer som sikrer at besætningerne ikke er inficeret og æggene udgør en trussel for forbrugerne. Ejer og medarbejdere er opmærksomme og tager krav til hygiejne alvorlig. Der er faste procedurer for adgang, og omkring hvordan man forlader staldene efter endt arbejde.

Det vurderes, at der med anvendte teknik og hygiejnebarrierer i besætningen er taget tilstrækkeligt hensyn til naboers sundhed. Der er tiltag og procedurer internt som skal sikre personale og familie til personale. Når de forholdsregler er overholdt er der ikke nogen særlig risiko for naboer og ansatte og deres familier.

4.14 Sårbarhed i forhold til risici for større ulykker eller katastrofer som følge af faktorerne i 4.1 + 4.3 + 4.11 – 4.13

Generelt er større enheder mere sårbare, hvis der ikke etableres foranstaltninger som kan begrænse eller inddæmme påvirkning udefra.

Biosecurity er en af de allervigtigste elementer i forbindelse med produktion af konsumæg. Hele staldanlægget er isoleret og adgang kan kun ske via sluse hvor der skal skiftes tøj mm. De enkelte

stalde er desuden isoleret fra hinanden. Med den store produktion af fødevarer, følger et offentligt kontrolprogram for at sikre forbrugerne. Desuden er produktionen her underlagt et kontrolprogram etableret af ægpakkeriet. Derfor vil kontrol hurtigt afdække evt problemer i forhold til sygdom hos hønerne

Et større og mere moderne anlæg har større muligheder for at praktisere og opretholde hygiejnebarriere. Desuden er mandskabet bedre uddannet og specialiseret.

I forhold til natur anvendes BAT og miljøteknologi i den udstrækning det er til rådighed. Derfor er det tale om et husdyrbrug med lav belastning pr produceret enhed. Personale er uddannet i at håndtere de tekniske installationer og udføre de daglige rutiner ifølge den beskrivelse som resulterer i den bedste management og laveste påvirkning af omgivelserne.

Dette husdyranlæg producerer udelukkende fast gødning, som fjernes løbende fra anlægget. Derfor er der kun begrænsede mængder husdyrgødning i staldene og lagrene er sikret mod udslip der kan forurene omgivelserne.

Placeringen af ny produktionsbygninger i forbindelse med eksisterende produktionsanlæg, er med til at begrænse den påvirkning som nye bygninger vil have på landskabet. Dette vil være endnu stærkere i dette tilfælde fordi bygningernes dimensioner er identiske og de orienteres ligesom den eksisterende bygning som er tættest.

Vurdering af sårbarhed

Projektet med udvidelse af produktionen med yderligere 2 nye stalde, er planlagt på en måde så det tilstræbes at mindske sårbarheden over for risici. Der er indført passende foranstaltninger til miljøbeskyttelse, sygdomskontrol, dyrevelfærd og arbejdssikkerhed i forbindelse med husdyrbruget. Dette omfatter anvendelse af BAT teknologier, styring af ressourcer, overholdelse af lovgivning og reguleringer samt uddannelse og træning af personale. Derudover er det vigtigt at fremme bæredygtige produktionsmetoder og understøtte udviklingen af mere robuste og modstandsdygtige landbrugssystemer. I forbindelse med beredskabsplanen er der taget højde for størrelsen af husdyrbruget og taget højde for scenarier der kan forebygge at ulykker vil udvikle sig.

4.15 Alternative løsninger (D1d)

Der er undersøgt forskellige alternativer til placeringen af udvidelsen med 2 nye stalde., Den eksisterende produktion skal drives videre, med en udvidelse der resulterer i en mere robust enhed. Driften i eksisterende anlæg er uændret. Placeringen af de nye stalde er valgt ud fra ønske om besparelse i transport og placering i forbindelse med de eksisterende stalde og servicebygninger. Eksisterende ægpakkeri og kølerum er tilstrækkelig store til også at rumme udvidelsen. Det giver en øget effektivitet.

Tilkørselsforhold for transport med lastbiler og oversigt ved udkørsel med gyllen løses med den valgte placering hvor samme indkørsel bruges til gødningshus og gylletank. Der etableres veddeplads og læsseplads ved gylletanken. Ved eksisterende gødningshus er forhold og mulig andre mulige placeringer osv. undersøgt.

Alternativ staldindretning

I forhold til det valgte produktionssystem til ægproduktion, findes der ikke andre staldtyper, som ud fra et miljømæssigt synspunkt, er bedre. Også i forhold til dyrevelfærd og arbejdsmiljø er det valgte det bedste system. Den reducerede ammoniakfordampning betyder at gødningen har højere kvælstof indhold. Derfor flyttes flere næringsstoffer med husdyrgødningen og mardrift og omsætning i biogasanlæg forbedres.

En alternativ staldindretning har ikke været aktuel, især ikke når der tidligere har været bure i stald 2 og den derfor har de nødvendige konstruktions dele til et anlæg med etager. Stald 1 er fra start tænkt som etageanlæg, men kun i et floor og ikke som ombygget stald 2 med mulighed for to anlæg ovenpå hinanden.

Der er ønske om at udvide bygningsmassen, med etablering af nyt inventar som omfatter en udvidelse af ejendommen med identisk teknologi. Den aktuelle placering tager hensyn til natur og naboer fordi der etableres produktion i stalde som er identisk med den eksisterende bygning.

Det valgte staldsystem og management giver den laveste emission. Derfor er valget det bedste for naturen. Samtidig giver det staldsystem nogle muligheder for at holde høns indendørs, samtidig med at deres behov tilgodeses med funktionen af inventaret.

Det vurderes at placeringer af bygninger og valg af andre staldsystemer og teknologier ikke udgør en trussel mod folkesundheden og at der er taget hensyn til beboelser i området. Havde anlægget været placeret et andet sted ville påvirkningen være den samme. Konsekvensen ved et andet valg af placering vil også indebære en belastning for miljøet, naturen og gener/sundhed for mennesker.

4.16 Oplysninger om konsulenten (A4)

Niels Provstgård, Cand. Agro.

Miljø – husdyr – plante administration

Mobil 5095 6769, e-mail nipr@velas.dk

Der henvises til Ln for uddannelse og erfaring.

<https://www.linkedin.com/in/nielsprovstgaard/>

5. Oplysninger om IE-husdyrbruget (C) (dette afsnit tages ud, hvis det ikke er et IE-brug).

Der er et produktionsareal på 16.427 m² stald og 1680 m² husdyrgødning, svarende til 144.988 stipladser.

Husdyrbruget er derfor et IE-brug med mere end 40.000 stipladser til fjerkræ

5.1 Ophør af IE-husdyrbruget (C1)

Ved ophør af driften gives besked til kommunen. Herefter vil stalde og fodersiloer blive tømt og rengjort. Desuden vil alle gødningslagre blive tømt.

Staldene vil blive sikret mod frost og lukket ned således at der ikke vil ske skade på inventar og servicebygninger.

Ved eventuelt ophør af produktionen vil ansøger forsøge at udleje/anvende gyllebeholdere.

5.2 BAT: Råvarer, energi, vand og management (C2)

Fodring sker ifølge normtal. Normtallene justeres løbende og må derfor betragtes som BAT for fodring.

Der søges hele tiden at optimere energiforbruget. Elforbruget registreres løbende og anvendes i forbindelse med planer om renovering og vedligehold af de elektriske systemer i produktionen.

Vandforbruget registreres, drikkevandssystem (drikkenipler) til dyrene efterses dagligt. Rengøring og vask af stalde sker ved iblødsætning og højtryksrensning (når der vaskes med vand).

Personale som varetager den daglige drift og tilser dyrene har fået den fornødne oplæring og træning i pasning af æglæggende høns. Lys, klima og foder følger et ganske nøje skema der beskriver hønernes behov for at give den optimale vækstkurve. Det kræver stor forståelse at omsætte de teoretiske udviklingskurver til de aktuelle forhold.

5.2.1 BAT-Energi (C2)

Ved brug af EC-motorer i ventilationen er der valgt den mest energibesparende type ventilation.

Elementer som sikrer god isoleringsevne i staldens sider og tag, er ligeledes energibesparende. Alm murværk efterisoleres efter behov

I forhold til belysning vælges sparepærer/LED belysning med lysdæmper, så belysning kan reguleres i forhold til hønernes behov.

Vurdering

Det vurderes, at der er valgt den bedste løsning der findes på nuværende tidspunkt.

5.2.2 BAT-Vand (C2)

Vandforbrug og spild holdes under opsyn. Der anvendes drikkenipler i staldene hvor vandtrykket kan justeres, så spild undgås.

Ejendommens vandforbrug er primært drikkevand til hønsene. Derudover bruges vand til rengøring i staldene. Der foretages vedligeholdelse af anlæg/udskiftning til nye drikkenipler efter behov. Det sikrer mod vandspild. Der anvendes iblødsætning inden rengøring, det er den mest effektive metode til vask med det laveste vandforbrug. Tørrengøring forekommer ofte.

Vurdering

Det vurderes, at der er valgt den bedste løsning der findes på nuværende tidspunkt.

5.2.3 Management (C2)

Der produceres efter alt ind- alt ud princippet. Efter hvert hold rengøres stalden og desinficeres. Den udtørres før indsætning af nye høns.

Før indsætning af nye høns gennemskyldes vandsystem og fodersystem. Foder- og ventilationsanlæg afprøves og stalden tempereres hvis det findes nødvendig.

Der udarbejdes et miljøledelsessystem for produktionen.

Medarbejdere sendes løbende på faglig efteruddannelse. Den ansvarlige for produktionen skal vide noget om produktionen og sørge for:

- Årligt er der kurser for fjerkræproducenter, nogle er obligatoriske
- introduceres til effektivitetskontrollen
- faglig viden om fugle og deres adfærd og behov
- teknisk viden om stald og anlæg.

Der udarbejdet og implementeret en beredskabsplan for ejendommen.

Der implementeres et miljøledelsessystem.

Egenkontrol anvendes i den daglig drift.

Vurdering

Der er valgt den bedste løsning der findes på nuværende tidspunkt.

6. Konklusion

Ud fra ansøgers beskrivelser af produktionen, sammenholdt med beregningerne i husdyrgodkendelse.dk, er den samlede vurdering, at ansøger har gjort sig de nødvendige tanker om projektet.

Produktionsanlægget er med nyeste teknologi og anvender den miljøteknologi som er til rådighed. Husdyrbrugets placering i landskabet passer til dets størrelse og aktivitet.

Husdyrproduktionen sker i et anlæg med den højeste dyrevelfærd. Her er et godt staldklima hvilket også resulterer i et godt arbejdsklima for de ansatte.

Der er gennemført fornyelse af bygninger og anlæg til lagring af husdyrgødning så produktion og lager matcher hinanden. Noget usædvanlig for et husdyrbrug af denne størrelse drives også jordbrug fra ejendommen. Energiproduktion i form af biogas er sat i værk og der tages de nødvendige foranstaltninger i brug så projektet ikke indebærer væsentlige negative virkninger på miljøet.

Husdyrbrugets anvendelse af ressourcer, produktionen af sunde fødevarer og energi, sker klimavenlig og effektivt. Den faste gødning fra dette anlæg har desuden stor betydning for

udnyttelsen af andre husdyrbrugs gylle i biogasanlægget. Samlet set bidrages der med mere end til egen fordel.

Husdyrbrugets størrelse sikre desuden en effektiv udnyttelse af transportmateriel. Det gælder både i forhold til foder- og æg leverance.

Produktionen på Aabenraavej 168 vurderes samlet set ikke at give anledning til væsentlige påvirkninger/gener for lokale naturområder og omkringboende, hvis vilkårene i denne godkendelse efterkommes.

Forsat drift er den bedste løsning for dette velservicerede og velfungerende anlæg.

UDKAST